



**ПРОГРАМА
ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ДУПНИЦА
2021-2028 Г.**



ПРИЕТА С РЕШЕНИЕ НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ – ДУПНИЦА № 55/29.04.2022 г.



СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение

Раздел I. Анализ на средата

1. Природо-географски фактори

- 1.1. Географска характеристика, местоположение и граници
- 1.2. Административно – териториална характеристика
- 1.3. Релеф, поземлени и горски ресурси
- 1.4. Почви и полезни изкопаеми
- 1.5. Климат
- 1.6. Води и хидрографска мрежа

2. Социално-икономически фактори

- 2.1. Демографски и социални характеристики
- 2.2. Икономически показатели

3. Анализ по компоненти на околната среда

- 3.1. Атмосферен въздух
- 3.2. Води
- 3.3. Земи и почви
- 3.4. Зелена система и биоразнообразие

4. Анализ по фактори на въздействие върху околната среда

- 4.1. Отпадъци
- 4.2. Шум
- 4.3. Здравно-хигиенни аспекти на околната среда

5. Управленски и финансови фактори

- 5.1. Структура на управлението на дейности, свързани с ОС
- 5.2. Сътрудничество с други институции и организации
- 5.3. Общински бюджет и финансиране на дейностите по ОС
- 5.4. Информирание на обществеността

Раздел II. SWOT АНАЛИЗ

Раздел III. Визия за околната среда на общината

Раздел IV. Цели на програмата за опазване на околната среда

1. Генерална стратегическа цел

2. Специфични цели

Раздел V. План за действие

Раздел VI. Организация за изпълнението на програмата

Раздел VII. Мониторинг и контрол

Раздел VIII. Нормативна и стратегическа рамка

Раздел „Лечебни растения“ – Приложение 1

Списък на често използваните съкращения



ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската Програма за опазване на околната среда (ПООС) се разработва на основание чл.79, ал.1 и ал.2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и се приема от Общинския съвет. Тя е необходима, за да се постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми на територията на община Дупница, запазване на доброто състояние на околната среда и формиране на адекватна политика на Общината за ефективно и целесъобразно използване на наличните ресурси. Настоящата Програма е разработена в условията на приемственост спрямо предходни общински екологични документи, стопански, финансови и други проучвания за територията на община Дупница. При изготвянето на Плана за действие към ПООС е обърнато специално внимание на Плана за интегрирано развитие на общината за периода 2021-2027 г. за постигане на съвместимост с целите, проектите и дейностите по опазване на околната среда.

Основните задачи, които се поставят с Програмата, са свързани с актуалните проблеми по опазване на околната средата, бъдещите инициативи за снижаване на вредните последици от човешката дейност, както и изготвяне на работен план, съдържащ схеми и организация на изпълнение, начини на финансиране, отговорни звена, методи за контрол, превантивни дейности и др. В ПООС се поставят и задачи за интегриране на икономическите и социалните цели с тези по опазването на околната среда при планиране на общинските дейности и създаването на оптимална екологична обстановка. Едновременно се цели постигане на траен ефект за обществото, за да се елиминира вземането на евентуални „компромисни решения“ в условията на бюджетен дефицит в общината.

Целите на програмата се свеждат до следното:

- ✓ Акцентиране върху най-важните екологични проблеми на общината;
- ✓ Сравняване и привеждане в унисон с националните и европейски приоритети;
- ✓ Обвързване на бъдещите проекти на общинска администрация и дейностите в програмата с националните, световни тенденции и стратегии по управление на околната среда;
- ✓ Създаване на организация за насочване на силите на общинските и държавни органи, частния и държавен бизнес, граждански сдружения, научни организации и гражданството към изпълнение на заложените в плана приоритетни мерки или за предотвратяване на нови замърсявания;
- ✓ Откриване на източници за финансиране (национални и международни програми, европейски фондове и др.).
- ✓ Да открие приоритетите в разглежданата област.
- ✓ Да използва природните дадености на територията на общината за развитие на икономически потенциал и по-специално за развитие на туризма.
- ✓ Да използва оптимално ограничените финансови и човешки ресурси като ги съсредоточи за решаване на най-приоритетните проблеми.

Програмата се основава на следните **основни принципи**:

Устойчиво развитие



Устойчивото развитие се дефинира като развитие, което „посреща потребностите на настоящото поколение без да е в ущърб на възможността бъдещите поколения да посрещнат собствените си нужди”. То се постига посредством осъществяването на политики, при които се хармонизират и интегрират икономическото, социалното развитие и опазването на околната среда. Тази концепция предполага устойчив икономически ръст, намаляване на бедността, справедливо разпределение на националното богатство, подобряване на общественото здраве и качеството на живот, като същевременно се намалява замърсяването на околната среда, предотвратяват се бъдещи замърсявания и се съхранява биологичното разнообразие.

Опазване на природните ресурси

Постигането на целите на устойчивото развитие изисква съблюдаването на принципа устойчиво използване на природните ресурси и принципа на заменяемост. Природните ресурси следва да се използват при условия и по начини, при които да се съхраняват екосистемите и присъщото им минерално, биологично и ландшафтно разнообразие. Моделите на потребление на възобновяеми ресурси следва да гарантират тяхното непрекъснато и ефективно обновяване, както и запазване и подобряване на качеството им. Невъзобновяемите ресурси следва да се използват рационално и разумно, включително и като бъдат налагани ограничения върху използването на стратегически и редки природни ресурси и тяхната замяна в потреблението с алтернативни ресурси и синтетични материали.

Принцип на превенцията и предпазливостта

Необходимо е да се даде предимство на предотвратяването на замърсяванията за сметка на отстраняването на екологичните щети, причинени от тях. Дейности, които съгласно принципа на предпазливостта, представляват потенциална заплаха за околната среда и човешкото здраве следва да се избягват.

Всяка една дейност трябва да се планира и осъществява така, че:

- да причинява минимални изменения на околната среда
- да създава най-малък риск за околната среда и човешкото здраве
- да се редуцира до възможния минимум използването на суровини и енергия при производството, дистрибуцията и потреблението на стоки и материали
- да осигурява възможности за рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия от отпадъците, генерирани от потреблението на продуктите
- да се предотвратяват и ограничават отрицателните ефекти върху околната среда още при източника на замърсяване

Принципът на предпазливостта се прилага посредством оценка на въздействието върху околната среда и използване на най-добрите налични технологии. Липсата на сигурни научни данни не следва да бъде възприемана като основание за непредприемане на мерки за предотвратяване на деградацията на околната среда, в случаи на потенциални или съществуващи въздействия върху нея.

Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики

Според този принцип е необходимо изискванията за опазване на околната среда да бъдат интегрирани в секторните политики и в тези на национално, регионално и местно равнище.



Субсидираност на политиките

Този принцип се основава на децентрализиране на процеса на вземане на решения. Необходимо е все повече компетенции и отговорности да бъдат трансферирани в посока от централно към регионално и местно равнище. Органите на регионалното и местното управление са по-близо до проблемите и в някои случаи до правилните решения за справянето с тях.

Замърсителят плаща за причинените вреди

Замърсителят заплаща глоби и такси, ако извършваните от него дейности причиняват или могат да причинят натиск върху околната среда, или ако произвежда, използва или търгува със суровини, полуфабрикати и готови продукти, съдържащи материали, увреждащи околната среда. Замърсителят трябва да поеме екологичните разходи, за предприемане на превантивни мерки, ако в резултат на дейността му е възникнала непосредствена заплаха за екологични щети, както и за оздравителни мерки при настъпване на екологични щети.

Прилагане на чисти технологии

Необходимо е да се насърчава въвеждането на „чисти технологии“ и постепенно да се преустановява използването на технологии, които причиняват вредни въздействия върху околната среда. Следва да се прилагат „най-добри налични техники“ в индустрията и енергетиката по смисъла на Директива 96/61/ЕС за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, както и „добри земеделски практики“ в селското стопанство, съгласно дефиницията на Организацията за прехрана и земеделие на ООН (FAO).

Използване на икономически инструменти за опазване и подобряване състоянието на околната среда

Икономическите инструменти, които се използват за целите на екологичната политика е необходимо да включват стимули за въвеждане на съобразени с опазването на околната среда технологии, иновации, дейности и практики, и да предвиждат постепенно премахване на субсидии, които подкрепят дейности, причиняващи вредни въздействия върху околната среда.

Потребителят плаща

Всеки, който ползва природни ресурси и услуги следва да заплаща реалната цена за тях и да покрие разходите за възстановяването им.

Споделена отговорност

Всички страни, които носят отговорност за замърсяване на околната среда трябва да участват в разрешаването на възникналите екологични проблеми.

Достъп до информация за околната среда

Компетентните органи следва да предоставят на обществеността информация за околната среда. Всеки има право на достъп до наличната информация за околна среда, без да е необходимо да доказва конкретен интерес.



Участие на обществеността във вземането на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда

На обществеността следва да бъде осигурена възможност да участва в процеса на вземането на решения за околната среда, както и да й бъде осигурен ефективен достъп до правосъдие по въпроси на околната среда.

Основанието за правомощията на органите на местната власт по отношение на процесите на управление на околната среда се съдържа в Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), в който е посочено, че местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност, включително в сферата на опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси (чл.17).

Специалният Закон за опазване на околната среда вменява на кметовете на общини функцията на компетентен орган по опазване на околната среда (чл.10, ал.1, т.6). Като такива, на тях са възложени редица задължения за управление на компонентите и факторите на околната среда на територията на общината (чл.15, ал.1).

В тази връзка, ПООС на община Дупница съдържат раздели, които са обособени по компоненти и фактори на околната среда и следват както разпоредбите на специалните закони по околна среда, така и другите национални планове и програми, които се приемат в отделните сектори, като въздух, води, почви, отпадъци, шум. Поставен е акцент върху използването в максимална степен на наличните и потенциални благоприятни възможности, оползотворяването на природните ресурси чрез неутрализиране на заплахите, които средата поставя:

- преустановяване замърсяването на водите и почвите - изграждане на канализационни системи и съоръжения за пречистване на отпадъчните води;
- подобряване състоянието на екосистемите и биологичното разнообразие;
- развиване на екологосъобразно земеделие и отстраняване на факторите, водещи до деградация на почвите и влошаване на агротехническите им показатели;
- разширяване и усъвършенстване на системата за управление на отпадъците;
- намаляване замърсяването на атмосферния въздух и ограничаване на шумовите емисии.

Програмата за опазване на околната среда на община Дупница 2021-2028 г. е документ с отворен статут, с възможност за периодично допълване, доразвиване и разширяване на обхвата, в съответствие с настъпилите промени в приоритетите на Община Дупница, в екологичното законодателство и в стратегическото развитие на държавата, засягащо общината.

Избраният подход за разработването на Програмата съответства на одобрените от Висшия експертен съвет на МОСВ методически указания. Основният използван инструментариум в разработката е стратегическото планиране, почиващо на социално-икономически, целеви, проблемен и SWOT анализи. ПООС поставя началото за решаване на екологичните проблеми, натрупани през последните години, чрез привличане на всички заинтересовани страни за участие с цел предприемане на действия за отстраняването им.



РАЗДЕЛ I. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. Природо-географски фактори

1.1. Географска характеристика, местоположение и граници

Град Дупница е разположен в Югозападна България, по поречието на река Джерман, в северното подножие на Рила. Намира се на 68 км южно от София и на 39 км източно от Кюстендил. Според административно-териториалното деление, град Дупница е разположен в Община Дупница, Област Кюстендил.

Общината е разположена в североизточната част на област Кюстендил. С площта си от 329,1 km² или 0.29 % от територията на Република България, със средна надморска височина 946.3 m. Заема 4-то място сред 9-те общините на областта, което съставлява 10,78% от територията на областта.



На изток Община Дупница граничи с Общините Сапарева баня и Самоков, на запад с Община Бобов дол, на север с Община Радомир и на юг с Общините Рила и Бобошево.

Цялата Община има планински и полупланински релеф. На югоизток се издига северозападния дял на Рила планина, на североизток - Верила планина и на запад - Конявската планина. В зависимост от релефа ниската част на покрайнината се разделя на три части :

- Горно Дупнишко поле - обхваща североизточната част на Общината.
- Разметаница - западната част на Общината, оградена с Конявска и Поглед планина.
- Долно Дупнишко поле - заема югозападната част на Общината, която се разширява по р.Струма и долините и притоци на р.Джерман и Рилска река.

В тектонско отношение районът представлява грабен, запълнен от палеогенски, плиоценски и квартернерни обложки. Скалната покривка на територията на Община Дупница се характеризира с високо кристални гнайси и амфиболити с палеозойска възраст. Свлачища се срещат по долния бряг на р.Джерман.

В сеизмично отношение територията попада в сеизмична зона VII, VIII и IX степен за периода на сътресимост съответно за 100,250 и 1000 години (според сеизмичното райониране на България от 1997г.).

1.2. Административно – териториална характеристика

Съгласно настоящото административно - териториално деление на страната Община Дупница има 17 населени места (един град и 16 села), 7 кметства и 10 кметски наместничества.



Общината е сравнително рядко населена, като по-голямата част от общото население живее в общинския център - гр. Дупница. От общо 17 населени места в общината, 7 са с население по-голямо от 1000 души, а 9 са с население под 500 души и 7 с население под 200 души.

Административно-териториална единица	площ, дка	население, бр.
гр.Дупница	32 838,116	39 181
с.Баланово	14 339,278	296
с.Бистрица	58 857,088	1 554
с.Блатино	6 548,129	123
с.Грамаде	6 653,477	23
с.Делян	12 483,366	43
с.Дяково	24 752,298	202
с.Джерман	15 358,414	1 295
с.Крайни дол	3 327,988	24
с.Крайници	42 216,073	1 820
с.Кременик	7 522,080	25
с.Палатово	10 986,740	86
с.Пиперево	2 829,829	175
с.Самораново	28 843,737	1 685
с.Тополница	19 367,192	66
с.Червен брег	29 637,005	1 066
с.Яхиново	12 475,353	2 003

Град Дупница

Градът съществува още от дълбока древност. Първоначално се споменава под имената Тобиница, Доупла, Дъбница. С последното име е известен до Освобождението. След това официалното му име е Дупница. През 1948 г. е променен на Станке Димитров, през 1949 г. на Марек, а през 1950 г. отново на Станке Димитров. След демократичните промени си връща старото име.

Град Дупница се намира в северозападното подножие на Рила планина, на двата бряга на р.Джерман - ляв приток на р.Струма, която извира от областта на Седемте Рилски езера. Градът е разположен на 69 км. южно от София, 38 км. югоизточно от Кюстендил, 33 км. северно от Благоевград и 40 км. западно от Самоков.

Площта на землището на града е 32838.116 дка - 15,93 % от територията на общината. По големина землището е на първо място в общината. Селскостопанският фонд е 21856.218 дка - 66.56 % от землището, горският фонд е 4089.347 дка - 12.45 %. Фонд населени места е 6462.671 дка - 19.68 %; водни площи - 68.712 дка - 0.21 %; територии за транспорт и инфраструктура - 361.168 дка - 1.10 %.

Населението на града е 39 181 жители - 77 % от общото население на общината.

През последните години на територията на град Дупница се утвърдиха редица малки и средни фирми, основани главно върху частна собственост, които осъществяват дейност преди всичко в сферата на услугите и леките производства.

Характерно за местната икономика, е че не се наблюдават процеси на масови ликвидации и закриване на фирми, напротив налице е увеличение в дела на ново регистрираните еднолични



предприятия. Този факт е показателен, че град Дупница има благоприятен бизнес климат и условия за разгръщане на свободна стопанска инициатива.

Градът е известен със своите културни традиции. В териториалните граници на град Дупница се намират редица паметници на културата, чието ситуиране формира историческото развитие на локацията.

Вземайки предвид географското, административното и икономическото значение на гр. Дупница може да се направи извода, че градът се явява естествения вторичен опорен център на територията на Кюстендилска област, който следва да внася необходимия баланс в развитието на източната част на областта. С оглед на географското местоположение и спецификата на селищната мрежа град Дупница се явява първичен обслужващ център в източната част на Кюстендилска област.

Село Баланово

Селото е споменато за първи път в края на XIV век в Рилската грамота на Цар Иван Шишман от 1378г. тогавашното му име е Абланово. Заедно с много други селища от района то е подарено от българския владетел на Рилския манастир с цялото население и земи. Площта на селото е 14339.278 дка., надморска височина 541м. и население 296 жители.

Село Бистрица

Селото се намира в планински район, в планината над него се намира красив водопад. От там тръгва известен планински маршрут - през хижа Иван Вазов за Рилския манастир. Площта на селото е 58857.088 дка, с надморска височина 700м. и население 1554 жители.

Село Блатино

Първите писмени сведения за селото са от средата на ХУШ век. Първоначално то е известно с името Мало Яхиново. По-късно е наречено Гьол чифлик, заради съществуващия турски чифлик и наличие в землището му на гьолове-малки почти пресъхващи през лятото езера, образувани от подпочвени и дъждовни води. Площта на селото е 6548.129 дка, с надморска височина 568 м. и население 123 жители.

Село Грамаде

Селото се намира в планински район. През територията му тече река Варница. Площта на селото е 6653.477 дка и 23 брой жители.

Село Джерман

Селото се намира в планински район на 2 км. от гр.Дупница по пътя за Благоевград. През него минава река Джерман, която се влива в река Струма. Площта на селото е 15358.414 дка с надморска височина 574м. и население 1295 жители.

Село Делян

Селото се намира в планински район, площта му е 12483.366 дка и 43 броя жители.

Село Дяково

Селото се намира в планински район, площта му е 24752.298 дка и население 202 жители.

Село Крайни дол

Селото се намира в планински район с надморска височина 585м., площта му е 3327.988 дка и население 24 жители.

Село Крайници



Селото се намира в планински район в подножието на планините Рила и Верила, на около 10 км.от гр.Дупница. Крайници е най-голямото по площ село на територията на общината. На територията му е имало римски и тракийски селища за което свидетелстват множеството могили и предмети намерени в околността. Повечето от могилите са разровени от иманярски набези. Площта на селото е 42216.073 дка, надморска височина 599м. и 1820 броя жители.

Село Кременик

Селото се намира в планински район. В източния край на селото започва един от ръкавите на язовир Дяково. Площта на Кременик е 7522.080 дка, надморската му височина е 720 м., а броят жители 25.

Село Палатово

Селото се намира на 10 км. от Дупница по посока на пътя за Кюстендил. Името на Палатово се свързва с лятната резиденция на самуиловия брат Арон. Палатово е било населено още от римско време, за това свидетелстват архиепиграфически находки, незапазени до сега. Малкото но китно село е разположено в полите на «Мирчов дол» по поречието на две рекички. Площта му е 10986.740 дка, надморска височина 636м. и население 86 броя жители.

Село Пиперево

Площта на селото е 2829.829 дка, надморска височина 537м. и 175 броя жители.

Село Самораново

Самораново е едно от най-големите села на територията на община Дупница с население 1779 души, то е изходен пункт към хижа «Отовица» и към Седемте Рилски езера през връх Кабул.В селото се намира една от най-старите черкви в Дупнишка околия - храм «Св. Георги», построен през 1848г. Площта на селото е 28843.737 дка, а надморската му височина е 754м.

Село Тополница

Площта на Тополница е 19367.192 дка и 66 брой жители.

Село Червен брег

Намира се на пет километра източно от гр.Дупница между планините Верила и Рила. Възникнало е като крайпътна станция на пътя свързващ Драч, Скопие, Велбъжд, Германея, Самоков, Филипополис и Цариград. Тук се е пресичал с друг не по-маловажен път свързващ Средец, поречието на р.Струма и Бяло море. Площта на селото е 29637.005 дка., надморската височина 558м., а населението 1276 броя жители. В района на селото са открити находища на глина. Селото се намира на 2 км. от град Дупница между планините Верила и Рила, по поречието на р.Джубрена. По край селото минава главен път Е-79 свързващ Кулата със София. Площта на селото е 12475.353 дка, надморската височина 540м. и има 1066 броя жители.

Село Яхиново

Селото се намира на 2 км от град Дупница между планините Верила и Рила, по поречието на р. Джубрена. Покрай селото минава главен път Е-79 свързващ Кулата със София. Площта на селото е 12475,353 дка, надморската височина 540 м и има 2003 броя жители.

1.3. Релеф, поземлени и горски ресурси

Цялата Община има планински и полупланински релеф. На югоизток се издига северозападния дял на Рила планина, на североизток - Верила планина и на запад - Конявската планина. В зависимост от релефа ниската част на покрайнината се разделя на три части:



- Горно Дупнишко поле - обхваща североизточната част на Общината.
- Разметаница - западната част на Общината, оградена с Конявска и Поглед планина.
- Долно Дупнишко поле- заема югозападната част на Общината, която се разширява по р.Струма и долините и притоци на р.Джерман и Рилска река.

В тектонско отношение районът представлява грабен, запълнен от палеогенски, плиоценски и кватернерни обложки.Скалната покривка на територията на Община Дупница се характеризира с високо кристални гнайси и амфиболити с палеозойска възраст. Свлачища се срещат по долния бряг на р.Джерман.

В сеизмично отношение територията попада в сеизмична зона VII, VIII и IX степен за периода на сътресимост съответно за 100, 250 и 1000 години (според сеизмичното райониране на България от 1997г.).

Релефът на община Дупница е твърде разнообразен – от равнинен, през ниско и средно планински до високо планински.

Северната, североизточна и централна част на общината се заема от обширната и равна, леко наклонена на югозапад Горна Дупнишка котловина, а в най-южната част се простира северната част на Долната Дупнишка котловина, т.н. Бобошевско поле. Тук в коритото на река Джерман, югозападно от село Джерман се намира най-ниската точка на общината – 420 m н.в.

От всички страни Горната Дупнишка котловина е оградена от високи и ниски планински масиви. На югоизток от нея в пределите на община Дупница попада най-северозападната част от Северозападния Рилски дял с дълбоко врязаната в него река Дупнишка Бистрица. Най-високата точка на общината връх Дамга (2670 m) се издига в най-югоизточната ѝ част, на границата с община Самоков, в изворната област на реката.

На североизток от котловината, в пределите на общината, се простират част от югозападните склонове на планината Верила с максимална височина връх Буката (1186 m). За западна ограда на Горната Дупнишка котловина служат Гологлавските височини (източната част на Конявска планина) с връх Гола глава (1028 m), разположен северозападно от село Кременик. И накрая, в югозападния ъгъл на община Дупница, западно от Долната Дупнишка котловина се заема от крайните североизточни части на Поглед планина (също дял от Конявска планина) с връх Марчов рид (860 m), на югозапад от село Палатово.

Разнообразният релеф, климат, растителност и скална подложка обуславят наличието на разнородна почвена покривка на територията на общината. Почвите, които имат значение за агротехнически и мелиоративни мероприятия, са алувиално - ливадни, канелени горски и кафяви горски.

Около 22% от територията на общината за заети от гори. Срещат се гори от мъждрян, примесени на места от габър и мезофитни тревни формации (ливади), смесени гори от мизийски бук, габър, липа и бял бор. Храстовите ценози са представени от обикновена шипка, глог, дрян, леска, смрадлика, ракета, калина и др., а тревистите – от бял равнец, пелин, зайча сянка, паричка, змийско мляко, очанка, ягода, еньовче, тинтява, здравец и други.

Фауната се характеризира с представители на видовете влечуги, птици, земноводни и бозайници, характерни за умерено-континенталния климатичен пояс.



На територията на община Дупница попада част от Национален парк „Рила“. Най-близко разположеният резерват до град Дупница е „Скакавица“ (в землището на гр. Сапарева баня), отличаващ се с вековен беломуров горски масив.

В района на гр. Дупница на повърхността се разкриват литоложки разновидности с възраст палеозой, палеоген и кватернер.

- Палеозой – Струмска диоритова формация

В Струмската диоритова формация са обединени разнообразни скали с габродиоритов и плагиогранитов състав, разкриващи се по долината на р. Струма. Скалите от Струмската диоритова формация се разкриват северно от гр. Дупница.

- Палеоген

Пъстра подвъглищна задруга

Пъстрата подвъглищна задруга е изградена от полимиктови конгломерати и пясъчници с прослойки от аргилити. Често има пъстроцветен характер (сивозелени до червеновиолетови тонове). Дебелината на задругата е 150-200 м.

Въгленосна задруга

Въгленосната задруга се разполага съгласно и с преход върху пъстрата подвъглищна задруга. Въглищата оформят няколко въглищни пласта (2-3 пласта с дебелина до 50 см). Дебелината на разкритата част на въгленосната задруга не надминава 100 м.

Задруга на тънкослойните аргилити

Задругата на тънкослойните аргилити прехождат постепенно от въгленосната задруга с изчезването на въглищните пластове и прехода на въглищните аргилити в слабо битуминозни „хартиени“ аргилити. Всред тях се наблюдават и тънки прослойки от пясъчници. Дебелината на задругата достига 300 м.

- Кватернер

Делувиално-пролувиални образувания са изградени от брекчи до брекчоконгломерати, разполагащи се върху неогенските седименти с неравна, размивна граница. Дебелината им е значителна (до 150 м) до оградните склонове, като с отдалечаването от тях постепенно намалява. Образувани са по делувиално- пролувиален път, вследствие бързото издигане след неогена.

Ледниковите образувания имат голямо площно разпространение (до 14 км²) по долината на р. Джерман. Изградени са от несортирани заоблени, полузаоблени чакъли, валуни и блокове, съставът на които зависи от подхранващата провинция. Дебелината на ледниковите образувания варира от 20 до 100 м. Генетично свързани с тях са речно-ледниковите образувания. Това са преотложени морени, най-често засебени като наносни конуси. Съставът им е аналогичен на ледниковите.

Алувиалните образувания от надзаливните тераси са изградени от чакъли и валуни с пясъчлив запълнител, а от заливните тераси на р. Джерман и нейните притоци – от пясъци и чакъли, с коса и хоризонтална слоистост. Дебелината им достига до 12 м. В подножието на долинните склонове, наносните конуси са изградени от ръбести до полуръбести късове с диаметър до 0, 5 м.

В тектонско отношение районът представлява грабен, запълнен от палеогенски, плиоценски и кватернерни обложки. Скалната покривка на територията на Община Дупница се характеризира с високо кристални гнайси и амфиболити с палеозойска възраст. Свлачища се срещат по долния бряг на р. Джерман.

В сеизмично отношение територията попада в сеизмична зона VII, VIII и IX степен за периода на сътресимост съответно за 100, 250 и 1000 години (според сеизмичното райониране на България от 1997г.)



1.4. Почви и полезни изкопаеми

Разнообразният релеф, климат, растителност и скална подложка обуславят наличието на разнородна почвена покривка на територията на общината. Характерни за общината са канелените горски почви, смолниците и кафявите горски почви. Срещат се и алувиалните и алувиално-ливадни почви. Канелено горски почви.

Канелените горски почви са широко разпространени в Южна България. Заемат предимно, ниските хълмисти и предпланински райони в тази зона. Стигат обикновено до 700- 800м. надморска височина. Освен това те са разпространени в котловинните полета на Средна и Южна България, където заемат по- високите и добре дренирани части на котловините. Хумусното съдържание за тези почви за хумусноакумулативният хоризонт е високо 4-5 % и постепенно намалява надолу. При обработваемите почви в орницата, то е значително намаляло и е около 2,5%. По тип хумусът най- често в хумусно- акумулативният хоризонт е фулватно-хуматен, а по-надолу е хуматно-фулватен; т.е. хуминовите киселини обикновено преобладават или са близо до фулво киселините. Има висока степен на обогатеност с азот. Общо взето хумусът има благоприятен състав и високо качество, но количеството му е силно намаляло при отдавна използваните почви. Съдържанието на усвоим азот е недостатъчно, а и условията за нитрификация не са много благоприятни. Тези почви са слабо запасени с усвоим азот и имат неблагоприятен азотен режим. Смолниците са глинести (с над 55 % глина), образуващи при суша широки и дълбоки пукнатини. Почвите са слабокисели до алкални с много висок сорбционен капацитет - 40-55 mequiv на 100 g и наситеност с бази над 90%. Хумусирани са добре по целия профил. Съдържат 4-5%, а в нивите 2.5-3% хумус от хуматен тип. Запасите им от общ азот и усвоим за растенията азот са средни. Бедни са на фосфор, но богати на калий и микроелементите желязо, цинк, мед, манган, кобалт и бор. Тези почви са силно свързани, лепливи, пластични и влагоемки. При предел на полската влагоемкост запасяват 1500 - 1700 m³/ha продуктивна влага без нарушена аерация. Поради специфичния глинест състав горните 3-5 см образуват дребнозърнести агрегати, които мулчират орницата.

Поради равнинните територии, които заемат, смолниците почти изцяло са усвоени за земеделие- отглеждат се пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед, памук. За запазване и поддържане на плодородието са достатъчни обикновените агротехнически мероприятия. Смолниците са устойчиви почви. Високото съдържание на монтморилонитови глинени, високият сорбционен капацитет и неутралната реакция гарантират висока буферна способност срещу замърсяване.

Наносни почви (алувиални, алувиално-ливадни) заемат малки площи около заливната и надзаливната тераса на р. Джерман и притоците ѝ. Това са млади почви, които се образуват от съвременните речни наноси. Решаващо значение при формирането им оказват повишеното ниво (от 1 до 3 cm дълбочина) на почвените води, както и различното им обрасване с растителност, заемат площите по поречието на река Марица. Механичният ѝ състав е разнообразен, но най-често се определя като чакълест и пясъчлив и по-рядко глинесто-пясъчлив. Характеризират се със следните общи особености: формират се винаги на заливната и първата надзаливна тераса на реките; подложени са на периодично (може да не е ежегодно) заливане и натлачване на нови наноси; при естествени условия върху тях расте водолюбива растителност – дървесна (елша,



върба, топола, бряст, полски ясен) и тревно-ливадна (власатка и др.). Поради периодичното отлагане на нови материали наносните почви имат само един слабо или по-добре изразен хумусен хоризонт, под който в дълбочина се редуват различни по песъчливост и химичен състав пластове наслоявания на речните наноси. В България са обособени 6 подтипа наносни почви: бедни (алувиални), богати (алувиално-ливадни), тъмни (тъмни алувиално-ливадни), карбонатни (карбонатни алувиално-ливадни), засолен и заблатени. Алувиално-ливадните почви имат само един тънък повърхностен хоризонт, по-тъмен, до 10см, след което има само слоеве, различаващи се по вида на фракцията. Те са със сивожълт цвят и са много плодородни.

Кафяви горски почви. Това са песъчливо-глинести почви. Те са най-широко разпространените почви в планинските райони с над 600 м надморска височина. Тези почви са богати на хумус — до 12%, но хумусното вещество не е много качествено — не е завършен процесът на хумификация. Реакцията е слабо кисела — рН 5,5-6. Средно запасени са с усвоим азот и усвоим фосфор. Нуждаят се от комбинирано торене. На тях обикновено има горска растителност, рядко се използват за земеделие (най-често картофи). В по-високите части на планините кафявите горски почви преминават в тъмноцветни горски и планинсколивадни. На повърхността обикновено има до 5см горска постилка от мъртви органични остатъци, след което — 10 до 60см — хумусно-акумулативен хоризонт. Фрагментирани са — съдържат островърхи камъни в целия профил. Кафявите горски почви са сред найподходящите за залесяване с иглолистни гори

Община Дупница е бедна на минерални суровини. В ограничени количества са застъпени: пясъци и чакъли за бетон (с.Крайници), глини за тухли (с.Яхиново) и долмити, като огнеупорна суровина (с.Делян).

1.5. Климат

Станция														Дупница				
Период от годината														Януари - декември				
Средна температура (норма)														10.6 °C				
Количество на валежите (норма)														627 l/m ²				
Станция, н.м.в.	Елем.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	З	П	Л	Е	год.
Λ Дупница 518	ср. тем. =>	-0.9	1.3	4.7	10.6	15.3	18.8	21.0	20.5	16.7	11.4	6.5	1.5	0.6	10.2	20.1	11.5	10.6
	ср. макс. т.	3.1	6.2	10.5	16.7	21.5	24.9	27.6	27.8	24.1	18.1	11.3	5.3	4.9	16.2	26.8	17.8	16.4
	ср. мин. Т. :	-5.1	-3.3	-0.4	4.7	8.9	12.3	13.5	12.6	9.3	4.9	1.9	-2.3	-3.6	4.4	12.8	5.4	4.8
	кол. вал. =>	45	38	37	61	69	79	52	40	38	56	61	51	134	167	171	155	627

В климатично отношение Дупнишката котловина попада в Южнобългарската котловина подобласт на Преходноконтиненталната климатична област. Климатът на Община Дупница е умерено – континентален с известно средиземноморско влияние по долините на р. Джерман и р.



Струма достигат топли въздушни маси. Средната годишна температура е $11,8^{\circ}\text{C}$. Зимата е къса и сравнително мека /средна януарска температура / $-0,4^{\circ}\text{C}$ /, средно януарски абсолютен минимум / $-14,0^{\circ}\text{C}$ /. Абсолютните минимални температури не надвишават $-20, -24^{\circ}\text{C}$. Лятото е топло /средна юлска температура $21,1^{\circ}\text{C}$, средно юлски абсолютен максимум $33,5^{\circ}\text{C}$ /. Валежите са с пролетен максимум и зимен минимум. Средния годишен валеж е 687 мм. Поради ниския процент орография и постоянното въздушно течение по р.Джерман котловинният характер не е силно изразен и температурните инверсии характерни за горното поле тук се наблюдават рядко. Средно годишния брой на дните със снежна покривка е 36,5.

Образуват се късни пролетни и ранни есенни слани. Те, както и летните засушавания са най-опасни за растителността. За благоприятното и развитие особено значение имат микроклиматичните условия.

Средно годишната относителна влажност на въздуха е 70%, като е максимална през зимния сезон /ср.80%/ и е минимална през летния сезон /ср.60%/. Наблюдава се вторичен минимум през април и вторичен максимум през май. Средно годишния дефицит на влажност е 4,9 Мб. Минимумът е през зимните месеци /ср.1,3 Мб/, а максимумът е през месец август - 10,5 Мб.

Таблица 2. Средна месечна и годишна относителна влажност (в %)

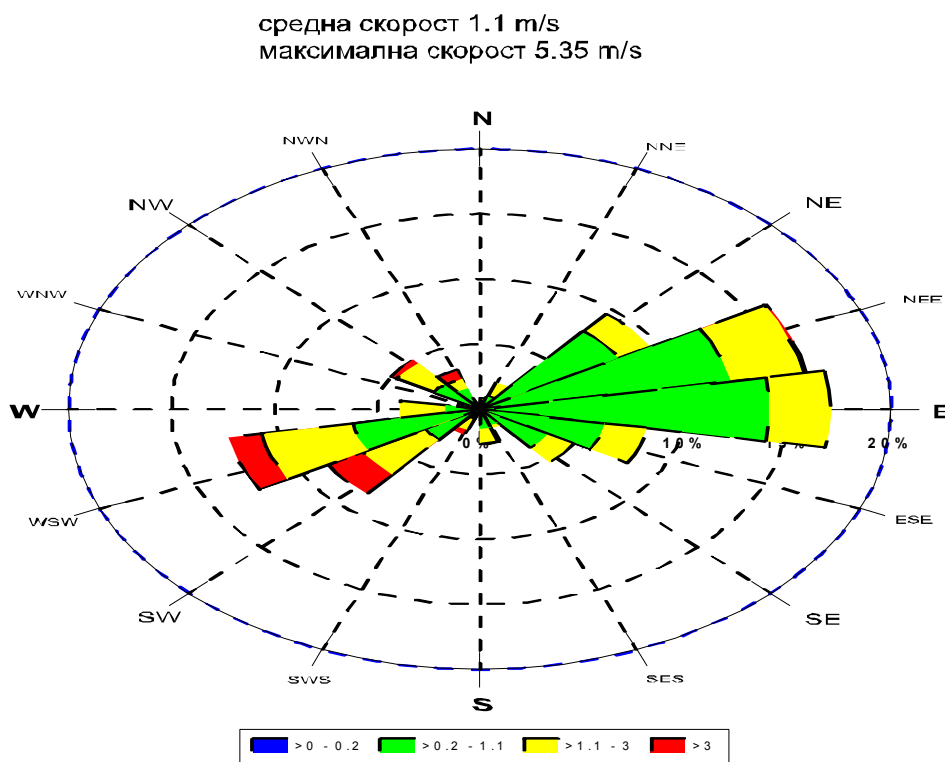
Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Средна годишна стойност
Средна стойност в %	80	77	71	63	66	64	60	59	61	71	79	81	70

Измереното атмосферно налягане в период от 12 месеца достига стойности от 955 до 995 mbar (hPa). По-високи стойности (995 hPa, 990 hPa до 985 hPa) са наблюдавани през зимните месеци. Средни стойности (между 977 hPa до 965 hPa) се отчитат през пролетните и есенни месеци, докато ниски стойности (около 960 hPa и надолу) са постигнати през летните месеци юли и август.

Валежите се отчитат през пролетните месеци. Средното сумарно количество валежи през пролетта е 167 л/м^2 . През този период реките бележат пълноводие и заради снежното подхранване. През есенните месеци валежите са продължителни, понякога са с летен характер и са поройни. Те оказват влияние върху високия процент относителна влажност. Сумарното количество на валежите е 155 л/м^2 . Валежите през зимата са най-малки като количество и интензитет — 379 л/м^2 , но най-много като честота на случване. Средната продължителност на снеговалежа е около 100 дни (от края на ноември до средата на м.март). Месец декември се характеризира с чести и продължителни мъгли. Лятото е най-валежният сезон като сумарното количество валеж е 171 л/м^2 .



При извършени 2 491 измервания на скоростта и посоката на вятъра в продължение на 12 месечен период през 22°30' на 16 сектора, се отчита че преобладаващата посока на вятъра е от изток (E) или североизток (NEE, NE), като това е валидно за 55% от периода.



1.6. Води и хидрографска мрежа

Община Дупница разполага с разнообразни водни ресурси. Първостепенно значение имат повърхностните води. Най – голямата река , която протича през Дупнишката котловина е р. Джерман.

За водния баланс от значение са и реките Джерман , Бистрица, Отовица, Джубрена, Тополница и Горица. Питейно – битовото водоснабдяване се подпомага от язовир “Дяково”. Подземното водно богатство на Община Дупница се формира от няколко минерални извори в гр.Дупница, с.Крайни дол и с.Палатово. До момента, обаче, те не са изследвани, не са доказани техните качества и реално не се експлоатират.

Питейната вода за гр. Дупница се подава основно от водохващане „Бистрица” по водопровод с обща дължина $L = 3126$ м. Водата от водохващане „Бистрица” постъпва гравитачно в изградени водоеми на гр. Дупница. В случай на аварии или недостиг се подава вода от деривация “Джерман”. В по-редки случаи от дюкер „Дяково” и язовир „Калин”.

Поради голямата денивелация на град Дупница, водопроводната мрежа е зонирана на 4 зони.



През изминалите години са настъпили съществени промени в състоянието на съществуващата водопроводна мрежа на град Дупница, като подмяна на някои водопроводи (поради чести аварии), корозирание на стоманените водопроводи и изтичането на срока им на годност.

Съществуващата водопроводна мрежа на III зона е с обща дължина около 36 000 м, изградена основно от етернитови тръби и стоманени тръби, които са корозирали. На места съществуват водопроводни клонове от поцинковани тръби, които като материал и диаметър не отговарят на изискванията за изграждане на разпределителни водопроводни клонове, както и манесмановите тръби с добри качества, но с неподходящи диаметри.

Подменена водопроводна и канализационна мрежа за периода 2018-2021г.

Година	Водопроводна мрежа,м.		Канализационна мрежа,м.	
	Подменена	Новоизградена	Подменена	Новоизградена
2018	3 755			
2019	8 257	150	1207	7 581
2020	121			
2021	7 803	253		
Общо:	19 936	403	1207	7 581

През последните години е извършена цялостна подмяна на водопровод и канализация на следните улици: ул.“Княз Ал. Батенберг“, ул.“Даскал Христо Тодоров“, ул.“Баба Ната“, ул.“Мир, ул.“Илинден“, ул.“Трети Гв. Полк“, ул.“Елин Пелин“, ул.“Дружба“, ул.“Безименна“ и др.

През 2019г. е реализиран проект:”Изграждане на ВиК мрежа в ж.к.Бистрица, гр. Дупница с подобекти: Главен канализационен клон I и прилежащата му мрежа, Главни канализационни клонове II и III и прилежащите им мрежи, Канализационен клон IV и прилежащите им мрежи с обща дължина 7581м.

По водопроводните клонове на разпределителната мрежа има монтирани множество шибърни спирателни кранове. Част от тези кранове са повредени, други са под уличните настилки и не могат да се използват за прекъсване на водоподаването, което е предпоставка за лошо функциониране на водопроводната мрежа на града.

Амортизираната мрежа и наличието на водопроводи с неподходящи диаметри са предпоставка за наличие на значителни загуби на питейна вода. Всички сградни отклонения от вътрешната водопроводна мрежа са изградени от поцинковани тръби, което е една от основните причини за това.



На територията на общината функционират: ВЕЦ - Самораново с мощност 3 MW и напрежение на изхода 20 KW и ВЕЦ - Яхиново в землището на с. Яхиново. Водоползването се извършва от повърхностен воден обект язовир "Дяково". Мощност на ВЕЦ -Яхиново 6900kW, водно количество 4,8m³/s, нетен напор 163 m. Голям резерв е изграждането на малки ВЕЦ, при оптимално използване на речните падове на повърхностно течащите води в реките.

Заустване на отпадъчни води в повърхностни води

От януари 2013 г. Община Дупница е титуляр на Разрешително № 43110115/21.01.2013 г. за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води в повърхностни води, чийто срок е удължен с Решение №ПО-01-26/15.02.2019г., като Община Дупница извършва мониторинг на отпадъчните води на територията на града на седем канализационни колектора заустващи в реките Джерман и Бистрица и на един изходен колектор на ГПСОВ.

1. Канализационен колектор №1 – гр. Дупница – Поток №1, т.9 /ул.Христо Ботев/ заустване в р. Джерман
2. Канализационен колектор №1 – гр. Дупница- Поток №1, т.1/ул.Разметаница/-заустване р. Джерман
3. Канализационен колектор №2 – гр. Дупница – Поток №2, т.2 /при Мелницата/-заустване в р. Джерман
4. Канализационен колектор №3 – гр. Дупница- Поток №3, т.5 /ул. Цар Освободител/ - заустване в р. Джерман
5. Канализационен колектор №4 – гр. Дупница – Поток №4, т.6 /ул. Цар Освободител/-заустване в р. Джерман
6. Канализационен колектор №5 – гр. Дупница – Поток №5, т.8 /ул. Дупница/ - заустване в р. Джерман
7. Канализационен колектор №6 – гр.Дупница – Поток №6, т.4/ул.Елисавета Багряна/ - заустване в р. Джерман

Мониторинга се извършва на всяко тримесечие – четири пъти годишно по следните показатели: *суспендирани вещества, БПК₅, ХПК, общ N, общ P, рН и въглероден индекс за нефтопродукти.*

Канализационната мрежа на града е с обща дължина около 80 000 m.

Изградената канализационна мрежа в по-голямата си част е изградена от тръби с диаметри, които не са съобразени с действащите нормативни изисквания. В отделни участъци е затлачена и не функционира нормално. Не е решен въпросът с отводняването на улиците от дъждовния отток, поради което се получава завиряване в отделни кръстовища.



Канализационната мрежа на гр. Дупница не решава цялостно отводняването на града. Наличната мрежа е остаряла и се налага нейното реконструиране, съгласно действащите законови и подзаконовни нормативи в сектора.

ГПСОВ на гр. Дупница

Град Дупница има изградена и действаща пречиствателна станция за битови отпадъчни води. Проектните оразмерителни данни за ГПСОВ - гр. Дупница съгласно проекта от 1974 г. са следните:

- Q ср. дн. = 42 886 m³/d = 496 l/s;
- Q макс. ч. = 2 625 m³/h = 730 l/s;
- $2 Q$ макс. ч. = 5 250 m³/h = 1 458 l/s;
- Q мин. ч. = 1080 m³/h; ЕЖ = 150 101 бр;
- БПК₅ = 210 mg/l;
- НВ = 300 mg/l.

Град Дупница, както и 38% от селата, прилежащи към общината имат изградена канализационна мрежа. Тя улавя и отвежда отпадъчните и дъждовните води. Над 95% от населението на града е включено в канализацията, но не всички колектори на града се заустват в съществуващата ГПСОВ - гр. Дупница. Част от канализационните колектори на територията на гр. Дупница се заустват директно в р. Джерман в 6 точки, както и в р. Бистрица в 1 точка, съгласно действащото разрешение за заустване на Община Дупница № 43110115/21.03.2013г. „Водоснабдяване и канализация“ ЕООД извършва мониторинг на отпадъчните води извън територията на града по силата на Договор № VII-7/18.07.2016г. , относно издадени разрешителни за заустване от 2014 г. от Басейнова Дирекция Западнобеломорски район , като обхваща шест канализационни колектора находящи се в по-малките населени места – с. Самораново, с. Бистрица, с. Червен брег, с. Яхиново и с. Крайници – заустващи отпадъчни води в реките Отовица, Джубрена, Бистрица и Джерман с акредитирана лаборатория към “Софийска вода” АД – гр. София. Мониторинга се извършва по следните показатели : *pH*, *неразтворени вещества*, *БПК₅*, *ХПК /бихроматна/, нефтопродукти*. По получените до момента изследвания не са отчетени завишаване на стойностите на анализирани показатели.

Мониторинг на повърхностни води

Повърхностни водоизточници използвани за водоснабдяване за територията на Община Дупница, подлежащи на мониторинг са:

1. Воден обект р. Горица: водохващане „ Горица”;
2. Воден обект р. Бистрица: водохващане „ Бистрица”;
3. Воден обект р. Джерман: водохващане „ Гюргево”;



4. Воден обект р. Тополница: водохващане „Лайналак“;
5. Воден обект р. Бялата вода: водохващане „Бялата вода“;
6. Воден обект яз. „Дяково“;
7. Воден обект р. Ялדчка: водохващане „Ядъка“.

Таблица 3.

Промислени предприятия заустени в канализационните системи на Община Дупница

№	Потребител	Обект	Адрес на обекта
1	"Галком" ООД	Предприятие за преработка на мляко и произв.на млечни продукти	ул."Мандрата" №1, с.Самораново
2	"Рени фарма оперейшън" ООД	Цех за хранителни добавки и технологична лаборатория	с.Самораново
3	"Матиос" АД	Завод за производство на декоративни камъни и облицовки	ул."Никола Малашевски" № 9, гр.Дупница
4	"Мартекс 2" ООД	Шивашки цех	ул."Рилски манастир" № 33, гр.Дупница
5	"Тих Труд - Дупница" ЕООД	Производство от хартия и картон и Шивашки цех	ул."Св. Иван Рилски" № 315, гр.Дупница
6	РИКИ ШУС ЕООД	Цех за ушиване на саи	ул. Прогона №41, гр. Дупница
7	"А.М.Шуус" ЕООД	Фабрика за саи и обувки	ул."Никола Малашевски" № 9, гр.Дупница
8	"Кими 1+1" ООД	Автомивка	ул."Бистрица" № 2, гр.Дупница
9	"Дани 1Д" ЕООД	Автомивка	жк."Бистрица", гр.Дупница
10	„Димитър Христов Манолов“ ООД	Автомивка, пункт за смяна на масла и гуми	Гаров площад, гр.Дупница
11	"Дани Васев" ЕООД	Автомивка	ул."Самоковско шосе" № 4, гр.Дупница
12	ЕТ“Емилия Райчова-Емили“	Автомивка	ул."Св. Иван Рилски" № 96, гр.Дупница
13	"СУАБ-СБА" ЕООД, клон Дупница	Автомивка	ул."Самоковско шосе" № 1, гр.Дупница
14	„БУЛ ШУЗ“ ООД „ЯДОЛОВ“ ЕООД	Цех за производство на саи и обувки	ул. “Рилски манастир” № 33, гр.Дупница
15	„МЕЛНИЧЕН КОМПЛЕКС-ДУПНИЦА“ ЕООД	Мелничен комплекс	ул.”Аракчийски мост” № 3, гр.Дупница
16	ЕТ "Стефан Златанов - Инесса"	Автомивка	жк."Бистрица" гр. Дупница
17	"Петрол" АД	Бензиностанция	ул."Св. Ив. Рилски"



Програма за опазване на околната среда гр.Дупница
2021г.-2028г.

			гр.Дупница
18	АЦ Монца ООД	Автомивка и кафе - аперитив	ул."7-ма Рилска дивизия" № 52, гр.Дупница
19	"Балканфарма - Дупница" АД	Фармацевтична компания	ул."Самоковско шосе" № 3, гр.Дупница
20	"Карибо Транс" ЕООД	Автомивка, магазин, кафе-аперитив	ул."Саморанска", гр.Дупница
21	"Веди 36" ЕООД	Автомивка, кафе-аперитив	стопански двор, с.Самораново
22	"Лукойл България" ЕООД	Бензиностанция	ул."Саморанска" № 13, гр.Дупница
23	"Лукойл България" ЕООД	Бензиностанция	ул."Самоковско шосе" № 32, гр.Дупница
24	"ГЛД груп" ООД	Бензиностанция, автомивка, кафе-аперитив	ул."Аракчийски мост" № 3, гр.Дупница
25	"Наташа 74" ЕООД	Производство на сладкарски изделия	ул."Рилски манастир" № 33, гр.Дупница
26	"Специалремонт" ООД	шивашки цех и цех за металообработка	ул."Прогон" ул."Никола Малашевски" гр. Дупница
27	"Телебилд" ООД	Цех за алуминиева и PVC дограма	ул."Яхиновско шосе" № 1, гр.Дупница
28	"Продакшън" ЕООД	Автомивка	ул."Бистрица" № 9, гр.Дупница
29	"Никстар груп" ЕООД	Бензиностанция и автомивка	ул. Саморанска
30	"Динков" ЕООД	Автомивка "Авангард"	ул."Аракчийски мост", гр. Дупница
31	"Рила импекс" ООД	цех за гъби	ул. "Аракчийски мост", гр. Дупница
32	"Империя груп" ООД	Автомивка	жк. Бистрица, гр. Дупница
33	"Мастра БГ" АД	Шивашки цех	ул. "Драгой Болярин" № 2, гр. Дупница
34	"Авторемонт" АД	Ремонт на товарни автомобили и автобуси	ул."Иван Рилски", гр. Дупница
35	МБАЛ " Св. Иван Рилски" ЕООД	Многопрофилна болница за активно лечение - Военна болница МБАЛ-Транспортна болница	ул. "Св. Георги" № 2, гр. Дупница ул."Отец Паисий
36	ЕТ „Йордан Станойков - Дани М“	шивашки цех	ул. "Никола Машевски" № 20, гр. Дупница
37	МБАЛ " Св. Иван Рилски-2003" ЕООД	Многопрофилна болница за активно лечение - Лефтеров	ул. "Иван Вазов", гр. Дупница



38	"Бода стил" ЕООД	Шивашки цех	ул."Никола Малашевски" № 9, гр. Дупница
39	"Комфорт-КЕ" ЕООД	шивашки цех	Ул. ,Никола Малашевски"№9, гр. Дупница
40	"Дабос" ЕООД	Железарска работилница	ул."Саморанска" № 13, гр. Дупница
41	ЕТ "Пламен Искренов – КЕМА ТРАНС"	Бензиностанция с една колонка	м. Полето с.Яхиново
42	„Почивно дело и квалификация ЕАД	Производствена сграда /бивш Гарант/	ж.к. Бистрица, гр. Дупница
43	„Итранс“ ЕООД	Цех за галванизация	ул."Никола Малашевски" № 9, гр. Дупница
44	"Фарма" АД	Цех за производство на пасти за зъби	ул."Н.Рилски", гр. Дупница
45	„Инферно В и В“ ООД	автомивка	ГУМ, гр. Дупница
46	„Брадърс“ ООД	автомивка	ул. "Хемус", гр. Дупница
47	„Технова Пропъртис“ ЕООД	Производствен цех за технологично оборудване	ул."Индустриална"№1 /ЗИО/, гр. Дупница
48	М и М Травел ООД	Модулна бензиностанция за дизелово гориво с 1 колонка	Ул. Никола Малашевски №20, гр. Дупница
49	„ГД Фактори“ ЕООД	Производствен цех за сухи строителни смеси	Ул.Самоковско шосе №30, гр. Дупница
50	„Апекс Капитал“ ЕООД	Цех за млекопреработване и склад за хранителни продукти с пакетажен цех	База Хидрострой Рилци, с. Яхиново
51	„Евро Продукцион“ ЕООД	Сграда на основното застрояване с обществено-обслужващо предназначение -търговска сграда, включваща магазин, складове и административно битова част - магазин Билла	ул. Отовица №1, гр. Дупница

Дупница разполага с достатъчно добри в количествено и качествено отношение водоизточници. В летния период съществува недостиг на питейна вода.

Съществуващата водоснабдителна мрежа е остаряла и се нуждае от подмяна и реконструкция.

Амортизираната водопреносна мрежа е причина за значителни загуби на питейна вода и за влошаването на нейните качества.

В преобладаващата част от селата отпадните води се отвеждат в местните реки и дерета или в септични ями, които замърсяват повърхностните и подпочвените води.



Не е изградена съвременна система за пречистване на питейните води, което води до силно влошаване качествата на подаваната за пиене вода при обилни валежи.

2. Социално-икономически фактори

2.1. Демографски и социални характеристики

Динамиката показва трайна тенденция на намаляване на населението на община Дупница, като преобладаващо е градското население.

По данни от последното преброяване населението на общината е 44 989 жители.

За периода до 2020 г. населението на общината е намаляло с 2110 души. Отрицателният прираст е най-голям в селата. Тези промени са резултат от демографската криза обхванала цялата страна, в частност и Община Дупница.

Постоянно живеещо население в град Дупница е 39 181 души, а останалите 10 486 души живеят в 16-те кметства на Общината.

Тенденцията за намаляване на населението се дължи на намаляващият естествен прираст и на засилената миграция към икономически по - силни райони. Съществена роля в това отношение играе високият процент на безработицата.

През последните години в цялата страна се наблюдават промени в отношението към брачната институция. То се изразява в това, че все повече млади хора заменят законната връзка с доброволен неформален съюз. Родените деца от такива съюзи в Община Дупница са 76, което представлява 16,3% от общия брой родени деца през годината.

2.2. Икономически показатели

Формирането, развитието и усъвършенстването на икономическата база на Община Дупница е сложен и продължителен процес. Дупница може да бъде причислена към общините с относително развита икономика.

Дупница се е утвърдил като промишлен град с две добре обособени индустриални зони. Най-изявената част е химическата и фармацевтичната промишленост. Поради местоположението си, другата сфера, в която градът се утвърдил е търговията – особено с автомобили. Освен това близостта на гр. Дупница до развити и развиващи се туристически центрове, като Рилски манастир, Община Сапарева баня, Паничище, Рилските езера, обуславят възможности за развитие на подпомагащи туризма дейности.

Формирането, развитието и усъвършенстването на икономическата база на Дупница е сложен и продължителен процес. Дупница може да бъде причислена към общините с развита икономика. През последните години на територията на Дупница се утвърждават редица развиващи се малки и средни фирми, основани главно върху частна собственост, които осъществяват дейност преди всичко в сферата на услугите и леките производства.



Общинската икономика се поддържа и издържа предимно от частния сектор. Това се подчертава и от факта, че държавната собственост на предприятията представлява много малък процент.

През последните години на територията на Община Дупница се утвърдиха редица малки и средни фирми, основани главно върху частна собственост, които осъществяват дейност преди всичко в сферата на услугите и леките производства.

Общинската икономика се поддържа и издържа предимно от частния сектор. Това се подчертава и от факта, че държавната собственост на предприятията представлява много малък процент. В отраслов аспект най-голям дял на приходите от продажби (над 55,4 %) и реализирана чиста печалба се пада на преработващата индустрия, следван от търговията и строителството, за които показателите са съответно 26,36% и 10,12 %.

В общественния сектор се наблюдава най-висока рентабилност в строителството. Върху този резултат силно влияние е оказало общинското строителство. Икономическият потенциал и детерминиращите фактори реално се изместват от обществения към частния сектор, което е закономерно в сегашния етап и този процес ще се задълбочава.

Най-рентабилни са фирмите от преработващата индустрия от частния сектор. Това е така, защото именно в този отрасъл попадат по-голяма част от частните фирми. Сравнително голяма е рентабилността при търговията, ремонтите и строителството, към които се ориентират по-голяма част от населението поради по-малките потребности от инвестиционен капитал, бърза възвръщаемост и лесни печалби.

Преработващата промишленост, търговията и строителството са гръбнака на общинската икономика, но вниманието и инвестициите следва да се насочват и към транспорта, съобщенията, хотелиерството, общественото хранене и земеделието. Панацеята на икономическата мощ и стабилност е производството.

Все по-малка част от частните капитали се ангажират в селското стопанство. Тази констатация се дължи на по-бавната ликвидност, високите разходи за производство на единица продукция, липсата на регламентирани пазари и други. Общинската икономика се характеризира и с разнообразие на стопанските браншове. Според типа, тя се определя като икономика от промишлено-аграрен тип, тъй като по обем преобладава промишленото производство.

Таблица 1:
Предприятия в Община Дупница

предприятия	брой
Микро предприятие– до 10 заети	428
малко предприятие - от 11 до 50 заети	28
средно предприятие - от 51 до 250 заети	5
Гоямо предприятие - над 250 заети	1



По индекс на локализация с най - висока степен на концентрация в общинската икономика са отраслите:

- Преработваща промишленост 1,7
- Транспорт и съобщения 1,3
- Образование 0,9
- Здравеопазване 0,86
- Строителство 0,8
- Търговия , ремонт и други услуги 0,6
- Държавно управление, хотели и обществено хранене 0,5
- Енергетика 0,38
- Операции с имущество и бизнес услуги 0,33
- Добивна промишленост,финанси, кредит, застраховки 0,27
- Селско и горско стопанство 0,05

В относително малък брой предприятия (9% от предприятията в община Дупница) работят близо 45% от заетите лица, като тези дружества генерират 70 % от произведената продукция (2018 г.).

Повишеното равнище на производителността на труда с 27% през разглеждания период може да се обясни с подобряване на организацията на труда, квалификацията на заетите, конюнктурни причини и в много малка степен с въвеждане на нови машини, технологии и иновации (ДМА през този период се увеличават с едва 7%).

Водещи предприятия в сектор Преработваща промишленост в община Дупница от фармацията продължават тенденциите в местната икономика чрез дейността на двете действащи предприятия - „БАЛКАНФАРМА ДУПНИЦА" АД и „ФАРМА" АД.

Водещи фирми от гр. Дупница, развиващи дейността си в производството на облекла, обувки и чанти са: „БОДА СТИЛ“ ЕООД: специализирана в производството на върхни облекла за свободното време и изделия с гъши пух; „СПЕЦИАЛРЕМОНТ 2015“ ЕООД: производство на облекла, индустриални изделия и оборудване и застрахователно посредничество; „АМИЧИ“ ООД : Производство на обувки, „ПЪРФЕКТ ФЕШЪН“ ЕООД: Производство на долно облекло, „МАРТЕКС 2“ ЕООД специализирано в конфекциониране на мъжки и дамски горни облекла; „ЕВГЕНИЙ СТИЛ 2012“ ЕООД: Производство на куфари, чанти и др.

Водещи в машиностроенето и ремонт на машини в Дупница са предприятията, произвеждащи подемно-транспортни машини, а именно „ИЗАМЕТ 05“ ЕООД, „АСАНСЬОРНА И ПОДЕМНА ТЕХНИКА“ ООД и ЕТ „ЛЕОНИД ХАЗДАЙ – ЛОНИ“.

Селското стопанство е важен отрасъл с национално значение и традиционен за Община Дупница. Застъпено е производството н технически култури, овошки, зеленчуци, зърнени култури, говеда, овце, свине, птици и кози. Основен поминък от земеделието е скотовъдството и овощарството.



По данни на НСИ обемът на произведената продукция от сектор "Селско, горско и рибно стопанство" за периода 2014-2020 г. нараства с 18.5%, на приходите от дейността – с 16.6%.

Според преброяването на земеделските стопанства в страната на МЗХ през 2010 г. община Дупница е с най-голям дял от използвани земеделски площи в областта – 27% (67172 дка). Обработваемата земеделска площ на територията на общината е 136 932 декара или 66% от всички земеделски земи в общината. Средната използвана земеделска площ (ИЗП) в 799-те земеделски стопанства (данни МЗХ 2010 г.) в общината е 86.9 дка, или 85.7% от средния размер в стопанствата за страната – 101.3 дка. За сравнение, в област Кюстендил, общо, средният размер на използваната земеделска площ от земеделските стопанства е 33.9 дка или 34% от средния за страната показател.

Според средния обем ИЗП в едно земеделско стопанство, община Дупница е на второ място в областта след община Бобов дол. 78.4% от използваната земеделска площ се обработва от 31 земеделски стопанства, които притежават над 500 декара. 12.8% от ИЗП се обработва от 37 стопанства със средна площ между 100 и 500 дка. Стопанствата, които обработват до 10 дка са 69% от всички регистрирани в общината, но стопанисват едва 2.5% от използваната земеделска площ. Пазарното ориентиране на земеделските стопанства естествено довежда до уедряване на собствеността, което е предпоставка за преодоляване на раздробеността на активите и собствеността в общината в сферата на земеделието в общината. Структурата на засетите площи до голяма степен се определя от схемата за единно плащане на площ (СЕПП) и субсидиите за земеделски производители. При СЕПП от значение са размерите на земята, а не произведената продукция или отглежданите животни. По тази причина засетите площи с тютюн, картофи, цвекло намаляват в общината и се увеличават тези на техническите, зърнените, маслодайните култури, както и площите на трайните насаждения.

Животни и птици се отглеждат в 22% от земеделските стопанства на община Дупница. Най-голям дял от регистрираните земеделски стопанства отглеждат кокошки и кокошки носачки - 44%, кози - 31%, еднокопитни - 25% и свине - 23%, млечни крани - 21%, а 17% - овце и овце майки. 5% от стопанствата имат пчелини.

Стопанисваната земя в района на Община Дупница възлиза на 197 246 дка в т.ч. 130 142 дка обработваема и 67 104 дка мери и пасища. Използваемостта на земята на този етап е около 45 -50 %, като основни причини за този нисък процент са липса на пазари за селскостопанска продукция, непълноценното възстановяване на земеделските земи на бившите им собственици и обезлюдяването на селата.

Таблица 3:
Земеделски площи в община Дупница (в дка)

По данни на МЗХ

площи	дка
обща селскостопанска площ	197 246



земеделски земи	130 142
- обработваеми земи	130 142
- пасища и мери	67 104

Растениевъдството е свързано с отглеждане на хлебна пшеница, ръж (около 23 % от посевната площ), зърнено-фуражни култури (ечемик, овес, царевица) – 25 % от посевните площи, фуражни – около 7 % и зеленчукови култури и картофи – 25 % от посевните площи. Наблюдава се нарастване на посевните площи засети с фуражни култури, като последните години се увеличили площите засети с рапица, а намаляване на засетите площи с картофи и лозя.

За изхранване на населението на Община Дупница годишно е необходимо около 30 000 т зърно. При местно производство средно от 15 000 т/годишно, като недостигът се компенсира чрез внос от други части на страната под формата на готови продукти.

Планинският и полупланинският характер на територията на община Дупница, възможностите за производство на зърнени и груби фуражи, наличието на пасища и мери, позволяват развитието на животновъдството, предимно в направленията овцевъдство и говедовъдство (главно за месо).

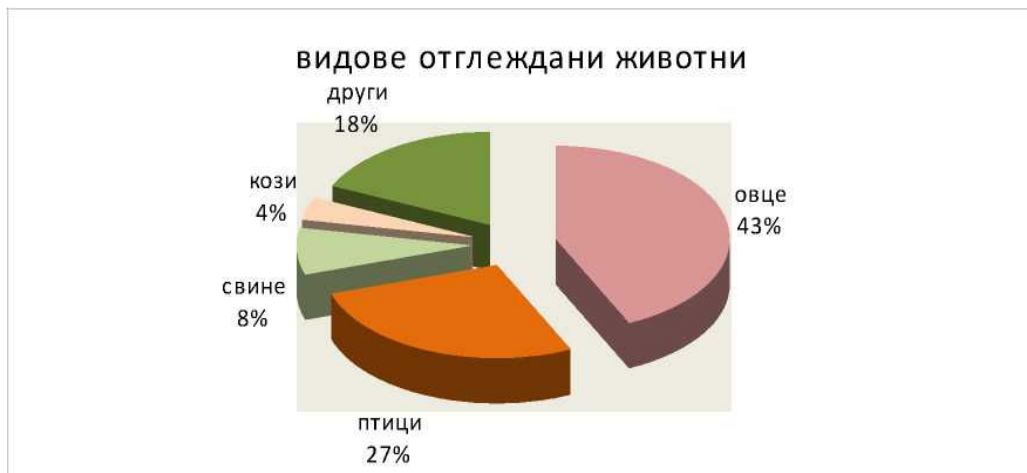
Броят на всички видове животни бележи спад. На територията на общината няма големи животновъдни ферми и по-голяма част от тях са пръснати в отделни земеделски стопанства.

Съществуват няколко фирми за преработка на мляко, но липсва кланица за добив на месо.

Най-силно изразени земеделски отрасли са:

- Растениевъдство – фуражопроизводство и овощарство;
- Животновъдство – овцевъдство и коневъдство.

Основен поминък в земеделието: скотовъдство, фуражопроизводство, овощарство.





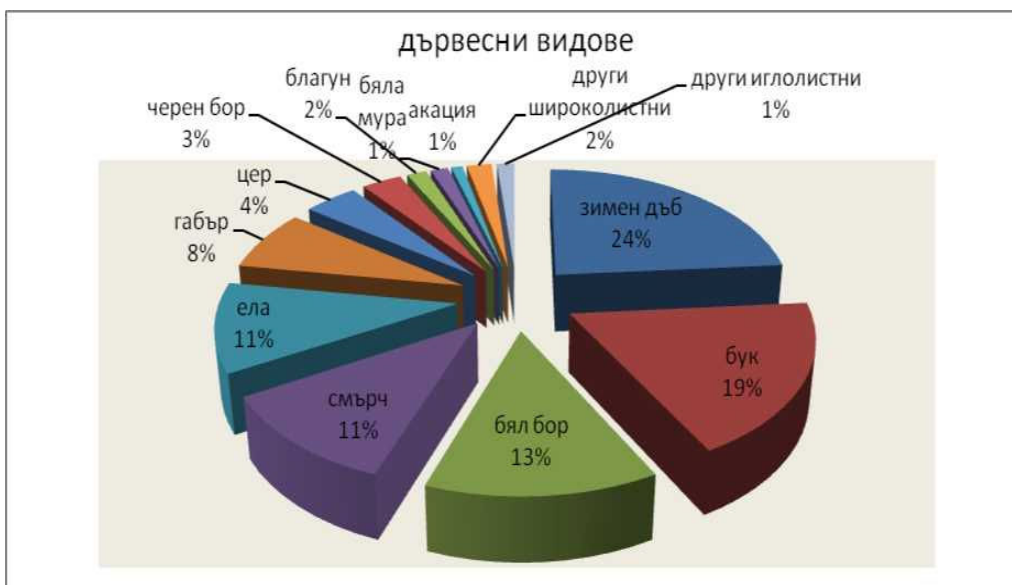
Горите са безценен ресурс на местната общност. Освен че смекчават антропогенния натиск върху територията, те имат и стопанско значение. Средногодишното ползване по Лесоустройствения/горскостопански проект (ЛУП) е 41565 куб.м лежаща маса, от която едрата е 7545 куб.м, средната - 12748 куб.м, дребната - 4196 куб.м и 17076 куб.м - дърва. Разпределението по сортименти е: трупи за бичене - около 10%, технологична дървесина - до 60% и дърва за огрев - около 30%. Предвиденото средногодишно ползване е 161 дка. На територията на стопанството има обособен държавен ловно стопански район на площ от 8395 декара с 5 броя ловища. Основен вид дивеч са сърните и дивите свине. Ловно-стопански район от държавен дивечовъден участък (ДДУ) "Дупница", в частност ловище "Кумлията", предназначен за отдаване по линия на организиран ловен туризъм, е разположен в землищата на с. Самораново и с. Бистрица с горска площ 1309,7 ха. Общата площ на горите в Горско - технически участък - Дупница е 6 642,5 ха, от които 5 905,4 ха е залесена и 737,1 ха - незалесена.

Фигура 1: Видове собственост на горите в община Дупница



Залесената площ в Горско стопанство Дупница е разпределена според дървесните видове показани във фигура 2:

Фигура 2: Дървесни видове в община Дупница





Изводите които могат да се направят от горната информация са:

Добре развита и функционална дърводобивна и дървопреработвателна дейност; перспективи за доразвиване на рационално и екологично ползване на диворастящите билки, горски плодове, гъби и т.н; постоянно залесяване на площи от горския фонд; постоянен запас от дървесина; благоприятни условия за развъждане на ценен дивеч.

Транспорт и съобщения

В национален план основните обслужващи пътища за община Дупница се явяват:

- АМ „Струма“ София-Перник-Благоевград - граница Гърция - формира направлението на коридор „Ориент/ Източно-Средиземноморски” от основната ТЕН-Т мрежа на юг от София. Автомагистралата е с планирана дължина 172 km, от които в експлоатация са около 100 km, а останалите са в процес на изграждане.

- Първокласен път I-1 граница Румъния-Видин-Монтана-Ботевград-София-Благоевград-Кулата-граница Гърция (Европейска категоризация Е79). Пътят е част от коридора на основната ТЕН-Т мрежа - 61 „Ориент/Източно-Средиземноморски”, като южната част на трасето се определя от АМ “Струма”. Републиканска пътна мрежа на територията на община Дупница Община Дупница има предимството през територията ѝ да преминава АМ „Струма“, която формира направлението на коридора от основната трансевропейска транспортна мрежа (ТЕН-Т) - „Ориент/ИзточноСредиземноморски”. Като главна пътна артерия в България и част от основната ТЕН-Т мрежа, автомагистралата осигурява лесна и бърза комуникация на общината с основните транспортни центрове, включително извън страната. Първокласният път Е79 обслужва директно общината, докато автомагистралата подобрява нивото на достъпност в по-широк план. Автомагистралата провежда транзитните транспортни потоци в национален и международен план, но посредством пътните възли „Дупница север“ и „Дупница юг“ позволява бързи и лесни комуникации на община Дупница със Столицата, вътрешността на страната и Р. Гърция.

- Второкласен път II-62 -оп Кюстендил - оп Дупница – Клисурса - Самоков –важна транспортна ос за общината и областта в посока западизток.На запад пътят осигурява връзка с областния център Кюстендил и чрез първокласен път I-6 -граница Македония-Гюешево-КюстендилРадомир-София-Бургас–и с Р. Македония.

На изток връзката със Самоков осигурява транспортните комуникации с градските урбанизационни центрове в ЮЗ район, а след изграждането на скоростен път Рила, по направлението „Дупница–Самоков–п.в. Богородица–АМ „Тракия”, община Дупница ще получи лесен достъп до националната пътна мрежа от найвисок клас. 62

Във вътрешнорегионален план, по-прякото транспортно обслужване на община Дупница осигуряват:

- Третокласният път III-623 (оп Кюстендил -оп Дупница) –МламоловоБобов дол-Жедна-Извор-Лобош-Земен-Враня стена-Габрешевци, който фактически обслужва малка част от



територията на общината, но прави връзка със съседната община Бобов дол и прекатегоризирани четвъртокласни

- Третокласен път III-6204 оп Дупница-Ресигово-Овчарци-Сапарева баня-(оп Дупница-Клисура), като връзка със съседната община Сапарева баня

- Третокласен път III-6232 Мламолово –Дяково -(Даскалово -оп Дупница), който свързва път III-623 с път I-1 и също обслужва малка част от община Дупница. Степента на изграденост на РПМ се определя с нейната гъстотата –км/ 1000 км² и за по-добра представа се детайлизира с разбивка на гъстота на пътищата с национално и международно значение и гъстота на регионалните и вътрешнорегионални пътища, предвид различните им функции при обслужването на територията на различните териториални единици.

Същинското транспортно обслужване на общината се осигурява чрез общинската пътна мрежа. Общата дължина на общинската пътна мрежа, обслужваща община Дупница, е 64 км, с гъстота 194,5 км/ 1000 км² , по-висока 65 от средната за страната (154 км/ 1000 км²). Състоянието на по-голямата част от пътната настилка се определя като незадоволително. Повече от половината общински пътища в общината са ремонтирани през предишния програмен период, реконструирани са пътищата до селата Бистрица, Яхиново, Баланово, отсечката Дяково-Кремник. Поради системно недофинансиране се изпълняват частични ремонтно-възстановителни дейности (предимно неотложни) на отделни пътни участъци, без възможност за цялостно и постоянно поддържане на общинската пътна мрежа в добро състояние, осигуряващо удобно придвижване на населението при ежедневните му транспортни комуникации.

Приключилият през 2020 г. проект за „Интегриран градски транспорт на град Дупница“ е реализирал комплекс от инвестиции, насочени към подобряване на системата за обществен градски транспорт в град Дупница, чрез: подобряване на връзките между интегрирания градски транспорт, междуградския и железопътния транспорт, с оглед реализиране на интермодални превози; развитие на маршрутната мрежа до по-отдалечени жилищни райони, посредством създаване на нова линия на градския транспорт, която да осигури пряка транспортна връзка между необхванати от градския транспорт райони; подобряване на достъпността на спирки на обществения градски транспорт, посредством обновяване на тротоари; изграждане, обновяване и реконструкция на улична мрежа по маршрутните линии на обществения градски транспорт; обновяване на транспортната инфраструктура.

В общината има железопътен, автобусен и автомобилен транспорт. Транспортното обслужване на територията на Община Дупница се обслужва преимуществено от автомобилен и железопътен транспорт. Чрез него се осъществяват производствените връзки и гражданските пътувания между населените места. През локацията преминават автомагистрала “Струма”, главен път- Е-79 София - Кулата -Солун и електрифицираната ж.п. линия София - Кулата.

Най-високо ниво на транспортно обслужване в Общината се осъществява от главен път Е-79 - Кулата- Благоевград – Дупница - София. Важен транспортен гръбнак е второкласен път Дупница-Кюстендил, който свързва Общината с Областния център, Македония и Сърбия, а посредством пътя Дупница - Самоков се стига до автомагистралите водещи до Турция.



Общата площ на уличната мрежа в Община Дупница е 2813,5 хил.кв.м.- 877,5 хил.кв.м в гр.Дупница и 1936 хил.кв.м в 16-те села. Благоустроените с трайни настилки улици са около 669,5 хил.кв.м (приблизително 24 %).

В Община Дупница пътническият автомобилен транспорт е градски, вътрешно общински и между общински. Град Дупница е център по отношение на ежедневното транспортно обслужване - градски и работнически пътувания, свързани със София, Благоевград, Бобов дол, Кюстендил. Товарният автомобилен транспорт се характеризира с превоза на различни видове товари, както в цялата страна така и в чужбина.

През територията на Общината преминава електрифицираната ж.п. линията София - Кулата, която е една от най-натоварените линии в страната. От същата линия при гр.Дупница има разклонение за гр.Бобов дол. От гара "Дяково" до гара "Криви дол" дължината на ж.п. линията възлиза на 16,128 км., и коловозно развитие - 2,135 км. Коловозното развитие на гара "Дупница" е 6072 км.

Общинската система за телекомуникации е представена от две поделения, предоставящи услуги в тази област - „Пощенски съобщения“ и „Далекосъобщения“.

Общината има добро покритие на трите мобилни оператора А1, Виваком и Теленор, така че постепенно отпадат проблемите с телефонизацията на вилните зони, където липсва техническа възможност за осигуряване на стационарни телефони.

Фармацевтична промишленост

Фармацевтичната промишленост е една от най-развитите в града. Неслучайно Дупница е наречена "Град на фармацията". В тази промишленост е заето над 10% от населението в трудоспособна възраст в града. Най-големите предприятия от бранша на територията на гр. Дупница са "ТЕВА" АД ("Балканфарма-Дупница"), "Фарма" АД и ЕТ "Ренифарма", които произвеждат лекарства, медикаменти и козметични средства.

Машиностроене и обработване

Развитието на машиностроенето и металообработването също са широко застъпени в икономиката на гр. Дупница. В града работят дружества като "Металснаб - холдинг" ЕАД, "ИЗАМЕТ" АД, специализирана в производствата на асансьори и асансьорна техника, "Авторемонт" АД, ангажиран в ремонта на автобуси и товарни автомобили, "МПФ Индъстри" ООД-обработка на различни материали-алуминий, неръждаема стомана и др, "Минстрой Металик Мер"АД – с реализирането на съоръжения за минната промишленост.

Текстилна и шивашка дейност

Обувната промишленост също е широко застъпена в града. Тук работят няколко обувни фабрики и редица по-малки цехове. Шивашката промишленост е традиционен поминък в Дупница, главно поради наличието на квалифицирана работна сила.



Дървообработване

Дърводобивът, лесовъдство, дървопреработването и мебелната промишленост също са широко застъпени в икономиката на града, което е свързано с естествената близост до Рила планина.

Търговия с автомобили

През последните 10 години Дупница се оформи като един от най-големите центрове за търговия с употребявани автомобили. Над 90% от търговците в сектора са разположени по протежение на главен път Е79 в землищата на гр. Дупница, с. Пиперево, с. Блатино и с. Яхиново, като има постъпили инвестиционни намерения за разширяване на търговските площи в зоната.

ТУРИЗЪМ

Община Дупница притежава богата гама от природни , антропогенни , рекреационни и културни ресурси. Тя е изходен маршрут за интересни туристически обекти , както за Югозападна България , така и за цяла Рила планина.Това е предпоставка за насочване на големия туристически поток , минаващ през локацията.

Географското положение на гр. Дупница е изключително благоприятно от туристическо – географска гледна точка. Районът е в непосредствена близост до основния национален туристически пазар – София, разположен на 60 км, както и относително близо до втория по големина вътрешен пазар - Пловдив, което е основна предпоставка за конкурентоспособност на вътрешния пазар, както и за по-равномерно разпределение на посещенията в годишен план.

В същото време транзитното местоположение спрямо водещи туристически атракции за България като Рилски манастир, Банско, Сандански, както и спрямо Сапарева Баня и Боровец, благоприятства региона като възможност за осигуряване на диверсифициращо туристическо предлагане и привличане на туристическия поток. В този аспект благоприятно е местоположението спрямо транзитните потоци към Гърция не само от страната, но и от Румъния и част от централно-европейските държави.

Районът е в непосредствена близост до основни чуждестранни генериращи пазари (спрямо гр.Дупница) – Гърция (ГКПП Кулата – на 110 км), Сърбия (ГКПП Калотина – на 90 км) и Македония (ГКПП Гюешево – 62 км). Отдалечеността от основните пазари на Западна и Централна Европа и Русия се компенсира с близостта на летище София – основен входен пункт на чуждестранния поток на туристи към страната.

Развитието на туристическия бизнес в Дупница все не отговаря на потенциала, с който се разполага по отношение на стратегическото местоположение, на което се намира общината. Като главни причини за изоставане в туристическото развитие могат да се посочат:

- недостатъчно добре развита туристическа инфраструктура;
- слабо разнообразие и ниско качество на предлагания туристически продукт;



- регионът е слабо познат на туристическия пазар, т.е. липсва адекватна форма на рекламno-информационно обезпечаване на туризма;
- недобра координация между отделните туристически обекти.

С оглед и преценка на ресурсния потенциал, с който разполага Дупница, е необходимо да се насочат усилията си към стимулиране на: културно-познавателния, природно-познавателния, фестивалния и спортния туризъм, както и към еко туризма и селския туризъм. За постигане на тези цели Община Дупница е насочена към реализирането на редица проекти, които да допринесат за развитието на туризма. В тази връзка общината е реализирала съвместен проект с Община Рила и Община Бобошево по Оперативна програма “Регионално развитие” “Маркетинг на туристическия продукт”, чиято цел е популяризиране на богатото културно и историческо наследство и привличането на туристи.

В тази посока Община Дупница е изготвила инвестиционно намерение за “Изграждане на туристическа ски – зона - Дупница”, която в бъдеще ще представлява един от основните елементи на туризма в общината.

В Дупница осъществява дейност и Туристическо дружество “Рилски езера“. Дружеството е регистрирано по Закона за юридическите лица с нестопанска цел, за осъществяване чрез доброволен труд на дейности за реализиране на: туризъм, алпинизъм, ориентирание, обучения по планинска безопасност и устойчиво управление на природни ресурси, природозащитни и други дейности със 100 годишна история. През 2021 г. ТД “Рилски езера” навърши 110 години. Дружеството разполага с 230 члена. В редиците си има над 20 професионални щатни планински спасители, водачи и ски учители, както и 12 нещатни планински спасители. ТД “Рилски Езера” стопанисва и притежава хижа „Скакавица“ и хижа „Рилски езера“. Основател е и се грижи за следните клубове: Младежка секция по пешеходен туризъм, спортен клуб, клуб по парапланеризъм, колоездачен клуб, клуб по скално катерене и алпинизъм. Развива курсове по повечето планински спортни дисциплини, както и курсове за професионални планински водачи. Обучили са стотици млади хора в различни спортни планински дисциплини, провели са и десетки курсове за Развитието на туристическия бизнес в Дупница все не отговаря на потенциала, с който се разполага по отношение на стратегическото местоположение, на което се намира общината.

Изводите които могат да се направят са: необходимо е актуализиране на общинската програма за развитие на туризма, популяризиране и реклама на туристическите обекти; поддържане на интернет страниците на центровете, където всеки може да се запознае с предлаганите туристически услуги на територията на община Дупница; наличие на благоприятни условия и ресурси за развитие на специфичен туризъм; предоставяне на актуална информация за туристическите маршрути и програми, както и контакти на планинските водачи и аниматори в района; постоянна реклама на общината и на отделните видове туристически услуги; промотиране и популяризиране на културно-историческото наследство и местните занаяти, обичаи и обреди чрез организиране на иновативни събития с участие на туристи.



УСЛУГИ

Търговията и услугите на територията на общината са сравнително добре развити и задоволяват основните потребности на населението в тази сфера. Отрасълт със структуроопределящо значение за местната икономика на община Дупница е търговията. Общата ѝ привлекателност, като дейност генерираща бърза печалба при минимум разходи и извършваща интеграция между производство и потребление и нейният дял в общите стойности на ключови финансови показатели за местната икономика е все още ограничен.

Добри традиции и възможности има и в занаятчийството. То се явява както самобитен тип дейност, осигуряваща поминък на населението, но може да бъде и доходна атракция, предлагана за туристи. Необходимо е по-задълбочено изучаване и популяризиране на местните занаяти. Изключително важно условие за бъдещето на занаятчиите е сдружаването им в местна структура.

Значение за цялостното функциониране на Община Дупница имат и представителите на институционалната инфраструктура: Дирекция “Бюро по труда”, Дирекция “Социално подпомагане”, Държавен ветеринарно санитарен контрол, Данъчен фронт офис, Митническо бюро, РЗИ, Архиепископско наместване, Комисия за защита на потребителите, Районно Управление, Районна служба по пожарна и аварийна безопасност, Районна прокуратура, Районен съд, БЧК и др.

3. Анализ по компоненти на околната среда

3.1. Атмосферен въздух

Със Закона за чистотата на атмосферния въздух (В сила от 29.06.1996 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.81 от 15 Октомври 2019 г.) се уреждат условията, реда и начина за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, като по този начин се осигурява провеждането на държавната политика по оценка и управление на КАВ, в това число – подобряване на КАВ в районите, в които е налице превишаване на установените норми.

Качеството на атмосферния въздух (КАВ) в Република България се следи от Министерството на околната среда и водите чрез Националната система за наблюдение, контрол и информация. За целта територията на страната е разделена на райони за оценка и управление на КАВ. Екологичният статус на качеството на атмосферния въздух се определя въз основа на основните контролирани показатели, регламентирани в Закона за чистотата на атмосферния въздух.

Законът за чистотата на атмосферния въздух определя 11 основни показателя за качество на атмосферния въздух. Основните показатели, характеризиращи КАВ в приземния слой са: суспендирани частици, фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово (аерозол), бензен, полициклични ароматни въглеводороди, тежки метали – кадмий, никел, живак и арсен.

Съгласно дефиницията „Качество на атмосферния въздух“ е състояние на въздуха на открито в тропосферата, с изключение на въздуха на работните места, определено от състава



и съотношението на естествените ѝ съставки и добавените вещества от естествен или антропогенен произход.

Основните замърсители в атмосферния въздух вредни за човешкото здраве са: азотен диоксид, серен диоксид, прах и финни прахови частици, бензин, олово, кадмий, арсен полиароматни въглеводороди, толуол, амоняк, фенол и серовъглеродород.

Качеството на атмосферния въздух се наблюдава от Регионална лаборатория, която извършва периодичен емисионен контрол. В общината няма пунктове за постоянен мониторинг на атмосферните замърсители. Наблюдаваните показатели за качеството на атмосферния въздух са: серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, озон, въглероден оксид, оловни аерозоли, общ прах и сероводород, амоняк, метанови въглеводороди, неметанови въглеводороди.

През 2010 г. ежемесечно в град Дупница са проведени измервания с мобилна автоматична станция. Качеството на въздуха е изследвано по показатели: фини прахови частици, серен диоксид, азотни оксиди, сероводород, озон, въглероден оксид, амоняк, метан и метеорологични параметри. Отчетени са превишения на концентрациите на фини прахови частици (ФПЧ10) и сероводород (H₂S). На база на резултатите от измерванията и съгласно изискванията на чл.27 от Закона за чистотата на атмосферния въздух, Община Дупница е изготвила Програмата за намаляване на нивата на замърсителите на атмосферния въздух на Община Дупница 2013-2018 г. Програмата е приета с Решение № 138/28.06.2013 г. на общински съвет Дупница.

Град Дупница е включен в утвърдения от Министъра на околната среда и водите график за 2015 г. на мобилната автоматична станция към ИАОС за извършване на контрол на качеството на атмосферния въздух. Съгласно утвърдения график и изискванията на Наредба 12/2010 г., е извършен мониторинг в един пункт в продължение на 51 денонощия. Измерванията са на случаен принцип в продължение на 8 седмици, равномерно разпределени през годината, по следните показатели: ФПЧ10, ФПЧ2,5, серен диоксид, азотни оксиди, въглероден оксид, озон, сероводород, амоняк, бензпирен и метеорологични параметри. Разположението на пункта е в гр.Дупница, в градската градина, с наличие на автомобилен трафик и битово отопление на твърди горива. След получаване на резултатите от измерванията са установени превишения по показател ФПЧ10, като е отчетена най-висока средноденонощна стойност от 85 µg/m³, при СДН до 50 µg/m³. Вследствие на установените превишения, Община Дупница е уведомена за необходимостта от актуализиране на мерките заложи в изготвената програма по чл.27 от ЗЧАВ, във връзка с нарушеното качество на атмосферния въздух по показател ФПЧ₁₀ е приета „Програма за намаляване на нивата на ФПЧ₁₀ и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух в община Дупница за периода 2019-2023г.“ с Решение №103/28.06.2019г..

Основните причини за превишаване на нормите са следните:

- Изгаряне на твърди горива за битовото отопление;
- Емисии от движението на транспортните средства;
- Емисии от промишлени предприятия;



- Емисии от строителни дейности, нерегламентирано изгаряне на отпадъци.

Съгласно районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (чл.30, ал.1 от Наредба №7 на МОСВ) община Дупница попада в райони, в които нивата на един или няколко замърсителя са между съответните горни и долни оценъчни прагове”.

Наблюдава се тенденция към увеличаване на емисиите на вредни вещества и замърсяването от транспорта. Разрастването на автомобилните потоци, остаряването и износването на голяма част от моторните превозни средства, представляват неблагоприятна перспектива за влошаване на екологичните характеристики на въздуха в прилежащите на пътните артерии райони.

Замърсяването на атмосферния въздух от транспорта е свързано с лошото състояние на моторните превозни средства (МПС), качеството на използваните горива, организацията на движението, състоянието на улиците и пътищата. Този вид замърсяване на въздуха заема все по-голямо място в общото замърсяване, поради увеличаването на броя на автомобилите, дългия срок на експлоатацията им, лошата материално-техническа база за поддържането им. Около 95 % от моторните превозни средства в общината са на възраст между 10 и 20 години.

Сред основните източници на замърсяване на въздуха е промишлеността. Предприятията в община Дупница по данни на РИОСВ – гр. София не отделят големи количества вредни емисии като замърсители на атмосферния въздух.

На територията на общината се експлоатират следните предприятия с горивни и производствени неподвижни източници:

- „А.М. Шуус“ ЕООД, гр. Дупница – инсталация за производство на саи за обувки. През 2015г. е извършено измерване на емисиите от лаборатория на РЛ към ИАОС. Измерването е извършено в 4 бр. пробоотборни точки към аспирационни системи на линии за нанасяне на слепващи покрития. Измерванията са извършени по показател общ органичен въглерод. При измерванията не са констатирани наднормени стойности;

- „Комфорт Ке“ ЕООД, гр. Дупница - производство на саи за обувки. Извършва се емисионен контрол в 1бр. пробоотборна точка на линия за нанасяне на слепващи покрития на саи за обувки, по показател общ органичен въглерод. При емисионният контрол през 2016г. не са констатирани наднормени стойности;

- „Евростайл“ ЕООД, гр. Дупница - производство на обувки. При емисионният контрол през 2013г. не са констатирани наднормени стойности

- „ГД Фактори“ ЕООД, гр. Дупница – производство на сухи строителни смеси. Извършва се емисионен контрол в 2бр. пробоотборни точки на инсталация за калциране на суров гипс и инсталация за производство на сухи строителни смеси, по показатели: прах, NOx. При емисионният контрол през 2016г. не са констатирани наднормени стойности;



- „Трейд Комерс А и В“ ЕООД, гр. Дупница – производство на сухи строителни смеси-продукти. При емисионният контрол през 2013г. и 2015г. не са констатирани наднормени стойности.

Замърсяването на въздуха от строителни дейности е главно от прах и твърди частици. Практически то не оказва съществено влияние за състоянието на атмосферния въздух в общината.

Комунално - битовите дейности са едни от основните, замърсяващи въздуха в община Дупница. Замърсяването е главно през отоплителния сезон и е причинено от използването на лошокачествени твърди и течни горива – мазут, нафта, въглища, брикети.

За запазване качеството на въздуха е необходимо да се предприемат действия за осигуряване на нови енергийни източници за промишлеността, обществения сектор и бита.

ИЗВОДИ:

Може да се направи извода, че като цяло качеството на въздуха в община Дупница отговаря на нормативните изисквания. Няма установено трайно превишаване на ПДК, климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой. В общината няма съществени промишлени източници на вредни емисии във въздуха.

Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. С използване на екологично чисто гориво – газ за отоплителните инсталации, замърсяването чувствително ще намалее. Желателно е да се търсят и използват нови енергийни източници, което би допринесло за ограничаване на емисиите, свързани с използването на течни и твърди горива, които се характеризират с високо съдържание на сяра.

За намаляване на количеството енергия за отопление е необходимо да се стимулират технологии, намаляващи топлинните загуби, изпълнението на саниращи мероприятия - топлоизолации и подмяна на дограми с нисък коефициент на топлопроводимост и използването на алтернативни източници на енергия - напр. слънчева енергия, за което климатичните дадености в общината са изключително благоприятни.

В допълнение към мерките за битово отопление, следва да се предвидят мерки за ограничаване и частично намаляване, в съответствие с националното законодателство, на емисиите от транспортните средства, оптимизиране на трафика, поддържане на добро състояние на МПС в съответствие със стандартите. Общественият транспорт в града се нуждае от обновление на автомобилния парк и подобряване на пътната мрежа.

Чистият планински въздух е значим природен ресурс на общината и важен фактор за нейното бъдещо социално икономическо развитие, като туристически район.

3.2. Води

Оценката за състоянието на водните тела (повърхностни и подземни) е част от Плана за управление на речните басейни (ПУРБ) и се актуализира на всеки шест години. В ПУРБ 2016-



2021 г. за Западнобеломорски район е изготвена оценка за състоянието на повърхностните и подземни водни тела на база данните от мониторинга през периода 2010-2014 г. Допълнително Басейнова дирекция „Западнобеломорски район - Благоевград (БДДР) изготвя междинни оценки за състоянието на водните тела и ежегодни доклади за състоянието на водите, включващи анализ на резултатите от мониторинга през предходните години. Мониторингът бива контролен и оперативен.

Съгласно чл.169, ал. 2 от Закона за водите (в сила от 28.01.2000 г. с посл. изм. и доп. ДВ бр.44 от 13 май 2020 г.), мониторингът на водите и на зоните за защита на водите осигурява съгласуван и изчерпателен преглед на състоянието на водите във всеки район за басейново управление. Мониторингът се извършва по одобрени от Министъра на околната среда и водите програми, разработени от басейновите дирекции в съответствие със спецификата на водните тела и техните характеристики.

Мониторингови пунктове се определят въз основа на оценка на риска, натоварването и агресивната дейност върху водните тела. Изборът на показатели за анализ е въз основа на вида и количеството натиск, изразяващ се в концентрацията на наблюдаваните замърсители. Оценката на химическото състояние на повърхностните водни тела, замърсяващите вещества се съпоставят с определени стойности на стандартите за качество, въведени с Директива 2008 /105/ на Европейския парламент и на Съвета от 18.12.2008 г. за определяне на стандарти за качество на околната среда в областта на политиката за водите изразена в Наредба за стандарти за качество на околната среда. Рамковата Директива за водите въвежда екологични норми за качество на водните ресурси. Съгласно нея екологичното състояние на водните екосистеми се определя като много добро, добро, лошо или много лошо. При извършването на оценката на риска водните тела се класифицират в следните категории:

- водни тела в риск – не е необходимо допълнително охарактеризиране или допълнителни мониторингови данни;
- водни тела, които е възможно да са в риск, за които има вероятност да не постигнат екологичните цели, но са необходими допълнителни мониторингови данни;
- водни тела, които не са в риск – не е необходима допълнителна оценка и допълнителни мониторингови данни.

3.2.1. Повърхностни води

По информация от Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ - Благоевград, Община Дупница попада в териториалния обхват на следните повърхностни водни тела, които се замърсяват: р. Струма реките Джерман, Бистрица, Отовица, Джубрена, Тополница и Горица /отводнителните артерии/.

Отпадъчните води от промишлеността се включват в градски канализационен колектор и се отвеждат в ГПСОВ. Предприятията на територията на общината включени в колектора за отпадъчни води до момента с 51.



Степента на изграденост на канализационната мрежа за гр.Дупница е 90%. Отпадните води на града се заустват в главните канализационно колектори и се отвеждат за пречистване в Градска пречиствателна станция за отпадни води, разположена по поречието на р.Джерман, местността „Пульовата воденица”. Въведена е в експлоатация през 1982г. Предназначена е за пречистване на битово-фекални и промишлени отпадъчни води с проектен капацитет 496л./сек., и капацитетен максимум - 720л./сек. Пречистените отпадъчни води се заустват в р.Джерман по норми за II категория повърхностни води.

Канализационната мрежа на град Дупница е изградена с диаметри от ф200 до ф600мм. Изграден през 1970г. колектор ХФК, покрай десния бряг на р.Джерман от ф500 до установен профил ф160/100 се явява като основен клон, довеждащ отпадните води до ПСОВ. Другите главни клонове на практика работят само за отпадни битови води. Специфичния релеф на градската територия спомага при дъжд да се насочват големи количества вода с наноси, което почти редовно запушва отточните шахти и дори цели канализационни клонове.

От идейни проекти от 1990г. за реконструкция на канализационната мрежа и частични работни проекти от 1995г. са изградени два от главните канализационни колектори I и II /от предвидените в проекта три събирателни колектора I, II и Т/, които до голяма степен облекчиха работата на канализационната мрежа в някои от кварталите в града. Новоизградените колектори I и II по ул.”Венелин” и ул.”Св.Ив.Рилски” на практика се изливат в р.Джерман. Не са включени в събирателния колектор отвеждащ водите в ПСОВ, поради което пречиствателната станция не работи с пълните си капацитетни възможности.

Кварталите по левия бряг на р.Джерман са с изградена вътрешно квартална мрежа, но се изливат в р.Джерман - седем точки на заустване в реката. Предвидения трети колектор „Т”, който не е изграден е за обиране на тези отпадни води и отвеждането им в ПСОВ.

Шест села от Общината са с изградена канализационна система както следва:

- с.Самораново - до селото има изграден канализационен клон ф500мм., който е включен и довежда водите до ПСОВ. По-голяма част от селото е включена в колектора. По- малка част /покрай р.Отовица/от селото е включена в р.Отовица.

- с.Крайници - с изградена канализационна мрежа 90% включена в р.Джубрена и една част в септична яма 200ч.

- с.Червен брег - с изградена канализационна мрежа 90% включена в р.Джубрена и една част септична яма 200ч.

- с.Яхиново - с изградена канализационна мрежа 90%, от които 60% включена в р.Джубрена /част по десния бряг на реката и 40% в канализационната мрежа на гр.Дупница, съответно в ПСОВ.

- с.Бистрица - с изградена канализационна мрежа 90%, от които 50% включена в р.Бистрица и 50% включена в септична яма 200ч.. От гр.Дупница до с.Бистрица има изграден карал ф800мм., който е на около 400м. от селото не е довършен и не се използва.



- с.Баланово - с изградена канализационна мрежа 90%, включена в р.Разметаница.

Канализационната мрежа по селата е изградена без проекти, с частични проекти, с несъобразени диаметри, отстояния между РЩ и поддръжката е много трудна.

За обхвата на проблема с опазване на околната среда говори и обстоятелството, че разходи за опазване и възстановяване на околната среда на община Дупница се правят главно за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА) с екологично предназначение за водните ресурси и опазване на въздуха.

3.2.2. Подземни води

На територията на Община Дупница са изследвани няколко минерални извори, като към момента за гр.Дупница, м. Топлата вода има каптиран сондаж, а в процес на проучвания за изграждане в землището на с. Бистрица.

Сондаж №29Х е каптиран и изграден през 1971г. Дълбочината му е около 1000м., а дебитът – 0,29 л/сек. Данните от балнеологична оценка сочат, че минерализацията ѝ е 349 мг./л., което я определя като слабо минерализирана. Според оценката водата в минералния източник е хипотермална, сулфатно-хидрокарбонатно натриева и флуорна, без санитарно-химични признаци на замърсяване.

При изследването е открито, че във водата има наличие на флуорни йони в концентрация 9 мг./л., при допустима концентрация от 1,5 мг./л., така че същата е негодна за консумация. При специално темпериране обаче, може да се използва за лечение на заболявания на опорно-двигателния апарат, хронични ставни възпалителни заболявания, на периферната нервна система и др.

За локализиране на най-подходящото местоположение за изграждане на експлоатационен сондаж за добив на термоминерална вода са проведени теренни обширни хидрогеоложки проучвания, от които са избрани три участъка на които са проведени геофизични изследвания. Предвижда се Сондаж ХГС-1 да бъде изграден в поземлен имот с идентификатор 04220.6.34 в местността “Арнаутски ливади” от землището на с.Бистрица, община Дупница, област Кюстендил. Трайното предназначение на територията е земеделска и има начин на трайно ползване за нива. Имота е собственост на Община Дупница.

ИЗВОДИ:

Дупница разполага с достатъчно добри в количествено и качествено отношение водоизточници. Но особено в летния период съществува недостиг на питейна вода. Съществуващата водоснабдителна мрежа е остаряла и се нуждае от подмяна и реконструкция. Амортизираната водопреносна мрежа е причина за значителни загуби на питейна вода и за влошаването на нейните качества. Канализационната мрежа за град Дупница е изградена 90%, а за селата около 38%. В преобладаващата част от селата отпадните води се отвеждат в местните реки и дерета или в септични ями, които замърсяват повърхностните и подпочвените води. Не е изградена съвременна система за пречистване на питейните води, което води до силно влошаване качествата на подаваната за пиене вода при обилни валежи.



Незадоволителното състояние и нарушаване на речните легла от хидро морфологични изменения пораждат необходимост от корекция на реките и деретата за превенция от природни бедствия и ограничаване вредното въздействие на водите.

Съществуват много нерешени проблеми при управлението и опазването на водите, свързани с остаряла и амортизирана техника и съоръжения, ограничени финансови възможности, заустване на непречистени отпадъчни води във водоприемниците и др.

3.3. Земи и почви

Почвата е един от най - важните природни ресурси, основа за съществуването на хората, животните и растенията. В природните екосистеми тя изпълнява определени функции: осигурява среда за развитие на растенията и реализиране на тяхната биопродуктивност, поддържа генетичните ресурси и обитанието на многобройни живи организми. Тя регулира и разпределя водния отток, съхранява водата и служи като буфер на околната среда, като активира или разрушава екологично опасните субстанции. Почвата е физическа основа на социално-икономическата структура на човешкото общество, източник е на сурови материали и съхранява генното и културно наследство на човечеството. Като компонент на околната среда тя е подложена на вредни въздействия и затова опазването и е от особено значение.

Разнообразният релеф, климат, растителност, почвообразуваща скала и други условия обуславят наличието на разнородна почвена покривка на територията на общината. Срещат се канелени горски почви, разпространени в долния равнинно - хълмист и хълмисто предпланински пояс на дъбовите гори (0 – 600 м. н.в.), кафяви горски почви, разпространени в средния планински пояс на горите от бук и иглолистни (600 – 1800 м. н.в.), тъмно цветни горски, разпространени от 1800 – 2000 м н.в. Освен тях се срещат и рендзини, алувиално – ливадни и алувиално – делувиални почви.

Почвите, които имат значение за агротехнически и мелиоративни мероприятия са: алувиално – ливадни, канелени горски и кафяви горски.

В Община Дупница няма производства, които да замърсяват почвите с тежки метали (олово, мед, цинк, арсен, кадмий, никел, хром) и нефтопродукти.

Всички юридически и физически лица, осъществяващи селскостопанска дейност, са запознати с нормативните документи за пълната забрана на опожаряването на стърнища. Масовата и порочна практика за опожаряване на стърнища след жътвената кампания води както до увреждане на хумуса, така и до загуба на органично вещество в почвата, до унищожаване на полезната фауна и микроорганизми. За да се предотврати това явление са нужни освен законовите забрани и една по – целенасочена разяснителна работа от страна на държавните институции и особено от Министерството на земеделието и храните и неговите регионални структури, които пряко отговарят и административат селскостопанското производство в страната.

Общинското ръководство няма своя програма за опазването качеството на почвите. Полагат се специални усилия за отстраняване на незаконните сметища. Предприемат се мерки за рекултивация на терени и действия за контрол върху употребата на изкуствени торове.



На територията на общината няма данни за нарушени почви в количества които да заслужават внимание.

Водната и ветрова ерозия са естествените природни явления които влияят пряко върху състоянието на почвения слой. Факта, че в общината няма наличие на големи обезлесени терени създава и предпоставката действието на ерозионните фактори да не е силно изразено.

Липсата на полезни изкопаеми и открити кариери за добив е другата причина в общината да няма нарушени терени в големи размери.

Няма значителни проблеми, които да застрашават екологично - чистото състояние на почвите.

Основните заплахи произтичат от:

- газовете от изгаряне на въглища и течни горива, които попадат под формата на киселинни дъждове;
- от транспорта - замърсявания свързани с дизеловите и бензинови двигатели;
- комунално-битова дейност - изхвърляне на отпадъци, които при неправилно съхранение замърсяват почвите и подпочвените води;
- изсичане на горите, водещо до изтощаване на почвите, ерозия и засоляване;
- производството на нитратна земеделска продукция.

Контрола за ограничаване на емисионното замърсяване на въздуха, водите и управлението на отпадъците допринася за намаляване на замърсяванията на почвите в района Пунктовете за пробонабиране на почвите се определят от ИАОС гр. София.

От извършвания през последните пет години (2015-2019 г.) анализ на почвите в пункта от Националната система за почвен мониторинг, не са установени замърсявания на почвите с тежки метали и органични замърсители на ПДК. На територията на общината няма разположени складове, в които да се съхраняват негодни пестициди. Няма данни и за киселени почви.

Няма данни за изследвания за замърсяване на почвите в района на общината над допустимата концентрация. Липсва информация за замърсяване на почвите с тежки метали и металоиди, пестицити, устойчиви органични замърсители (вкл. нефтопродукти), засоляване или киселяване. По тази причина не съществуват механизми за мониторинг състоянието на почвите, не се извършва периодичен контрол, а изследвания се правят само при необходимост.

Горите предпазват почвата от ерозия и масовото им изсичане може да доведе до редица проблеми и нарушаване на екосистемите. На ерозиране са подложени слабоструктурните почви, образувани върху наклонени терени: излужени и типични сиви горски почви; канелени горски почви, лесивирани; рендзини; кафяви горски почви. Обработваемите земи са разположени на равни терени.



Ерозията на почвите не е от процесите с ограничаващо действие за земеделието в територията на община Дупница.

ИЗВОДИ:

Почвите са ограничен и практически невъзстановим природен ресурс и е необходимо опазването им да е приоритет на всеки. Само с общи усилия и действия на всички компетентни органи ще се постигнат положителни резултати относно трайното намаляване и/или предотвратяване на дейностите и процесите, водещи до вредни изменения на почвата.

Сериозен проблем за почвеното плодородие е паленето на стърнища; образуването на нерегламентирани замърсявания на почвите с отпадъци около населените места. Тенденцията е към намаляване на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. Потенциални източници причиняващи замърсяване на почвите са: промишлеността; транспорта; отпадъците; химическите средства, „пренесени” чрез праха и аерозолите по въздушен път; инфилтрацията на замърсени с вредности води; химизацията на селското стопанство (растителната защита – използването на пестициди и минерални торове), строителни и др. дейности в самите населени места.

3.4. Зелена система и биоразнообразие

3.4.1. Защитени зони и биоразнообразие

Мрежата „Натура 2000” е най - амбициозната инициатива, която някога е предприемана за опазване на богатото природно наследство на Европа. Екомрежата е създадена през 1992 г. чрез приемането на Директивата за местообитанията, която заедно с Директивата за птиците представлява крайгълният камък на политиката за опазване на природата в Европа. Тя е важен елемент от изпълнението на поетия ангажимент от държавните и правителствените ръководители в Европа по време на срещата им на високо равнище в Гьотеборг през 2001 г. за „спиране на загубата на биологичното разнообразие до 2010 година”. Досега в нея са включени около 20 000 обекта, които обхващат почти 20% от територията на ЕС. Целта на мрежата „Натура 2000” е да се опазват и управляват уязвими видове и местообитания в тяхната естествена област на разпространение в Европа, без оглед на национални или политически граници. „Натура 2000” не е просто система от строго охранявани природни резервати. Тъй като тя е неразделна част от селския пейзаж, важно е обектите да продължават да се управляват по начин, който отчита присъствието на уязвими местообитания и видове.

Принципът за управление на екомрежата е, че човек и природа работят най-добре в партньорство помежду си. Този принцип има много предимства както за опазване на природата, така и за хората, които живеят и работят в селски райони. „Натура 2000” на практика е техен съюзник, способстващ за запазване на икономическата жизнеспособност и социалната структура на много от селските райони. Тя предоставя нови възможности за икономическа диверсификация и вътрешни инвестиции.



Територията на община Дупница обхваща Национален парк „Рила”, който е най-големият национален парк в България и един от най-значимите в Европа, сертифициран от „ПАН ПАРКС”. Създаден е през 1992 г. с цел да се запазят естествените екосистеми, видовото разнообразие в региона, местообитанията на редки и застрашени видове и съобщества, характерни и забележителни пейзажи и обекти от неживата природа, имащи световно значение за науката и културата. В Национален парк “Рила” са включени 4 резервата - Парангалица, Централен Рилски резерват, Ибър и Скакавица, с обща площ 16.22 ха (20% от територията на парка). Уникалната флора и фауна и богатството от ендемични видове определят високата му консервационна значимост.

Паркът е местообитание на растителни и животински видове, които фигурират в Европейския червен списък на животни и растения, застрашени от изчезване в света и Червената книга на България. Територията на община Дупница обхваща включеният в “Националния парк Рила”, резерват “Ибър” с площ 2 248,6 хектара, който се намира на северните склонове на билото на планината, между върховете Ибър и Белмекен. Резерват “Ибър” е обявен през 1985 г. с цел да опазва формациите от клек, както и находищата на реликтни растения и редки животински видове.

Разликите в надморската височина на резервата обуславят наличието на разнообразни растителни видове. Установени са над 400 вида висши растения: включително рилска иглика, алпийска роза, трансилванска камбанка. Богата е и фауната на резервата. Районът се обитава от над 50 вида птици, някои от които застрашени от изчезване – скален орел и голям ястреб. Балканската ушата чучулига и пъстрогушата завирушка са глациални реликти и балкански ендемични подвидове. Глациални реликти има сред земноводните, влечугите и бозайниците.

Разнообразието на фауната се допълва от мечката, вълка, сърната, лисицата, дивата свиня. Резерватът е и местообитание на локалния ендемичен подвид на лалугера. В Национален парк “Рила” попадат резерватите “Парангалица”, “Централен Рилски резерват”, “Ибър” и “Скакавица”.

Със Закона за защитените територии (ЗЗТ, обн. ДВ, бр. 133/1998 год.) се уреждат категориите защитени територии, тяхното предназначение и режим на опазване и ползване, обявяване и управление. Целта на закона е опазването и съхраняването на защитените територии като национално и общочовешко богатство и достояние и като специална форма на опазване на родната природа, способстващи за развитието на културата и науката и за благополучието на обществото.

В територията на община Дупница попада част от Защитена зона Верила с идентификационен код BG0000308 за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, Одобрена с решение на Министерски съвет: № 661 от 16 октомври 2007 г., обн. в ДВ брой 85 от 23.10.2007 г. с обща територия 6443.42 ха, от които 0.04% попадат на територията на община Дупница в землището на с. Крайници.

Защитена зона Рила с идентификационен код BG0000495 за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, приета с решение на Министерски съвет № 122 от 02.03.2007 г. , обн. в ДВ бр. 21 от 09.03.2007 г. с обща територия 77927.18 ха., от които 6,41%



попадат на територията на община Дупница в землищата на селата Бистрица, Джерман и Самораново.

Защитена зона Рила с идентификационен код BG0000495 за опазване на дивите птици, обявена със заповед № РД-764 от 28.10.2008г. на Министъра на околната среда и водите за обявяване на защитената зона, обн. ДВ бр.100 от 21.11.2008г. с обща територия 77927.16 ха. , от които 6,41% попадат на територията на община Дупница в землищата на селата Бистрица, Джерман и Самораново.

Защитена зона Ниска Рила с идентификационен код BG0000636 за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, одобрена с решение на Министерски съвет № 177 от 3 април 2019, обн. В ДВ бр. 29 от 8 април 2019, с обща територия 37 192 ха, от които 0,70% попадат на територията на община Дупница в землищата на селата Бистрица, Джерман и Самораново.

Защитена зона Рила буфер идентификационен код BG0002129 за опазване на дивите птици, обявена със заповед № РД-229 от 11 март 2020 г.. на Министъра на околната среда и водите за обявяване на защитената зона, обн. ДВ бр.24 от 17.03.2020 г. и одобрена с решение на Министерски съвет № 177 от 3 април 2019, обн. В ДВ бр. 29 от 8 април 2019, с обща територия 38 378 ха, от които 2,89% попадат на територията на община Дупница в землищата на селата Бистрица, Джерман и Самораново.

На територията на Община Дупница попада част от Национален парк Рила (ЗТ съгласно ЗЗТ), обявен със заповед No.114 от 24.02.1992 г., бр. 20/1992 на Държавен вестник с площ от 81 046 ха, от които 6,17% попадат на територията на община Дупница в землищата на селата Бистрица и Самораново.

Най-близко разположеният резерват до гр. Дупница е „Скакавица” (в землището на Сапарева баня), отличаващ се с векове белмуров горски масив.

„Скакавица” е един от малките български резервати, който е най - близко разположен до гр.Дупница. Площта му е само 70,8 хектара. Обявен е през 1968 г. Намира се в северозападния дял на Рила и е разположен между 1850 и 2050 м. надморска височина. Той е типично горски резерват, в който се опазват вековни гори от бяла мура. От защитените растителни видове тук се срещат планински божур, български омайник, златиста кандилка, златовръх, а от редките видове - планинска делянка, северно еньовче, преходна мурава. Животинският свят е представен от сърната, дивата свиня, лисицата, вълкът, глухара, черният кълвач, сокелицата, усойницата, планинската водна жаба.

3.4.2. Зелена система

Зелената система е част от пространствения организъм на града, осигуряваща комплексното подобряване на жизнените условия посредством своите урбанистични, екологични и рекреационни функции. Тя е връзката между отделните елементи и устройствени зони на градския организъм с обкръжаващата го природна среда. На територията на град Дупница има около 189,20 ха зелени площи. От дървесните видове преобладават липа, ясен, явор, акация, конски кестен, чинар, айлант, бреза и някои иглолистни видове – ела, смърч, разположени



предимно в група с широколистни видове. Срещат се и множество върбови насаждения, които са с особено висока декоративна стойност за града

Зелената система се поддържа от Общинско предприятие “Чистота и поддържане на териториите за обществено ползване”. Извършва се ежегодно подкастриране на дървесните видове, като се спазва техният период на вегетация, който продължава от месец март до месец октомври. Периодично Община Дупница предприема засаждане на нови фиданки и облагородяване на нови терени, които да бъдат затревени и залесени. Зелените площи са сравнително равномерно разположени по целия град, като наймного са около новоизградените детски площадки и кътове за отдих, както в централната градска част, така и в крайните квартали. В селата декоративните зелени площи се свеждат до декоративен кът в центъра на селото и засадени в група декоративни дървета и храсти, обикновено около чешмите или площадите. На територията на Община Дупница е разположен и един от най-красивите паркове в цяла Югозападна България – крайградски парк “Рила”, намиращ се на 1,5 км от центъра на града и е изцяло общинска собственост. Паркът е достъпен единствено за пешеходци, като е ограничен изцяло достъпа на МПС на територията му. Има изградени асфалтови алеи, каменни пътеки, детски площадки, игрища за различни видове спорт, изкуствено езеро с водни колела, плувни басейни и множество зелени площи, затревени и залесени с разнообразни дървесни видове, за които се полагат ежедневни грижи. В централната градска част се намира и градската градина, изцяло обновена и облагородена с множество зелени площи с тревна и цвѳта растителност, асфалтови алеи и детски площадки.

Има съществуващи и новоизградени екопътеки, които са в много добро състояние с каменна настилка - екопътека в местност “Дренски рид”, екопътека “Самоковището”, намираща се в близост до село Бистрица. Предстои рехабилитацията на „Бели път“ като туристическа атракция, по който са пренесени мощите на Иван Рилски.

ИЗВОДИ:

Биологичното разнообразие на общината е богато. То трябва да бъде запазено, не само заради изчезването на определени видове, но и за да се избегне намалението на продуктивността, причинена от лошо функциониращи екосистеми.

Поддържането на биологичното разнообразие осигурява функционално разнообразие в околната среда, което от своя страна усилва устойчивостта и издръжливостта на смущения (например болести и вредители), адаптацията (например промени в климата), продуктивността на природните системи и също така служи за предупредителен знак при настъпването на критични промени в околната среда.

Опазването на биологичното разнообразие изисква политика, която да обхваща селското и горското стопанства, и индустрията. Не е съставена специална програма за ефективно и екологосъобразно използване на лечебните растения в общинския поземлен фонд.



4. Анализ по фактори на въздействие върху околната среда

4.1. Отпадъци

4.1.1. Генерирани битови отпадъци

Непрекъснато нарастващото количество отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията, налага предприемането на мерки за намаляване на общото им количество, повторната им употреба и увеличаване рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването на отпадъците като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

Основните източници на отпадъци на територията на общината са гражданите, домакинствата, промишлените предприятия, частните фирми, училищата, строителството, животинските ферми, животинската тяга, столовете, ресторантите, увеселителните заведения, болничните заведения и др.

Най-голямо количество са битовите отпадъци, които се получават в резултат на жизнената дейност на хората по домовете, държавните и общински сгради. Към тях се прибавят отпадъците от търговските обекти и занаятчийската дейност. Строителни са отпадъците, получени в резултат на строителната дейност, както и тези от разрушаването или реконструкцията на сгради и съоръжения.

Количеството на генерираните битови отпадъци е променлива величина – функция от броя на населението, годишния сезон, мястото, начина на живот, стандарта на населението и други.

Дейностите по събиране и извозване на отпадъците на територията на Община Дупница са отдадени чрез търг на външна фирма. Отпадъците се претоварват, като ежедневно се извозват до сепарираща инсталация в гр. София, кв. Филиповци, където отпадъка се отделя на рециклируеми фракции, а останалия неуползотворен отпадък с код 19 12 12 се депонира на Регионално депо.

Образуваните битови отпадъци от територията на община Дупница през последните години се обработват, отсортират и предават за обезвреждане.

На територията на Община Дупница се образуват различни видове отпадъци. Мотивиращи фактори при тяхното генериране и натрупване се явяват разположението на населените места, броя на жителите в тях, както и дейността като функция при образуването на ТБО. Процентното участие на производствените отпадъци е незначително.

Всички населени места в Община Дупница са включени в организирана система за сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци.

Битовите отпадъците се събират в съдове за битов отпадък тип “Бобър” – с вместимост 1,1 м³ за общо ползване и тип “Мева” – с вместимост 0,11 м³ за индивидуални домакинства. Съдовете са позиционирани в различните части на града и селата, според типа на застрояване на даден район високо и ниско строителство, жилищни квартали и централни части. Генерираните



битовите отпадъци се транспортират механизирано, претоварват и извозват на площадка за сепариране в кв. Филиповци, гр. София.

Предоставена е възможност на гражданите на общината за разделно събиране на отпадъците от опаковки, чрез въведена система за разделно събиране на отпадъците от опаковки: хартия, картон, пластмаса, метали и стъкло. Налични са съдове за събиране на отпадъци от опаковки, тип „Иглу“ са позиционирани в следните населени места:

Населено място	Жълти	Сини	Зелени
гр. Дупница	76	75	75
с. Бистрица	3	4	3
с. Джерман	3	3	3
с. Крайници	3	3	3
с. Самораново	4	4	5
с. Червен брег	3	3	3
с. Яхиново	5	5	5

Бившето общинско депо за отпадъци в м. „Злево”, разположено на 5 км от гр. Дупница, по посока на с. Бистрица, е спряно от експлоатация със Заповед №РД-121/20.11.2017г..



Предприети са мерки по закриване и рекултивация на същото. Изготвен е План за закриване на депото, утвърден от Кмета на Община Дупница, включващ план за закриване и следексплоатационни грижи с четири основни дейности и четири точки за следексплоатационни грижи.

Община Дупница е извършила подготвителните дейности за изпълнение на мерки за неговата рекултивация.

В етап на подготовка на проекта са изпълнени следните действия:



1.1. Извършено геодезическо заснемане на заетата с отпадъци площ и разработен Идеен проект за рекултивация на общинско депо за неопасни отпадъци в местността "Злево", град Дупница, Община Дупница;

1.2. Процедури по устройствено планиране, съгласувателни процедури по екологичното законодателство и други съгласувателни процедури. ПУП-ПЗ, влязъл в сила. Тялото на депото заема площи от следните поземлени имоти: - изцяло-ПИИ 68789.27.518 - общинска публична; - частично от ПИИ 68789.27.537 - Държавна частна, Горска територия. Променено предназначението на имота по реда на чл.73, ал.5 от ЗГ, придобит по чл.54 от ЗДС, частта от депото е новсъздаденият общински имот с ПИИ 68789.27.547.

1.3. Изготвен комплексен доклад по чл.142, ал.6, т.2 от ЗУТ и одобрен от Гл.архитект идеен проект

1.4. Изготвено проектно предложение - формуляр за кандидатстване, подготвени и окомплектовани необходимите документи за кандидатстване.

В резултат на горе изложеното към момента се реализира проект за техническа рекултивация посредством подписан Административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № BG16M1OP002-2.010-0043/11.02.2021 г. за изпълнение на проект „Рекултивация на общинско депо за неопасни отпадъци, местност „Злево“, гр. Дупница“, по процедура BG16M1OP002-2.010 „Рекултивация на депа за закриване, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС по дело C-145/14“ по Приоритетна ос 2 на Оперативна програма "Околна среда 2014 - 2020 г.", съфинансирана от ЕФРР и КФ на Европейския съюз.

Основната дейност по проекта включва техническата рекултивация на депото за битови отпадъци на територията на община Дупница, което ще намали замърсяването на околната среда и ще предотврати риска за здравето на населението. Последващата биологична рекултивация ще бъде извършена в срока на дълготрайност на проекта, съгласно предвидените дейности в проектната документация.

С предвидените рекултивационни мероприятия ще се постигне:

- Възстановяване компонентите на околната среда, засегнати от дългогодишната експлоатация на депото след рекултивацията му.
- Икономически, екологични и социални аспекти от възстановяването на околната среда.
- Мониторинг на компонентите на околната среда в обхвата на депото.

В процес на изпълнение е проект на инвестиционно намерение за изграждане на Регионален център за третиране на неопасни отпадъци (РЦТНО) - Регион Дупница. Проектът предвижда центърът да се намира на територията на община Дупница в землищата на с. Джерман и с. Грамаде, а в с. Радловци, община Кюстендил да се изгради претоварна станция.

В Община Дупница няма изградени съоръжения или инсталации за обезвреждане на ТБО чрез изгаряне, пиролиза, физическо или химическо обезвреждане.

През 2015 г. Община Дупница е изготвила анализ на морфологичния състав на битовите отпадъци, генерирани на територията на общината, съгласно „Методика за определяне на



морфологичния състав на битовите отпадъци”, утвърдена със Заповед №РД 744 от 29.09.2012г. на Министъра на околната среда и водите. Като през 2019г. е включена в изследване на националния морфологичен анализ на отпадъците.

На територията на общината съществуват множество малки сметища, образувани поради недобросъвестното отношение на гражданите и на някои от промишлените предприятия и фирми.

Тревожен е факта, че по - голямата част от нерегламентираните сметища са разположени по поречията на минаващите през населените места реки, което подлага на сериозен екологичен риск населението и прилежащите територии.

4.1.2 Строителни отпадъци

Строителни отпадъци (СО)

“Строителни отпадъци” са отпадъците, получени в резултат на строителната дейност на строителни площадки, както и отпадъци от разрушаване или реконструкция на сгради и съоръжения. Основното количество строителни отпадъци се генерират от дейността на фирми, извършващи строителна и ремонтна дейност. Като фирми генератори на значителни количества строителни отпадъци на територията на община Дупница могат да се посочат “Меридиан” ЕООД, “Стройкомерс” ЕООД и др.

Водеща фирма от гр. Дупница развиващи дейността си в сектор „Строителство“ е Мегаинвест-холд ЕООД, с основен предмет на дейност проектиране, изграждане на обекти от пътната инфраструктура и прилежащите принадлежности към тях, хидротехническо строителство, жилищно строителство, ремонт на жилищни и промишлени сгради и инженерингова дейност, професионална вертикална планировка на обекти, високо строителство и др.

На този етап Общината не е изградила система за събиране и извозване на строителни отпадъци от домакинствата, а транспортирането им остава задължение на домакинствата и частните фирми, които извършват строителна дейност.

Общините, като институции работещи с публични средства по различни оперативни програми, са задължени при строителство да спазват изискванията за влагане на рециклирани строителни материали, както следва:

Таблица 7. Задължения на общините за влагане на рециклирани строителни материали

Вид строителна дейност	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Строителство на сгради, финансирани с публични средства	1%	1%	1%	1,5%	1,5%	1,5%	2%
Строителство на пътища с публични средства	5,0%	5,0%	8,0%	8,0%	8,0%	10,0%	10,0%



Рехабилитация, основен ремонт и реконструкция на пътища, финансирани с публични средства	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	3,0%	3,0%	3,0%
Строителство, реконструкция и основен ремонт на други строежи от техническата инфраструктура, финансирани с публични средства	3,0%	3,0%	5,0%	5,0%	6,0%	7,0%	8,0%
Оползотворяване на СО в обратни насапи	8,0%	9,0%	10,0%	11,0%	11,0%	11,0%	12%

Влагането на рециклирани строителни материали в строежите също е нещо ново в българското законодателство, постигането на което е отново изключително трудно, тъй като почти липсват фирми и/или предприятия, които преработват и продават рециклирани строителни отпадъци.

С оглед провеждането на мероприятия за подобряване състоянието на околната среда, негодните за повторна употреба земни маси и строителни отпадъци от разрушаване на сгради и вътрешни ремонти се насочват към площадка в Бобошево

Голямо количество строителни отпадъци се депонират незаконно покрай шосетата и предимно на входно-изходните артерии на града. Необходимо е да бъдат предприети мерки за постигане целите за намаляване количеството на депонираните строителни отпадъци чрез предварително третиране и последващо оползотворяване, в т.ч. и рециклиране и подготовка за повторна употреба.

За осигуряване на екологосъобразно обезвреждане на отпадъците от населените места в страната и във връзка с прилагане изискванията на Директива 99/31/ЕС за депониране на отпадъци и Националния план за управление на отпадъците 2021– 2028г. се предвиждат постигане на следните цели: намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване, увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци и намаляване на количествата и на риска от депонираните битовите отпадъци и други .

Община Дупница има приета Програма за управление на отпадъците и Наредба за управление на отпадъците, като в тези два документа са определени мерките за управление на различните категории отпадъци, съгласно ЗООС и ЗУО. В общинската програма за управление на отпадъците са предвидени мерки за ограничаване на замърсяване от сметищата, тяхната реконструкция и привеждане в съответствие с нормативните изисквания.

4.1.3. Производствени и Опасни отпадъци

Опасни отпадъци са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в приложение № 3 към ЗУО. Този вид отпадъци се образуват най-вече в промишлените предприятия, но също така и в някои заведения от здравната сфера, а частично и в битовия сектор.



Към тях спадат отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, медицински отпадъци, бои и лакове, детергенти, пестициди и др.

Изискванията за третиране и транспортиране на опасни отпадъци са регламентирани в Наредбата, приета с ПМС №53/1999 г. /ДВ, бр. 29 от 1999 г. и в наредбите за масово разпространените отпадъци.

Количествата на образуваните опасни отпадъци по групи, съгласно Класификация на отпадъците по Наредба № 2 от 23.07.2014 г. (изм. ДВ. бр.46 от 1 Юни 2018 г.) за класификацията на отпадъците, се водят на отчет в РИОСВ - София.

Лицата, чиято дейност е свързана с образуване, събиране, транспортиране, съхраняване (оползотворяване с код R13 по смисъла на приложение №2 към §1, т.т13 от допълнителните разпоредби (ДР) на ЗУО и/или обезвреждане с код D15 по смисъла на приложение №1 към §1, т.11 от ДР на ЗУО), оползотворяване, в т.ч. рециклиране и/ или обезвреждане, включително подготовка преди оползотворяване или обезвреждане на опасни отпадъци, водят отчетни книги и представят годишни отчети. Опасните отпадъци от фирмите се събират и съхраняват разделно в закрити складове и се предават за третиране на физически или юридически лица притежаващи съответното разрешение по ЗУО или Комплексно разрешително, въз основа на писмен договор.

Потокът опасни отпадъци се контролира от действащата нормативна уредба. С цел проследяване на превозите на опасните отпадъци товародателите са длъжни да изготвят идентификационен документ, който се попълва за всеки отпадък последователно от товародателя, превозвача и товарополучателя.

Необходими са мерки за информиране на населението за опасностите за околната среда и повишаване на обществената заинтересованост за по широко участие в организирания мероприятия за предаване на опасни отпадъци от домакинствата. Разделното събиране на опасните битови отпадъци все още не е системно, а кампанийно. Поради това голяма част от тях все още се изхвърлят в контейнерите съвместно с неопасните битови и се извозват с тях за последващо третиране.

Основните генератори на производствен отпадък в община Дупница са действащите промишлени предприятия, сред които няма такива с висок рисков потенциал на образувания отпадък. На територията на общината няма изградена инфраструктура за разделно събиране и третиране на опасни отпадъци. При констатирани такива се използват услугите на лицензирана фирма, като организирането на разделното събиране на опасните битови отпадъци на Общината се извършва кампанийно с мобилни събирателни пунктове.

На територията на общината няма депо за опасни отпадъци, поради което те трябва да се събират при източника за генерирането им.

По отношение на масово разпространените отпадъци общината е сключила договори за разделно събиране по следните видове отпадъци:

За НУБА - „Нуба Рециклиране“ АД



За ИУМПС - „Българска рециклираща компания” АД

За ИУЕЕО - „Елтехресурс” АД, гр. София.

В публичния регистър на лицата, които пускат на пазара батерии и акумулатори на територията на община Дупница са регистрирани 4 броя юридически лица за автомобилни гуми: АВТОКОМЕРС 93 ООД; КАЛИМЕРО ЕООД; СДС АУТО ЕООД и ФЕНОМЕНА КАР-ТРАНС ЕООД.

В публичния регистър на лицата, които пускат на пазара електрическо и електронно оборудване, гуми и полимерни торбични на територията на община Дупница няма регистрирани юридически лица.

В публичния регистър на лицата, които пускат на пазара минерални или синтетични масла на територията на община Дупница са регистрирани 2 броя юридически лица за автомобилни гуми: АВТОКОМЕРС 93 ООД АВТОКОМЕРС ЕООД

В публичния регистър на лицата, извършващи дейности като търговци или брокери на отпадъци по ЗУО са регистрирани следните юридически лица: "МАТИОС" АД; "ДАНИ МЕТАЛ" ЕООД.

На територията на общината наличните пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност се съхранят временно в ББ-кубове в с. Пиперево.

В местност “Керемидарницата” - землището на с. Пиперево, Община Дупница, е разположен склад за препарати собственост на фирма “Агротексим” ЕООД. На терен с площ 1799 м² са разположени 19 бр. бетонни “Б-Б куба” за съхранение на излезли от употреба пестициди, пакетирани от фирма “Балбок Инженеринг”. Ежегодно се извършват проверки за състоянието на кубовете и при констатации на неизправност се предприемат своевременни действия по отстраняването им.

Дейностите с отпадъците от лечебните заведения се извършват в съответствие с нормативните актове по управление на отпадъците. Опасните биомедицински и медицински отпадъци от лечебните заведения се събират разделно и след това, чрез сключени договори с транспортни фирми се предават за последващо третиране.

Фирмите са задължени да отчитат количествата и характера на опасните отпадъци пред ИАОС. Всяко физическо или юридическо лице, при чиято дейност се генерират опасни отпадъци е длъжно да вземе необходимите мерки за безопасното им съхранение и обезвреждане.

Производствени отпадъци (ПО)

“Производствени отпадъци” са отпадъците, образувани в резултат на промишлената дейност на физическите и юридическите лица.

Информация и отчети за производствени отпадъци са предавали следните предприятия от община Дупница:



- “ДИА ДООР” ЕООД – с предмет на дейност производство на метални врати – предаден отчет за изрезки от метали.

- “Авторемонт” АД - с предмет на дейност ремонт на автобуси и производство на резервни части – предадени отчети за изрезки от черни метали и стружки, дървени отпадъци.

- “Изамет 1991” ООД – с предмет на дейност проектиране, производство, доставка и монтаж на всички видове асансьори.

Необходими са мерки за информизиране на населението за опасностите за околната среда и повишаване на обществената заинтересованост за по широко участие в организиранията мероприятия за предаване на опасни отпадъци от домакинствата. Разделното събиране на опасните битови отпадъци все още не е системно, а кампанийно. Поради това голяма част от тях все още се изхвърлят в контейнерите съвместно с неопасните битови и се извозват с тях за последващо третиране.

4.1.4. Специфични потоци отпадъци

Отпадъци от опаковки

С разделното събиране на отпадъци и с цел рециклиране, и други форми на оползотворяване може да се постигне значително намаляване на количеството на депонираните отпадъци, което ще доведе до удължаване на полезния живот на регионалното депо за отпадъци и до съкращаване на разходите за събиране и обезвреждане на отпадъците. Освен това през последните години с приемането на европейското законодателство все повече се засилват законодателния и обществения натиск за въвеждане на системи за разделно събиране с нормативно регламентирани количества отпадъци, които трябва да бъдат рециклирани и оползотворени.

За част от тези отпадъци националното законодателство изисква прилагането на принципът „замърсителят плаща”, при който разходите се поемат от производителите на продукта, от който се образуват отпадъците, но за останалата част липсват нормативно установени механизми на финансиране. За редица отпадъци съществуват забрани за депониране, което налага тяхното отделяне от общия отпадъчен поток и намиране на алтернатива за оползотворяването или обезвреждането им.

В община Дупница, съгласно действащ Договор с „Екобулсорт“ ЕАД се извършва третиране на смесения битов отпадък с код 20 03 01, генериран от територията на общината, включващо: предварително третиране, транспортиране, предаване за оползотворяване(рециклиране, термично или чрез други методи) и предаване за обезвреждане.

Разделно събраните отпадъци от опаковки по силата на Договор с организация по оползотворяване /ЕкоПак България“ АД/ се транспортират до площадка за сортиране и временно съхранение находяща се на територията на с. Зелен дол, община Благоевград с оператор „Унитрейд Благоевград“ ЕООД. Събраните отпадъци се сортират на отпадъци от опаковки и



отпадъци, които не са опаковки. Следва сортиране на годни и негодни за рециклиране, като годните за рециклиране отпадъци от опаковки се сортират по вид и материал.

Отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми

Управлението на отпадъците от батерии и акумулатори има две главни цели:

- Екологична – защита на въздуха, водата, почвата и здравето на хората чрез предотвратяване на изхвърлянето на вредни и опасни вещества в околната среда;

- Икономическа – оползотворяване материалите, заложи в конструкцията на отпадъците от батерии и акумулатори.

„Негодна за употреба батерия или акумулатор” е батерия или акумулатор, която не може да бъде използвана повторно и е предназначена за преработване или обезвреждане.

За ефективно функциониране на системата за събиране на отпадъците от негодни батерии и акумулатори е необходимо предприемане на следните действия:

- редовно информиране на обществеността за рисковете, свързани с тяхното неконтролирано обезвреждане. Необходимо е хората да бъдат запознати със значението на символите, използвани за маркиране, изискванията при отделяне на батериите от уредите, където те са вградени и възможностите за участие в системите за събиране.

- прилагането на задължително обратно приемане в местата за продажба.

- осигуряване и поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба портативни батерии и акумулатори, като се спазва нормативните изисквания.

- предаване на отпадъците от батерии и акумулатори на фирма, притежаваща разрешително, издадено по реда на Закона за управление на отпадъците.

Задълженията на общината в това отношение се определят от *„Наредба за отработените масла и отпадъчни нефтопродукти”*, приета с ПМС №352/27.12.2012 г., ДВ бр.2/08.01.2013 г.

Съгласно чл.39 ал.1 от Наредбата, кметът на общината съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване и обезвреждане, като определя местата за смяна на отработени моторни масла на територията на общината и информира обществеността за местоположението и условията за приемане на отработените масла.

Възможно в рамките на периода на прилагане на настоящата програма, организацията по оползотворяване да не прояви интерес тъй като количеството масла за чието оползотворяване е отговорна нараства незначително и е твърде вероятно целите заложи в *Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти* да бъдат постигнати чрез събиране на отработени масла от източници различни от бита или общини с по-голяма гъстота на населението.



Независимо дали ще се сключи договор с организация по оползотворяване, следва да бъдат предприети следните мерки за осигуряване прилагането на законодателството за управление на отработени масла:

- идентифициране на обектите, в които се извършва смяна на отработени масла и обектите, в които се изкупуват отработени масла;
- определяне на разрешените места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- въвеждане на санкции и упражняване на контрол над изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в повърхностните води и в канализационните системи;

Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване

Задълженията на Общината се определят от „Наредба за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване”, приета с ПМС №355/28.12.2012 г. с последни изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.

Биоразградими отпадъци

Приблизително две трети от отпадъците, генерирани в домовете и офисите, се състоят от „органични” или естествени материали. Тези материали след време се разграждат („биоразградими”) по естествен път. Биоразградимите отпадъци се генерират при селскостопанската дейност в растениевъдството, животновъдството и от дейността на домакинствата. Имат предимно органичен състав и е необходимо да се третира в зависимост от условията на генерирането им по подходящ начин. Често срещани практики в общината е третирането на биоразградимите отпадъци да се осъществява по следните начини:

- използване на кухненски и градински остатъци за храна на животни ;
- закопаване на хранителни и растителни отпадъци в почвата (задния двор или градината без последващо използване);
- Натрупване на смесени купчини с оборска тор, растителни и хранителни отпадъци в полето (купчините не се обръщат, но след около три години са годни (вече компостирани) за използване като подобрител на почвата);
- Натрупване на смесени купчини с оборска тор (купчините не се обръщат след това, но след това компостираната оборска тор се използва като подобрител на почвата).;
- изгаряне на градински отпадъци и листа.

Количеството на биоразградимите отпадъци, генерирани в населените места, зависят от големината и функционалния тип на населеното място. Централната градска част и кварталите с жилищни блокове се характеризират с по-малко количество на образуваните биоразградими отпадъци, които се събират в общи контейнери за отпадъци и възможността за осъществяване на контрол от населението и контролните органи е по-слаба.



Еднофамилните къщи в селата се характеризират с образуването на голямо количество биоразградими отпадъци, които се поставят в съдовете за битов отпадък и се депонират.

“Зелените отпадъци” от обществени паркове, гробища, крайпътни насаждения (листа, клони) и други, обикновено се събират разделно от общинската фирма по озеленяване, транспортират се разделно от другите битови отпадъци.

В съответствие с Националния стратегически план общината следва да предвиди конкретни мерки за третиране на биоразградимите отпадъци с оглед намаляване количествата за депониране. Управлението на биоразградимите отпадъци включва събиране (разделно или със смесените битови отпадъци), анаеробно разлагане и компостиране, изгаряне и депониране. Екологичните и икономически ползи от различните методи на обработване зависят съществено от местните условия, като гъстота на населението, инфраструктура и климат, както и от наличието на пазари за свързаните с този процес продукти (енергия и компост). Изискванията към съоръженията и инсталациите за биологично третиране на биоразградимите отпадъци са регламентирани в Наредба № 6 Обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017 г.) за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

Изискванията към площадките, на които могат да се разполагат съоръжения за биологично третиране на биоразградими отпадъци са посочени в Наредба 7 от 24 август 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци.

Общините Дупница, Сапарева баня и Бобов дол, посредством подписан административен договор за безвъзмездна финансова помощ №BG16M1OP002-2.002-0008 – СО1/18.12.2018 г. с Министерство на околната среда и водите, в качеството му на Управляващ орган на ОП“Околна среда 2014-2020г.“ реализират проект: “Проектиране и изграждане на инсталация за компостиране и инсталация за предварително третиране на битовите отпадъци за общините Дупница, Бобов дол и Сапарева баня“. По проекта се предвижда да се изградят инсталация за предварително третиране на смесени битови отпадъци и инсталация за компостиране на зелени и/или биоразградими отпадъци. Общата цел е да се намали количеството депонирани отпадъци на общините, чрез изграждане на инфраструктура за разделно събиране и оползотворяване на зелените битови отпадъци и предварително третиране на смесените битови отпадъци, което да доведе до поетапно намаляване на количествата биоразградими отпадъци за депониране и увеличаване на дела на рециклираните и оползотворените отпадъци.

Източници на растителни отпадъци са имотите със земеделско ползване извън регулация и дворните пространства на жилищните имоти. Задължение на всеки производител на земеделска продукция е да организира оползотворяването на растителните отпадъци. До настоящия момент не са изградени съоръжения и инсталации за биологично третиране на растителните отпадъци на територията на общината. Съществува практика за биоразграждане на място в почвата, където попадат растителните отпадъци вследствие на обработка на земеделската земя. Често се прилага и изгаряне на изсъхнали растителни отпадъци от земеделците, срещу което се води борба -



дейността противоречи на добрите земеделски практики, при които се използват различни методи за оползотворяване на органичните отпадъци.

В съответствие с европейското и националното законодателство община Дупница предприема мерки за поетапното намаляване на количеството на депонираните биоразградими отпадъци.

4.2. Шум

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Произходът на шума се определя от видовете дейности, при които той е генериран. В градска територия се различават промишлен (производствен), транспортен, шум от строителство и битов шум. В зависимост от характера (постоянен, периодично, повтарящ се, прекъснат), честотния спектър и интензивността на шума, а така също и продължителността на експозиция, въздействието му е по-малко или повече вредно. Основният аспект на вредното въздействие на шума, разгледан в настояща програма е свързан с влиянието му върху човешкия организъм и здраве. Високите шумови нива влияят върху слуховия апарат на човека, психическото и нервно състояние на личността, имунната система, обмяната на веществата, сърдечно-съдовата система и др. Подлежащите на контрол обекти са източниците на шум, намиращи се в промишлени зони, жилищни зони и в близост до жилищни зони. Приоритетни са тези, които се намират в жилищни зони, с цел да се предотврати дискомфорта през различните части на денонощието и вредните ефекти от шума върху здравето на населението. посл. изм. и доп.).

Регионална здравна инспекция – гр. Кюстендил организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума, излъчван в околната среда от промишлени инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по приложение №4 към чл.117, ал.1 от Закона за опазване на околната среда.

Съгласно нормативната уредба за шума контролната функция на общинската администрация е върху шума от битови и занаятчийски дейности. Производствения шум и шума от транспортния трафик се контролира от регионалните органи на МОСВ, МЗ и МВР.

Шумовото натоварване както в гр. Дупница, така и в останалите населени места в общината е не по-маловажен проблем от останалите фактори на околната среда.

От направеният анализ и оценка на шумовото натоварване се установи, че нивата на шума в различните зони на града надвишават граничните стойности на показателите за шум в околната среда, определени съгласно чл. 5 от Наредба № 6 / 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението.

На основание чл. 22, ал. 1 от ЗЗШОС, кметовете на общини или упълномощени от тях длъжностни лица упражняват контрол, за спазване изискванията на ЗЗШОС в тихите зони и



урбанизираните територии и организират и регулират движението на автомобилния транспорт в населените места, с оглед намаляване на шумовите нива до допустимите норми.

Измерването на шумовите нива на територията на гр. Дупница се осъществява в три основни зони и пунктове:

- Зона с интензивен трафик на движение;
- Зона с локални източници на шум.
- Зона във вътрешните квартали на гр. Дупница с минимално шумово въздействие;

Основните пунктове за мониторинг на нивата на шум на територията на гр. Дупница, са следните:

Зона с интензивен трафик на движение

- ул. "Княз Борис І" – срещу РУ „Полиция“;
- ж.к „Бистрица“, бл.58 /автобусна спирка/
- кв. Спартак, ул. “Орлинска” 56;
- ул. “Орлинска” 14;
- ул. „Аракчийски мост“ 12;
- ул. “Св. Иван Рилски” 86

Зона с локални източници на шум

- ул. “Венелин” 26 – ОУ “Св. Св. Кирил и Методий”;
- ул. “Патриарх Евтимий” №59 /Паметник Муструков/;

Зона във вътрешните квартали на гр. Дупница с минимално шумово въздействие:

- ж.к. “Развесена върба” бл.1 /между блоковете/
- ул. “Венелин” №144
- ж.к „Дупница“ /между блоковете/
- ул. “Отец Паисий” №24

От проведени изследвания в периода 2013-2017г. на шумовото ниво в урбанизираната територия на гр. Дупница са установени превишавания на нормативните изисквания посочени в Наредба №6 от 26 юни 2006г.

Оценката на шумовото натоварване в урбанизираните територии се извършва съгласно изискванията на „Методиката за определяне броя, разположението на пунктовете за мониторинг на шума, както и периодичността на измерванията и/или изчисленията на шумовите нива“, утвърдена от МЗ, 2007 г., в съответствие с посочените методи в Наредба №6 от 2006г. На МЗ и



МОСВ „за показатели на шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението“(обн., ДВ, бр.58 от 2006г.).

Предприятията разположени на територията на община Дупница извършват веднъж на две години собствени периодични измервания на показателите за шум, излъчван от промишлените източници. Периодичният мониторинг се извършва в съответствие с изискванията на Наредба № 54 от 13 декември 2010 г. за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда

Контролните и собствени измервания се извършват от Акредитирани лаборатории, като се спазват изискванията на „Методика за определяне на обща звукова мощност, излъчвана в околната среда от промишлено предприятие и определяне нивото на шум в мястото на въздействие“, утвърдена със Заповед № РД-613/ 08.08.2012 г. на Министъра на околната среда и водите. Операторите с издадени Комплексни разрешителни, попадащи в обхвата на Приложение № 4 към чл.117 от Закона за опазване на околната среда, са задължени да провеждат собствен мониторинг, веднъж на две последователни календарни години и да докладват резултатите от проведените измервания, съгласно поставените им условия.

Основната цел на мониторинга на шума от промишлени източници е да предоставя информация за състоянието на акустичната среда на населените места, вследствие дейността на промишлените предприятия - източници на шумово излъчване.

В района на град Дупница по - голямата част от промишлените предприятия са съсредоточени в промишлената зона и с този факт не се констатира шумово натоварване на околната среда в останалата част на града. Характерно за града е шумовото натоварване от автомобилният транспорт. Шумните участъци са предимно отделни участъци от пътната мрежа с концентрация на пътни превозни средства.

Източници на шум

В град Дупница, както и в селата с интензивен трафик, основен източник на шум са транспортните средства. Някои производства и човешки дейности в сферата на услугите също излъчват шум и създават дискомфорт у живущите около източника.

За високите стойности на шумовите нива допринасят характерните особености на териториално – устройствените планове на града и другите населени места:

- Липсата на защитни „зелени екрани“;
- Лошокачествена настилка;
- Двустранно плътно застрояване по главните улици;
- Големи наклони на някои улици;



- Остарелият автомобилен парк.

Население подложено на въздействие

На негативното влияние на шума са подложени в най-голяма степен живеещите на главните улици на града, както и живеещите в близост до основните пътни артерии на общината.

Предприети мерки

С цел намаляване на шумовите нива до допустимите норми, определени съгласно чл.5 от Наредба № 6/26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, Община Дупница е разработила План за действие за редуциране на шума в Дупница. В него са предвидени за изпълнение мерки и действия, свързани с подобряване на акустичната обстановка и очаквания благоприятен ефект. Мерките за намаляване и предотвратяване на вредното въздействие на шума в околната среда, целят защита на здравето и осигуряване качеството на живот на населението.

Във връзка с осигуряване на доброто управление на шума в околната среда на територията на града, Общината работи в посока решаване на проблема, предимно чрез следните два приоритета:

1.Разработване на комплекс от организационни и технически мерки, целящи редуциране на шума, причинен от автомобилния транспорт и от локални източници;

2.Провеждане на информационни кампании за обществеността с цел повишаване на обществената култура и съзнание по проблемите на шумовото замърсяване, както и с цел повишаване на информираността на населението.

Ежегодно се представя отчет за изпълнение на мерките към РЗИ-Кюстендил.

4.3. Здравно-хигиенни аспекти на околната среда

Състоянието на средата се определя от измененията настъпили в основните нейни параметри, следствие от човешката дейност – замърсяване на атмосферата, водите и почвите с производствени и битови вредности от дейността на транспорта, акустично натоварване на средата, йонизиращи и нейонизиращи лъчения, проблемите с третирането на отпадъците.

Основните проблеми, резултат от антропогенната дейност са:

- Високите нива на шума – резултат от функционирането на транспорта и отделни точкови източници
- Замърсяването на атмосферата от линейни (транспорт) и точкови (производствени и битови) източници.
- Йонизиращи и не йонизиращи лъчени.



Посочени са зони и/или обекти със специфичен хигиенно-охранителен статут. Към тази категория се отнасят зони, които по силата на съответни наредби, следва да бъдат взети под внимание в процеса на планиране. Зоните и обектите със специфичен санитарно-охранителен статус са всички водоснабдителни съоръжения за питейно-битово водоснабдяване, помпените станции за канални води, гробищни паркове, депа за отпадъците, кариерите, автосервизи, автогари, гари и летища и много други.

Здравно-хигиенни рискове съществуват и в местата, където обитава предимно население от ромски произход, които имат недостатъчно ефективни водопровод и канализация, инфраструктура, изградени типови постройки и възможности за поддържане на необходимата хигиена. Съществуват реални инфекциозни рискове (вирусен хепатит, морбили и др.), също така стоят на преден план и проблемите с битовите отпадъци и по-специално нерегламентираното им изхвърляне, което може да засегне и живеещото в съседство население. Здравен проблем представлява замърсяването на атмосферния въздух в жилищните зони с дразнещи газове - азотни и серни диоксиди, вещества с общо системен токсичен ефект. Значение имат замърсителите със сензибилизиращо действие (органични частици, алдехиди, феноли, сажди и катрани).

Данните за мощността на дозата гама-лъчение за страната се получават в реално време от 27 постоянни мониторингови станции на Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон (НАСНКРГФ), администрирана от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС).

Автоматизираната система осигурява оперативна информация в случай на инцидентно повишаване на радиационния фон, както при ядрена авария на територията на страната ни, така и при трансграничен пренос на радиоактивно замърсяване. Системата обезпечава с данни в реално време Аварийния център на Агенцията за ядрено регулиране и Главна Дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението” към Министерството на вътрешните работи, с което се осигурява възможност, в случай на радиационна авария, да се приложат своевременно подходящи мерки за защита на населението и околната среда.

На територията на община Дупница няма разположена мониторингова станция за радиационен контрол. В района няма източници на радиационни лъчения. За територията на община Дупница няма данни за превишени норми на естествения радиационен гама-фон, както и за заболяемост на населението.

ИЗВОДИ :

- Акустичната обстановка във всички селища на община Дупница е благоприятна. Периодичното движение на МПС - та не може да се приеме за друга освен като обичайна характеристика на шума, съобразно вида на двигателя им.

- Рисков фактор е евентуалното възникване на точкови източници на шум под формата на работилници или ателиета за услуги в рамките на регулация, генериращи шум над пределнодопустимите норми.



- Радиационният гама фон в областта, в частност и в община Дупница е в границите на характерните за страната фоновы стойности.
- Не са наблюдавани повишавания на специфичните активности на естествени и техногенни радионуклиди в атмосферния въздух.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ

Община Дупница разполага с развита преработвателна промишленост, с уникални природни и водни ресурси, съхранена природа и богато културно-историческо наследство, които са предпоставки за развитието на специфичен туризъм, селско стопанство, устойчиво горско стопанство и развита промишленост.

На територията липсват ярко изразени екологични проблеми, замърсявания и увреждания на околната среда, застрашаващи човешкото здраве, което е предпоставка за високо качество на живот за жителите и посетителите на общината.

5. Управленски и финансови фактори

5.1. Структура на управлението на дейности, свързани с околната среда

Кметът на общината е едноличен орган на изпълнителната власт. В своята дейност кметът на общината се ръководи от законите, от актовете на общински съвет и от решенията на населението.

Кметът упражнява общо ръководство и контрол на общинската администрация и представлява общината. Той е първостепенен разпоредител с бюджетни средства. Кметът на общината назначава за срока на мандата си заместник-кметове, в съответствие с одобрената структура на общинската администрация, които подпомагат кмета при осъществяване на дейността му. Кметът на общината определя със заповед заместник - кмет, който да изпълнява функциите му при негово отсъствие от общината.

Към функциите на кметовете и кметските наместници в селата спадат: упражняване на контрол за законосъобразното използване и отговаряне за поддържането, охраната и опазването на общинската собственост на територията на населеното място; подпомагат воденето на регистъра на населението и регистрите по гражданското състояние и предоставят свързаните с тях административни услуги на населението в населеното място, изпращат актуална информация на държавните и общински органи и др.

Общинската администрация подпомага кмета при осъществяване на правомощията му и извършва дейности по административно обслужване на гражданите и юридическите лица.

Правата и задълженията на Кмета на общината, свързани с опазването на околната среда са регламентирани от националното екологично законодателство.

Съгласно Закона за опазване на околната среда, кметът има следните задължения:



- да информира населението за състоянието на околната среда;
- да разработва и контролира заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;
- да организира управлението на отпадъци на територията на общината;
- да контролира изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;
- да организира и контролира чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;
- да определя и оповестява публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и да контролира изпълнението на техните задължения;
- да организира дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;
- да определя длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по Закона за опазване на околната среда;
- да определя лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

Кметът на общината може да възлага изпълнението на изброените функции на кметовете на кметствата в общината.

Кметът на общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците и общинската наредба за управление на дейностите по отпадъците.

Съгласно Закона за управление на отпадъците, кметът на общината отговаря за:

- осигуряването на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
- избора на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци;



- организирането на събирането оползотворяването и обезвреждането на строителните отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на общината;
- разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, пластмаса и стъкло;
- организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространените отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на МРО;
- изпълнението на решенията по чл.26, ал.1 на общото събрание на регионалните сдружения по чл.24, ал.1 и съдейства за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;
- организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци извън обхвата на наредбите по чл.13, ал.1 и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане;
- разделно събиране и съхранение на битови биорагради отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно на отпадъците и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане;
- осигуряването на площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинства;
- почистването от отпадъци на общинските пътища в съответствие с чл.12;
- осигуряването на информация на обществеността по задълженията на закона, както и информация относно мерките за предотвратяване образуването на отпадъци и предотвратяване на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци чрез интернет страницата на общината;
- поддържането на регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на общината;
- предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища;

Функциите на Общинския съвет са:

- да определя размера на такса „битови отпадъци” и таксата за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване по Закона за местните данъци и такси;
- да приема Програма за опазване на околната среда на общината и всяка последваща актуализация;
- да контролира изпълнението на програмата и ежегодното внасянето на отчети по изпълнението ѝ от кмета на общината;
- да приема наредби, касаещи управлението на околната среда на общината и др.



Кметът е длъжен да разработва и изпълнява Програма за опазване на околната среда и Програма за управление на отпадъците на територията на общината. Ежегодно в срок до 31 март, Кметът представя в Общински съвет и РИОСВ – София отчет за изпълнение на двете програми.

Защитата от шума в околната среда е уредена, чрез Закона за защита от шума, според който Кметът на общината е длъжен:

- да упражнява контрол по спазване на Закона;
- да организира и регулира движението на автомобилния транспорт;
- при необходимост от извършване на измервания на нивото на шум, контролът се осъществява съвместно с РЗИ.

Съгласно Закона за водите, Кметът на общината е длъжен:

- да осъществява контрол при изграждането, поддържането и правилната експлоатация на канализационните мрежи на битовите отпадни води;
- изграждането и поддържането на водопроводните мрежи, изграждането и регистрацията на кладенците за индивидуално ползване.

Съгласно Закона за лечебните растения Кмета на общината:

- организира изпълнението на дейностите с лечебните растения;
- издава разрешителни за бране на билки от земи общинска собственост.

Общинска администрация Дупница предоставя редица публични услуги, чрез изградената и утвърдилата се административна структура.

Дейността на Община Дупница се финансира със субсидии от Министерство на финансите и собствени средства. В състава на Общината влизат 17 населени места (един град и 16 села), 7 кметства и 10 кметски наместничества, които се обслужват административно от кметски наместници. Със Заповед на Кмета на Общината е утвърден Устройствен правилник на общинската администрация, в който са разпределени правата, задълженията и отговорностите на длъжностните лица в отделните дирекции и отдели, ръководени от заместник кмет и секретаря на общината.

Структурата на Община Дупница се състои от :

Кмет, който е едноличен, териториален орган на изпълнителната власт. Кметът упражнява общо ръководство и контрол на общинската администрация и представлява общината.

Заместник – кмет по “Стопански дейности” - ръководи и контролира цялостната дейност на общинската администрация по устройство на територията, регламентирани в ЗУТ. Осъществява контрол за недопускане на незаконно строителство на територията на общината. Ръководи изпълнението на заповедите на кмета на общината за премахване на незаконни обекти.



Осъществява контрол по строителството, поддръжката и ремонта на сградите и съоръженията на Общинската администрация, сградите в кметствата и почивните бази на общината.

Заместник - кмет по “Социални дейности”- организира и ръководи изпълнението на общинските програми и приоритети в сферата на социалните услуги на населението, сферата на образованието и здравеопазването, както и сферата на опазването на околната среда.

Секретарят на общината организира, координира и контролира функционирането на общинската администрация за точното спазване на нормативните актове.

Звеното за вътрешен одит осигурява необходимите условия и разработва проекти на актове, регламентиращи изграждането и функционирането на адекватни и ефективни системи за финансово управление и контрол, осъществява вътрешния одит на всички структури, програми, дейности и процеси, включително на разпоредителите със средства от Европейския съюз и на разпоредителите от по-ниска степен в Община Дупница.

Общинската администрация се състои от четири Дирекции, една от които е Дирекция “Околна среда и транспорт”, в която е обособен отдел “Екология, чистота и временна заетост” със следните задължения:

- Организира дейността по чистота и опазване на околната среда в общината.
- Ръководи отдела временна трудова заетост към общината .
- Упражнява предварителен контрол за спазване на законодателството в областта на опазване на околната среда, опазване на природните ресурси и дейностите по управление на отпадъците .
- Разработване, провеждане и контрол на мероприятия, касаещи чистотата, опазване и възстановяването на природата и екологичната политика на територията на общината.
- Координира дейността на общинска администрация в областта на екологията с МОСВ, РИОСВ, БАБХ, неправителствени екологични и природозащитни организации и движения и др.

На преко подчинение на Кмета на Община Дупница е и Общинско предприятие „Чистота и поддържане на териториите за обществено ползване“ (ОП „ЧПТОП“). Основните дейности, които се извършват от предприятието са следните:

- Почистване на териториите за обществено ползване, миене и метене на улиците, площи и паркове;
- Зимно поддържане на териториите определени със Заповед на Кмета на общината;
- Управление на зелената система на Община Дупница и териториите за обществено ползване определени с решение на Общински съвет;
- Осъществяване на контрол върху спазване на нормативната уредба, зелена система и чистота на териториите за обществено ползване;



- Почистване на речните корита и др. дейности за превенция в рамките на гр. Дупница и населени места на общината;

- Участия при аварии и пожари на територията на общината;

Със Заповеди на кмета на община Дупница, на основание чл. 44 ал. 2 от ЗМСМА, са определени длъжностните лица, имащи право да установяват нарушения, а именно:

- Ст. специалист „Екология“;
- Ст. специалист “Чистота”;
- отговорници спомагателни дейности ОП, ЧПТОП“
- Кметовете и кметските наместници на населените места в община Дупница.

Контрол по управление на компонентите и факторите на околната среда се прилага от регионалните структури на РИОСВ – София.

В Община Дупница се работи по всички възникнали проблеми и възложени задачи, по-важни от които са:

- Работа във връзка с предписания, дадени от всички висши инстанции и контролиращи органи на местната власт, съгласно националното ни законодателство.

- Работа и проверки по писмени молби, жалби и сигнали, постъпили на дежурен телефон в Община Дупница, за дейности водещи до увреждания на околната среда и нарушаващи санитарно-хигиенните изисквания;

- Работа по разгласяване и организация на обществени обсъждания на доклади за ОВОС, както и изготвяне на становища по тях;

- Контрол по опазването на декоративната дървесна и храстова растителност и тревните площи в населените места и крайградски парк “Рила”;

- Актуализиране и обновяване на общинската нормативна уредба с цел по-лесно и точно прилагане.

Контролните функции по дейностите за опазване на околната среда и управление на отпадъците в рамките на общината имат кмета на общината, специалистите от общинската администрация, а конкретно по населени места кметовете на населените места.

В общината има назначени отговорни служители, които освен дейностите свързани с опазването на околната среда, поддържането на чистотата на населените места, сметосъбирането и сметоизвозването, състоянието на депата, поддържането на зелените площи, изпълнение на предписания и указания от РИОСВ, МОСВ, БД“ЗБР“ и други, активно участва в разработването, кандидатстването и изпълнението на общински проекти в областта на околната среда, финансирани от различни източници.

При осъществяване на дейностите, свързани с опазване на околната среда Общинска администрация Дупница работи съвместно с РИОСВ – София, Басейнова дирекция Западнобелеморски район – Благоевград и РЗИ – гр. Кюстендил. Извършват се периодични



измервания и мониторинг на замърсяванията на компонентите на околната среда на територията на общината.

5.2. Сътрудничество с други институции и организации

Община Дупница следва да си сътрудничи по проблемите на опазване на околната среда със съседните общини: Сапарева баня, Кюстендил, Бобов дол, Рила и Бобошево.

За решаване на проблемите на околната среда общинската администрация трябва да си сътрудничи с всички фирми, бизнес организации и граждани на нейната територия.

- С ВиК за получаване на:

- разрешение за задоволяване на битовите и производствени нужди – водовземане от градската водопроводна мрежа;

- разрешителни за заустване на производствени отпадъчни води в градската ПСОВ и емисионни норми за отпадъчните води;

- По проблемите на околната среда и здравния статус на населението община Дупница поддържа информационен обмен и е партньор със следните регионални органи на централни ведомства:

- Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) – София;

- ИАОС ;

- Регионалната здравна инспекция (РЗИ) – Кюстендил;

- Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ - Благоевград

- Областна администрация – Кюстендил;

- Областна дирекция „Земеделие“ – Кюстендил, към МЗГ;

- Отдел „Статистически изследвания - Кюстендил“ към НСИ;

- Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ – Кюстендил;

- Областна дирекция по безопасност на храните – Кюстендил и др.

В града функционират няколко неправителствени организации, които активно си партнират с общинската администрация и гражданите на Дупница.

- „Партньори - Дупница”;

- Сдружение “Амала - Приятели”, гр. Дупница;

- Сдружение „Клуб свободен полет-Дупница“;

- "Бъдеще за ромите -Дупница";



- „Шанс за всички – Дупница“;
- „Надежда и милосърдие – 2006“

5.3. Общински бюджет и финансиране на дейностите по ОС

Дейностите по опазване на околната среда и управление на отпадъците се организират и осъществяват от външна фирма. Издръжката коства на общинския бюджет за 2020 г. 1 431 800 лева. За зимно поддържане и снегочистиване е получен трансфер от Републиканския бюджет 168 700 лева. За издръжка на други дейности по опазване на околната среда през 2020 г. са разходвани 1 880 255 лева от Общинския бюджет.

Основна част от дейностите по опазване на околната среда е управлението на отпадъците, за които през последните години са генерирани следните приходи и разходи:

ПРИХОДИ ЗА 2020 г., генерирани от дейности свързани с отпадъците:

- Приходи от такса битови отпадъци – 2 484 115 лв.
- Възстановени отчисления по чл. 60 от ЗУО от РИОСВ – София – 0,00 лв.

Други източници на приходи за опазване на околната среда и управление на отпадъците

Държавен бюджет

Целевото финансиране на общински проекти от страна на държавния бюджет не е пряко обвързано с целите и приоритетите в областта на опазване на околната среда и управлението на отпадъците. Необходимо е подобряване на координацията между институциите при определянето на проектите, в т.ч. разработване на ясни критерии за финансиране и процедури за контрол.

Външно финансиране

Външното финансиране се извършва чрез кандидатстване с проекти пред ОП „Околна среда”, ПУДООС, ПРСР, НДЕФ и други финансиращи организации.

Необходимостта от засилване на контролната дейност от страна на администрацията, както и провеждане на кампании сред населението за в бъдеще има вероятност да доведат до още по-голямо увеличаване на необходимите финансови средства.

За изпълнението на планове за действие предвидени в стратегическите документи на общината следва да се търсят източници на средства извън общинския бюджет – Оперативни програми, финансирани от фондовете на ЕС, Програма за развитие на селските райони, Програми за трансгранично сътрудничество, Програми на българските министерства и други. Като



алтернативи за съфинансиране на проекти могат да се ползват кредити от фондове, краткосрочни банкови заеми, целеви субсидии и помощи от държавния бюджет, концесии и др.

5.4. Информирание на обществеността

Съгласно чл.17 от Закона за опазване на околната среда, всеки има право на достъп до налична информация за състоянието на компонентите на околната среда, както и за дейностите или мерките, включително административни мерки, планове и програми, които оказват или са в състояние да оказват въздействие върху околната среда.

Община Дупница има добре функционираща система за информиране на населението за състоянието на околната среда. Информационното обслужване се състои в събиране и предоставяне на данни за състоянието на околната среда, информиране обществеността за включването ѝ в предстоящи екологични мероприятия, за участие при разработване и обсъждане на проекти, за изпълнение на конкретни мероприятия и резултатите от тях и т.н.

Информирането на населението на община Дупница за състоянието на околната среда, за изпълнението на мерките от Общинската програма за опазване на околната среда, както и за реализацията на проекти с екологична насоченост се осъществява чрез публикуването на информация на интернет страницата на общината. Извършва се уведомяване на населението за инвестиционни предложения и допускане изработването на проекти на ПУП.

Информацията се предоставя чрез публикуване в регионални и местни медии и на електронната страница на Община Дупница, провеждат се информационни кампании за опазване на околната среда. Уведомленията за инвестиционни предложения, които постъпват в Общината се обявяват публично с обява на интернет страницата на община Дупница, както и се поставя обява на таблото в сградата на Общината.

Много ефективни форми за изграждане на екологична култура и гражданска позиция в населението са редица проекти, свързани с опазване и възстановяване на околната среда, които община Дупница разработва и/или участва под някаква форма. Стремешът е да бъдат обхванати и ангажирани всички възрастови групи, като особено внимание се обръща на младите хора. Една от задачите за изпълнението на тази цел е добрата информираност на гражданите относно състоянието на околната среда и дейностите, които се извършват от Общинската администрация за нейното подобряване. Предоставяйки на гражданите възможността да се информират за състоянието на околната среда, те могат активно да участват в екологичната работа на администрацията и въз основа на информацията, която получават да изразява своето мнение и предложения.



РАЗДЕЛ II. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT АНАЛИЗ.

SWOT анализът е обективно следствие от извършените ситуационни анализи на съществуващото състояние и практики и изхожда от идеята за разделянето на обекта на анализ от средата, в която той функционира.

Силни страни. Силните страни са ресурси или други предимства, които притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слаби страни. Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

Възможности. Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

Заплахи. Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние на околната среда.

Анализът на силните страни на Община Дупница, възможностите да се възползваме от тях, вътрешните слаби страни на Общината и възможностите да ги преодолеем или сведем до минимум, външните възможности /перспективи/ за Общината, както и външните заплахи, които са пречка за развитието и представляват риск за реализацията на програмата. Вследствие на този етап се предлага типа стратегия, която е подходяща да реализира Общината в бъдеще.

Целта на този анализ е да се оцени кои направления от дейностите по опазване на околната среда в региона на Община Дупница са най-ефективни, в кои може да се постигне най-добър успех и хармонично развитие чрез използване на силните страни и благоприятните възможности на външната среда, както и чрез преодоляване или намаляване на действието на слабите страни и външните заплахи.

В технологията на стратегическото планиране SWOT анализът има ключово значение. Благодарение на него получените резултати от „анализа на средата” могат да се приоритизират и да бъдат структурирани по начин, позволяващ извличането на генералните стратегически цели, които ще преследва Община Дупница през следващите години.

За целите на анализа е използвана цялата налична информация за съществуващото положение и тенденциите по компоненти на околната среда.



СИЛНИ СТРАНИ (STRENGTHS)

- Богати природни ресурси съчетание на Природен парк „Рила“ .
- Наличие на защитени територии и зони от национално и международно значение, включени в НАТУРА 2000.
- Красива и чиста природа с богато биологично разнообразие.
- Благоприятни условия за производство на екологично чисти продукти.
- Наличие на чист атмосферен въздух, липса на сериозни източници на замърсяване на околната среда, на наднормен шум и йонизиращи лъчения.
- Изградена система за организирано сметосъбиране във всички населени места в общината и частично въведено разделно събиране на отпадъци.
- Наличие на нормативна база и стратегически документи на местно ниво за разрешаване на проблемите по опазване на околната среда.

СЛАБИ СТРАНИ (WEAKNESSES)

- Лошо състояние на част от елементите на техническата инфраструктура.
- Частично изградена канализация.
- Заустване на отпадните води в реките.
- Основен източник на енергия в общината са твърдите горива.
- Високо ниво на депониране на различни видове отпадъци, включително биоразградими.
- Липса на система за организирано събиране и оползотворяване на строителните отпадъци.
- Периодично възникване на нерегламентирани замърсявания в общината.
- Липса на собствени финансови средства за съфинансиране на големи екологични проекти.
- Ниска екологична култура на населението.
- Слабо развито био земеделие.
- Големи загуби на вода от водопреносните мрежи

ВЪЗМОЖНОСТИ (OPPORTUNITIES)



- Потенциал за развитие на биологично земеделие, растениевъдство и животновъдство с висока добавена стойност.
- Усвояване на горските ресурси и развитие на предприятия за преработка на диворастящи плодове, билки и гъби.
- Изграждане на водопроводи и ПСПВ.
- Използване на нови технологии за възстановяването на екологичното равновесие и за третирането и оползотворяването на отпадъците.
- Съхранение на зелените системи и залесителни мероприятия.
- Намаляване използването на конвенционални източници на енергия, включително твърди горива, чрез замяната им с възобновяеми такива.
- Въвеждане на нови и интерактивни форми на екологично образование и обучение.
- Повишаване на екологичната култура на населението за опазване на околната среда.
- Усъвършенстване на партньорството с НПО, бизнеса и други общини при подготовка и реализиране на екологични проекти.
- Използване на финансови инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с опазване на околната среда.

ЗАПЛАХИ (THREATS)

- Замърсяване на околната среда от антропогенни и други фактори.
- Нарастването на енергийните нужди може да доведе до неекологосъобразни решения и увеличаване използването на твърди горива.
- Незаконна сеч и браконьерство в горите.
- Риск от горски пожари и природни бедствия.
- Нарастващи разходи за управление и депониране на отпадъците.
- Социална чувствителност към повишаване на такса „Битови отпадъци“.
- Недостатъчна държавна подкрепа към местната власт за изпълнение на законовите задължения в сферата на опазването на околната среда.
- Глобално изменение на климата, водещо до изместване на климатичните зони и пораждање на ресурсни проблеми.



РАЗДЕЛ III. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

Визията описва крайното желано състояние на околната среда на община Дупница според представите на населението и на общинското ръководство.

**ОБЩИНА ДУПНИЦА - СЪХРАНЕНА ПРИРОДА, ЧИСТА ОКОЛНА СРЕДА,
ЕКОЛОГИЧНА ИНФРАСТРУКТУРА И РАЦИОНАЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ
ЗА ЗДРАВΟΣЛОВЕН ЖИВОТ НА НАСЕЛЕНИЕТО**

Визията за околната среда описва перспективите за развитие на Общината в близките 7 години. Тя дава общата представа за характеристиките на околната среда в общината в контекста на концепцията за устойчиво развитие. Крайният резултат и изводите направени от анализите за визия са ориентирани към различните сфери на развитие на местно ниво.

РАЗДЕЛ IV. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1. Генерална стратегическа цел

„Устойчиво управление на околната среда в община Дупница за осигуряване на добри условия за живот и работа, чрез обновяване на инфраструктурата, благоустрояване на населените места и запазване на природните ресурси“.

2. Специфични цели

Стратегическата цел на Община Дупница в областта на околната среда е да се ангажира и съдейства за опазване и предотвратяване на замърсяването на околната среда по всичките ѝ компоненти и фактори на въздействие, за намаляване на риска за здравето на населението.

За постигането на генералната стратегическа цел на Общинската програма за опазване на околната среда са формулирани следните специфични стратегически цели, оценени по приоритетност:

Специфична цел № 1: Устойчиво и интегрирано управление на водните ресурси

Мярка 1.1: Обезпечаване на добро състояние и управление на водните ресурси на територията на общината.



Подобряване на водоснабдяването и качеството на питейната вода в община Дупница. Доизграждане на канализационната мрежа и осигуряване на необходимата инфраструктура за пречистване и отвеждане на отпадъчните води от населените места.

Подобряване на мониторинга и контрола върху състоянието и качеството на повърхностните и подземни води.

Мярка 1.2: Превенция и управление на риска от наводнения и други природни бедствия

Корекция на речни корита, прочистване и укрепване на канали, дерета и др.

Специфична цел №2: Усъвършенстване на системата за управление на отпадъците

Осигуряване на екологосъобразното управление на отпадъците, чрез предотвратяване, намаляване или ограничаване на вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда.

Мярка 2.1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци

Мярка 2.2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021 – 2027 г.

Мярка 2.3: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране и екологосъобразно обезвреждане на отпадъците

Мярка 2.4: Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на общината за управление на отпадъците

Мярка 2.5: Участие на обществеността и превръщането ѝ в ключов фактор при прилагане на йерархията на управление на отпадъците

Специфична цел № 3: Опазване и управление на биологичното разнообразие

Мярка 3.1: Ограничаване на негативните влияния върху биологичното разнообразие

Опазване и възстановяване на природните екосистеми, генетичното биоразнообразие и обезпечаване на биологичната сигурност, съгласно българското и международно екологично законодателство. Подобряване на контрола върху възможните негативни влияния върху биологичното разнообразие и обезпечаване постигането на устойчиво използване на биологичните ресурси в община Дупница.

Мярка 3.2: Устойчиво управление на защитените зони по Натура 2000



Включване на териториите с природозащитна стойност в цялостната схема за устройство на територията на община Дупница. Устройване и социализиране на защитените зони по Натура 2000 като част от рекреационния потенциал на общината.

Специфична цел №4: Опазване качеството на атмосферния въздух и подобряване чистотата на населените места в община Дупница

Мярка 4.1: Развитие и оптимизиране на системите за мониторинг и подобряване качеството на атмосферния въздух

Поддържане на нивата на замърсителите на въздуха в населените места до нормативно определените нива в страната.

Мярка 4.2: Подобряване чистотата на населените места, облагородяване и озеленяване на площите за обществено ползване

Рехабилитация на съществуващата и изграждане на нова пътна и улична мрежа. Увеличаване и поддържане на зелените площи в населените места.

Специфична цел №5: Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население

Мярка 5.1: Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в Общинска администрация - Дупница

Мярка 5.2: Подобряване на информационната обезпеченост и ангажиране на местното население за опазване на околната среда

Създаване на работещ механизъм за обмен на информация сред заинтересованите институции и организации работещи в сферата на околната среда. Осигуряване на публичен достъп до информация относно състоянието на околната среда и общинските дейности по управлението ѝ чрез интернет платформа.

Формулираните по-горе цели на Общинската програма за опазване на околната среда на Община Дупница представят не само посоката на развитие на политиката на общината в тази област през следващите няколко години, но са и базиращи за бъдещата стратегия за устойчиво развитие на общината. Постигането на целите заложили в настоящата програма само по себе си е следваща стъпка към систематичното решаване на екологичните проблеми в Община Дупница.



Програма за опазване на околната среда гр.Дупница
2021г.-2028г.



**РАЗДЕЛ V: ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА
ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ДУПНИЦА
2021 Г. - 2028 Г.**



Специфична цел № 1: Устойчиво и интегрирано управление на водните ресурси

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка 1.1: Обеспечаване на добро състояние и управление на водните ресурси на територията на общината	1.1.1. „Интегриран инвестиционен проект за доизграждане, реконструкция и ремонт на външна и вътрешна водопроводна мрежа на гр. Дупница и населените места в общината”.	12000	Община, „В и К”, Дружество	2021 - 2028	МОСВ, ОПОС, ДБ, Общински бюджет, СПРЗСР, ФЛАГ, Публична инвестиционна програма на МС и др.
	1.1.2. Изграждане на ПСПВ в населените места	6600	Община ВиК Дружество	2021 - 2028	МОСВ, ОПОС, СПРЗСР, ДБ, Общински бюджет и др.
	1.1.3. Доизграждане, реконструкция и ремонт на канализационната мрежа за дъждовни, битови и промишлени отпадни води на гр. Дупница и изграждане на канализационна мрежа в останалите населени места в общината.	4000	Община ВиК Дружество	2021 - 2028	МОСВ, ОПОС, СПРЗСР, ДБ, Общински бюджет, ФЛАГ и др.
	1.1.4 Разширяване и реконструкция на ГПСОВ Дупница	42000	ВиК Дружество	2021-2028	ОПОС

	1.1.5. Въвеждане на алтернативни технологии за пречистване на битови отпадъчни води в малките населени места.	100	Община	2021 - 2028	МОСВ, ДБ, Общински бюджет и др.
	1.1.6. Осъществяване на постоянен и периодичен мониторинг относно качествата на подаваната питейна вода на територията на Община Дупница.		„В и К”, РЗИ	2021 - 2028	„В и К”, РЗИ
ОБЩО ЗА МЯРКА 1.1.		64700			
Мярка 1.2: Превенция и управление на риска от наводнения и други природни бедствия	1.2.1. Почистване на наносни отложения от речните легла с намалена проводимост на територията на община Дупница.	1000	Община	2021 - 2028	ПУДООС, ДБ, Общински бюджет и др.
	1.2.2. Превенция и управление на риска от наводнения и засушаване в общината (в т.ч. екологосъобразна инфраструктура)	500	Община	2021 – 2028	ОПОС, ДБ, Общински бюджет
	1.2.3. Картиране на уязвимите от наводнения зони в общината.	10	Община	2021 – 2028	ДБ, Общински бюджет
	1.2.4. Почистване, укрепване и защита от разливи на речни корита на реките на територията на общината	1000	Община	2021 – 2028	ОПОС, МОСВ, ДБ, Общински бюджет
	1.2.5. Укрепване на свлачища на територията на общината	1000	Община	2021 – 2028	ОПОС, МОСВ, ДБ, Общински бюджет и др.
	1.2.6. Превенция и управление на риска от горски пожари	600	Община ДГС	2021 – 2028	ОПОС, СПРЗСР, ДБ, Общински бюджет
	1.2.7. Изграждане на система за предупреждение, наблюдение, прогнозиране и сигнализиране във връзка с климатичните изменения	200	Община	2021 – 2028	ОПОС, МОСВ, ДБ, Общински бюджет

	1.2.8. Залесяване/създаване на нови горски насаждения за ограничаване на ерозията	50	Община, ДГС, частни собственици на гори	2021 – 2028	СПРЗСР, ДБ, Общински бюджет, Частни инвестиции
ОБЩО ЗА МЯРКА 1.2.		4360			
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1:		69060			

Специфична цел №2: Усъвършенстване на системата за управлението на отпадъците

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка 2.1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци	2.1.1. Организиране на информационни кампании за ползите от разделно събиране на рециклируемите отпадъци	20	Община и медии	постоянен до 2028 г.	Общински бюджет и др.
	2.1.2. Разяснителна кампания сред населението, живеещо в селата за ползите от фамилното компостиране	20	Община и медии	постоянен до 2028 г.	Общински бюджет и др.
	2.1.3. Съставяне на регистър на всички производствени фирми на територията на общината и създаване на база данни за отделяните производствени отпадъци от тях	4	Община и предприятия	постоянен до 2028 г.	Общински, бюджет и др. източници
	2.1.4. Пилотно въвеждане на намален размер на такса „Битови отпадъци” за домакинствата, които прилагат домашно компостиране	-	Община Общински съвет	2021-2028	-
	2.1.5. Извършване на актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2024 г.	20	Община	2024	Общински бюджет, ДБ, ПУДООС, отчисления и др.
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.1.		64			

Мярка 2.2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021 - 2027 г.	2.2.1. Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки във всички населени места на общината	200	Община, „Екопак България” АД	2021-2028	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки, Общински бюджет и др.
	2.2.2. Закупуване на контейнери за разделно събиране на растителни и биоотпадъци	40	Община	2021-2028	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО, ОПОС, ПУДООС
	2.2.3. Закупуване на компостери за домашно компостиране и реализиране на пилотни проекти по населени места с увеличаване броя на обхванатите домакинства	200	Община	2021-2028	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО или ОПОС, ПУДООС и др.
	2.2.4. Отреждане и предоставяне на временни площадки в населените места на общината, на които гражданите да могат да оставят разделно събрани строителни отпадъци от малки ремонтни дейности.	40	Общинска администрация и Държавни администрации	2021-2028	Общински бюджет, ПУДООС, и други
	2.2.5. Развитие на системата за събиране на масово разпространени опасни отпадъци от домакинствата /луминисцентни лампи, батерии, акумулатори и отработени масла електрически и електронни уреди и др./	20	Община	2021-2028	Общински бюджет и други

	2.2.6. Организиране на информационни кампании за ползите от разделно събиране на рециклируемите отпадъци	4	Община	2021-2028	Общински бюджет и други
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.2.		504			
Мярка 2.3: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране и екологосъобразно обезвреждане на отпадъците	2.3.1. Изграждане на регионална система за управление на отпадъците, състояща се от регионално депо и/или други съоръжения за третиране на отпадъци	25 000	РСУО Общината	2021-2028	РСУО, ОПОС, ПУДООС
	2.3.2. Закриване и рекултивация на общинско депо за битови отпадъци на територията на Община Дупница	5000	Община	2021-2024	ОПОС, Общински бюджет
	2.3.3. Поставяне на видеонаблюдение и контрол на критичните точки за образуване на нерегламентирани сметища	70	Община	2021-2023	Общински бюджет, Държавен бюджет, ПУДООС
	2.3.4. Подновяване на амортизираните съдове за смет /закупуване на нови/	150	Община	2021-2028	Общински Бюджет/такса смет/
	2.3.5. Изграждане на система за управление на текстилните отпадъци	2	Община	2021-2028	Общински бюджет, ПУДООС
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.3.		29 222			
Мярка 2.4: Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на Общината за управление на отпадъците	2.4.1. Приемане на промени в общинската нормативна уредба съобразно развитието и изискванията на европейското, националното законодателство и местните политики за отпадъци			2021-2028	
	2.4.2. Обучения на служители в ОА и други общински звена по теми за управление на отпадъците	10	Община, МОСВ, НСОРБ	2021-2028	Общински бюджет, Държавен бюджет и др. източници

	2.4.3. Изграждане на единна информационна система за управление на отпадъците, която да осигурява възможност за събиране, съхранение и обработка на данните	20	Община	2021-2028	Общински бюджет и др. източници
	2.4.4. Изготвяне и публикуване на годишен отчет по изпълнение на дейностите заложи в Програмата за управление на отпадъците		Община	Постоянен веднъж годишно до 31 март	
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.4.		30			
Мярка 2.5: Участие на обществеността и превръщането ѝ в ключов фактор при прилагане на йерархията на управление на отпадъците	2.5.1. Публикуване на обяви за консултации, срещи, обществени обсъждания и други в процеса на вземане на решения по общински нормативни актове и документи в областта на отпадъците		Община	2021-2028	
	2.5.2. Провеждане на информационни и разяснителни кампании и издаване на информационни материали за разделно събиране и подобряване на управлението на битовите отпадъци като ресурси в съответствие с мерките, предвидени в общинската програма за управление на отпадъците за различни възрастови и социални групи	3	Община	2021-2028	Общински бюджет и др.
	2.5.3. Провеждане на местни кампании по почистване на обществени зелени площи, паркове, градинки, площади и др.	14	Община	2021-2028	Общински бюджет и др.
	2.5.4. Организиране на конкурси на екологична тематика за деца и ученици	3	Община, училища и детски градини	2021-2028	Общински бюджет и др.

	2.5.5. Участие в национални кампании „За чиста околна среда“ на ПУДООС	50	Община, кметства, училища и детски градини	2021-2028	ПУДООС
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.5.		70			
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2:		29 890			

Специфична цел № 3: Опазване и управление на биологичното разнообразие

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка.3.1: Ограничаване на негативните влияния върху биологичното разнообразие в община Дупница	3.1.1. Проучване на потребностите, разработка и реализация на проекти, насочени към запазване и подобряване на биологичното разнообразие в общината	100	Община РИОСВ, ДГС	2021 - 2028	ОПОС, ПУДООС и други
	3.1.2. Изграждане на нови и поддържане на съществуващи екопътеки в общината	50	Община, ДГС,	2021 - 2028	СПРЗСР, Общинския бюджет и други
	3.1.3. Подобряване икономическата стойност на горите, увеличаване на зелените системи и залесителни мероприятия	300	Община	2021 - 2028	СПРЗСР, Общински бюджет и други
	3.1.4. Картиране на биологичното разнообразие на територията на общината	50	Община	2021 - 2028	МОСВ
ОБЩО ЗА МЯРКА 3.1.		500			

Мярка 3.2: Устойчиво управление на защитените зони по Натура 2000 в община Дупница	3.2.1. Изпълнение на мерки и дейности за управление на защитени зони на територията на община Дупница	200	РИОСВ, ДГС, Община	2021 - 2028	ОПОС, ПУДООС и други финансиращи програми
	3.2.2. Подпомагане изпълнението на мерки по опазване и възстановяване на редки и застрашени растителни и животински видове, както и на ценни природни територии в общината	100	РИОСВ, ДГС, Община	2021 - 2028	ОПОС, ПУДООС и други финансиращи програми
	3.2.3. Изпълнение на предвидените лесоустройствени мероприятия по горскостопанските планове за горските територии	50	Община , ДГС	2021 - 2028	ДБ, Общинския бюджет и други финансиращи програми
	3.2.4. Развитие на предприятия за преработка на диворастващи плодове, билки и гъби.	100	Частен сектор	2021 - 2028	СПРЗСР и частни инвестиции
ОБЩО ЗА МЯРКА 3.2.		450			
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3:		950			

Специфична цел №4: Опазване качеството на атмосферния въздух и подобряване чистотата на населените места

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка 4.1: Реализиране на проекти и дейности за ограничаване вредното въздействие от употреба на твърди горива и внедряване на щадящи околната среда производства	4.1.1. Проучване и определяне потенциала на общината за използване на ВЕИ в сгради. Мерки за замяна на твърдо гориво с алтернативни източници, вкл.достъп до газоснабдяване гагазоснабдяване на битови абонати и административни гради.Въвеждане на алтернативни системи за отопление	2000	Общинска администрация/ други заинтересовани страни	2021 - 2028	ПРР, ТГС/План за справедлив преход

	4.1.2. Реализиране на проекти за енергийна ефективност в общински сгради, вкл.газификация на обществените и административните сгради	9000	Община, други заинтересовани страни	2021 - 2028	Общински бюджет, ДБ, Европейски фондове План за възстановяване и развитие
	4.1.3. Провеждане на ежегодни информационни кампании за ползите от въвеждането на енергоспестяващи мерки и за вредното въздействие на изгарянето на твърди горива	10	Община	2021 – 2028	Общински бюджет
ОБЩО ЗА МЯРКА 4.1.		11010			
Мярка 4.2: Подобряване чистотата на населените места, облагородяване и озеленяване на площите за общественно ползване	4.2.1. Увеличаване и поддържане на зелените площи в населените места - дървесна и храстова растителност, цветни алеи и др.	120	Община	2021 – 2028	Общински бюджет, ПУДООС и други
	4.2.2. Проектиране и изграждане на паркови зони и на вертикална планировка в междублоковите пространства в гр. Дупница.	1000	Община	2021 – 2028	СПРЗСР, Общински бюджет и други
	4.2.3. Организиране на ежегодни кампании за почистване на обществени зелени площи във всички населени на общината	5	Община	2021 – 2028	Общински бюджет
	4.2.4. Контрол за спазване на нормативните изисквания в областта на опазване на околната среда, включително изсичане на дървета и изгаряне на битови отпадъци		Община	2021 – 2028	
	4.2.5. Намаляване на емисиите на прах от общински улици и пътища, чрез редовно почистване и поддържане	70	Община	2021 – 2028	Общински бюджет
ОБЩО ЗА МЯРКА 4.2.		1195			
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 4:		12205			

Специфична цел №5: Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на
1	2		3	4	5
Мярка 5.1: Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управеление на околната среда в Общинска администрация - Дупница	5.1.1. Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда	10	Община	2021 - 2028 г.	НСОРБ, ДБ, Общински бюджет
	5.1.2. Създаване на общинска информационна система за мониторинг и управление на околната среда и регистър на зелени площи	20	Община	2021 - 2028 г.	Общински бюджет
ОБЩО ЗА МЯРКА 5.1.		30			
Мярка 5.2: Подобряване на информационната обезпеченост и ангажиране на местното население за опазване на околната среда	5.2.1. Консултации и обществени обсъждания в процеса на вземане на решения по общински нормативни актове и документи в областта на опазването на околната среда		Община	2021 - 2028 г.	
	5.2.2. Издаване и разпространение на информационни материали, свързани с опазването на околната среда	5	Община, РИОСВ, НПО Училища	2021 - 2028 г.	ПУДООС, Общински бюджет
	5.2.3. Провеждане на анкетни проучвания за мнението на населението за опазването на околната среда		Община	2021 - 2028 г.	
	5.2.4. Организиране на конкурси на екологична тематика и „зелени“ училища за деца и ученици от общината		Община, Училища, Детски градини	2021 - 2028 г.	
ОБЩО ЗА МЯРКА 5.2.		5			
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 5:		35			
ОБЩ БЮДЖЕТ НА ПЛАНА ЗА ДЕИСТВИЕ КЪМ ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНТА СРЕДА НА ОБЩИНА Дупница 2021-2028		112140			

РАЗДЕЛ VI. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Организацията за изпълнението на общинската Програма за опазване на околната среда на община Дупница може да се определи като процес на системно планиране, събиране и анализ на информация и данни, разработване на проекти, кандидатстване за финансиране, реализация на одобрените проекти и редица други контролни и съпътстващи дейности. В този смисъл е целесъобразно Общината да разработи и прилага единна стройна организация за изпълнението на програмата, в която са ясно определени отговорниците за заложените проекти и дейности.

За установяване на степента на изпълнение на целите на Общинската програма за опазване на околната среда се предвижда система за наблюдение и оценка, която ще работи при условията на:

- Използване на показатели за наблюдение и оценка
- Съответствие с принципите на публичност, прозрачност и равнопоставеност

Наблюдението и оценката следва да проследяват ежегодно до каква степен са изпълнени конкретните задачи (чрез показателите) за постигане целите на ОПООС и спазени ли са тези основни принципи. В случаи, че не са изпълнени задачите за съответния период или не са съблюдавани принципите на публичност, прозрачност и равнопоставеност се извършва анализ на причините за това и какви действия следва да бъдат предприети с оглед на тяхното реализиране.

За наблюдение и оценка на изпълнението на ОПООС, координиращ орган е РИОСВ.

Периодично да се извършва актуализация на програмата, свързана с възникнали нови обстоятелства и документи.

Общинска администрация и по конкретно отдел «ЕЧВЗ» е необходимо да представя ежегоден отчет за изпълнението пред Общинския съвет.

Източници на финансиране на екологични проекти:

Основните източници за финансиране на екологични проекти са:

- Общинския бюджет;
- Държавния бюджет;
- Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда;
- Националния доверителен екофонд;
- Публична инвестиционната програма на МС;
- Кохезионен фонд;
- Европейски фонд за регионално развитие;
- Финансови ресурси по линия на МОСВ;
- Оперативна програма „Околна среда“ 2021-2028 г.;

- Финансов механизъм на ЕИП;
- Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2021-2028 г. (СПРЗСР);
- Програма за иновации и конкурентоспособност 2021-2027 г.;
- Специализирани кредитни линии на банкови институции;
- Механизъм „съвместно изпълнение“ в рамките на протокола от Киото към Рамковата конвенция по изменение на климата;
- Споразуменията за двустранно сътрудничество;
- Международни организации, финансови институции и др.

РАЗДЕЛ VII. МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ

Процесът на организация на изпълнението, осъществяване на мониторинг, контрол и последваща оценка на изпълнението на политиката за опазване на околната среда, в частност на настоящата Програма за опазване на околната среда, която дефинира тази политика за периода 2021-2028 г., се организира от Кмета на общината или от упълномощено от него друго длъжностно лице, най-често еколога на общината. Орган за контрол по изпълнение на Програмата е Общинският съвет.

Кметът на общината информира ежегодно Общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта се изготвя Отчет за изпълнение на Програмата за предходната година, който се представя **в срок до 31 март** и се публикува на Интернет страницата на общината. Копие от отчета се изпраща на РИОСВ – София.

Препоръчва се Годишният доклад да съдържа информация за: Същността на общинската политика за опазване на околната среда; Напредъка по изпълнението на целите, приоритетите и мерките; Възникналите проблеми и предприетите мерки за тяхното решаване; Осъществяваните мероприятия за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на политиката.

За осъществяване на мониторинга се използват следните документи: Въпросници; Протокол за предаване на въпросниците; Протокол за приемане на попълнените въпросници; Анкетни карти; Протоколи от провеждане на публични мероприятия; Матрични карти за оценка на индикаторите; Мониторингови доклади.

Контролът като основна функция на системата за управление има за цел да създаде условия за подобряване работата на общинската администрация и за формулиране на правилни управленски решения във връзка с изпълнение на тази политика.

Предвид разпределението в обхвата на работа и функционалните задачи, присъщи на контрола, неговата основна задача е свързана с осигуряване на законосъобразност при изпълнението на политиките за опазване на околната среда, както и целесъобразност изразяваща се в процеса на детайлизирано проследяване работата по изпълнение на ангажиментите на длъжностните лица по тази политика.

Същностната характеристика дефинираща обхвата и съдържанието на контролния процес във висока степен се определя от съществуващите законови изисквания по отношение осигуряване на законосъобразност в публични институции и органи на местната власт.

Община Дупница има разработена и функционираща вътрешна система за финансово управление и контрол, която на практика покрива изискванията за контрол върху законосъобразността на прилаганите инструменти при изпълнение на общински политики.

В този смисъл съществуващите субекти на контрол, вътрешни за общината и техните правомощия се уреждат от действащата вътрешна система за финансово управление и контрол. Формите и методите на работа за тях се предопределят от нормативните изисквания с вътрешен и външен характер.

Реализирането на Програмата за опазване на околната среда на община Дупница е непрекъснат процес на изпълнение на дейностите, наблюдение, контрол и актуализация. Отчита се натрупания опит, трудностите и неуспехите, извършват се корекции на съществуващите вече насоки за развитие в посока към адаптиране на новите обстоятелства и промени във вътрешната и външна среда.

Главните рискове за постигането на стратегическите цели са свързани с комплекс от фактори, които до голяма степен са трудно предвидими в бъдещето. Това означава, че реализацията на програмата трябва да бъде непрекъснат процес на наблюдение, контрол и актуализация, анализ и корекции при грешки, трудности и неуспехи за адаптиране на планираните дейности към новите обстоятелства и пазарни условия. Основните компоненти на Програмата за опазване на околната среда (визия, цели, приоритети и мерките в плана), имат за цел да дадат преди всичко перспективи и насоки за развитие, но нямат задължителен характер. Тези компоненти не ограничават възможността да бъдат разработвани, предлагани и реализирани и други практически мерки, програми и дейности, стига да са финансово и организационно обезпечени.

РАЗДЕЛ VIII. НОРМАТИВНА И СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА

- Интегриран план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г.
- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие 2030 г.
- Национален план за управление на отпадъците в Република България 2021–2028 г.
- Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021–2027 г.

- Националната програма за подобряване на качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г.
- Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г.
- Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия 2018-2030 г.
- Национална програма за развитие: България 2030
- Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.
- Национална програма за приоритетно изграждане на селищни пречиствателни станции за отпадъчни води
- Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие
- Стратегия на ЕО относно бъдещото управление на битовите отпадъци
- Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа
- Зелена книга за Европейска стратегия за пластмасовите отпадъци в околната среда
- Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. с посл. изм. (Директива (ЕС) 2018/851) относно отпадъците и за отмяна на определени директиви и Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.
- Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда.
- Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО;
- Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване;
- Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки;
- Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда; Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства;
- Директива 75/439/ЕИО относно отработени масла;
- Директива 2020/362/ЕС на Комисията от 17 декември 2019 г. за изменение на приложение II към Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно излезлите от употреба превозни средства;
- Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили;
- Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда, и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието;

- Директива 78/176/ЕИО на Съвета от 20 февруари 1978 г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид;
- Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС /относно изгаряне на отпадъци и изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/;
- Директива 91/271/ЕИО за пречистването на градските отпадъчни води;
- Директива 99/31/ЕС за депониране на отпадъци;
- Директива 2004/35/ЕО от 21 април 2004 г. относно екологичната отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологични щети.
- Директива 85/337/ЕЕС относно оценката на въздействието върху околната среда, изменена с Директива 97/11/ЕС, изменена и допълнена с Директива 2003/35/ЕС относно участието на обществеността при изготвянето на някои планове и програми, касаещи околната среда 31985L0337 31997L0011 32003L0035.
- Директива 90/313/ЕЕС относно достъпа до информация за състоянието на околната среда, отменена с Директива 2003/4/ЕС относно достъпа на обществеността до информация 31990L0313 32003L0004.
- Директива 2001/42/ЕС за оценка на въздействието на някои планове и програми върху околната среда 32001L0042.
- Директива 2008/50/ ЕО от 21 май 2008 г. относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа
- Директива 2004/107/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 Декември 2004 година относно съдържанието на арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух.
- Директива 2001/80/ЕС относно ограничаване на емисиите от определени замърсители, изпускани в атмосферния въздух от големите горивни инсталации.
- Директива 94/63/ЕС за ограничаване на емисиите от ЛОС при съхранение и превоз на бензини между терминали и бензиностанции 31994L0063.
- Директиви 98/70/ЕС , изменена и допълнена с Директива 2003/17/ЕС относно нормите за съдържание на вредни вещества в бензините, газьола за промишлени и комунални цели и дизеловото гориво 31998L007032003L0017.
- Директиви 99/32/ЕС относно намаляване съдържанието на сяра в определени течни горива 31999L0032.
- Директива 2005/33/ЕС, изменяща Директива 99/32/ЕС.
- Директива 99/13/ЕС за ограничаване на емисиите от ЛОС при определени промишлени дейности 31999L0013.
- Директива 2004/42/ЕО от 21 април 2004 година относно намаляването на емисиите от летливи органични съединения, които се дължат на използването на органични разтворители в някои лакове и бои и в продукти за преобоядисване на превозните средства и за изменение на Директива 1999/13/ЕО.

- Директива 97/68/ЕС относно мерките за ограничаване на замърсяването на атмосферния въздух с газо- и прахообразни замърсители от двигатели, инсталирани в извънпътни машини.
- Рамкова Директива 2000/60/ЕС за водите 32000L0060.
- Директива 2006/7/ЕС относно управление на качеството на водите за къпане, отменяща Директива 76/160/ЕЕС 32006L0007.
- Директива 76/160/ЕЕС относно качеството на водите за къпане:31976L0160.
- Директива 98/83/ЕС относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека 31998L0083.
- Директива 75/440/ЕЕС относно изискванията за качеството на повърхностните води, предназначени за питейно битови водоснабдяване, изменена от Директиви 79/869/ЕЕС и 91/692/ЕЕС:31975L0440 31979L0869 31991L0692.
- Директива 91/271/ЕЕС относно пречиствателните станции за отпадъчни води от населени места, изменена с Директива 98/15/ЕЕС:31991L0271 31998L0015.
- Директива 91/676/ЕЕС относно защита на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници 31991L0676.
- Директива 80/68/ЕЕС за защита на подземните води от замърсяване с опасни вещества, изменена от Директива 91/692/ЕЕС:31980L0068 и 31991L0692 и Директива 2006/118/ЕО за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване на състоянието им
- Директива 2006/11/ЕС за замърсяването на водите с опасни вещества и 7 дъщерни директиви, отменяща Директива 76/464/ЕЕС 32006L0011.
- Директива 76/464/ЕЕС за замърсяването на водите с опасни вещества и 7 дъщерни към нея, всички изменени от Директива 91/692/ЕЕС 31976L0464 31991L0692.
- Директива 92/43/ЕЕС относно съхранението на природните местообитания и на дивата флора и фауна 31992L0043.
- Директива 79/409 за съхранението на дивите птици 31979L0409
- Директива 1999/22/ЕС относно отглеждането на диви животни в зоологическите градини.
- Директива 96/82/ЕЕС относно контрола на големите аварии с опасни химикали 31996L0082.
- Директива 2003/105/ЕС на Европейския Парламент и на Съвета от 16 декември 2003 изменяща Директива на Съвета 96/82/ЕС за контрол на големите аварии с опасни вещества 32003L0105.
- Рамкова Директива 2000/14/ЕС относно шумовите емисии на съоръжения, предназначени за употреба извън сградите 32000L0014.
- Директива 2002/49/ЕС за оценка и управление на шума в околната среда 32002L0049.
- Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска), ратифицирана на 25.01.1991 г., в сила за Р България от 01.05. 1991 г., обн. ДВ, бр. 23/1995 г.

- Конвенция за биологичното разнообразие е ратифицирана на 29.02.1996 г., в сила за РБългария от 16.07.1996, обн. ДВ, бр.19/1999 г.
- Конвенция по влажните зони с международно значение, по-специално като местообитания за водолюбиви птици (Рамсарска), ратифицирана, в сила за РБългария от 24.01.1976 г., обн. ДВ, бр. 56/10.07.1992 г.
- Конвенция по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (Вашингтонска, CITES), ратифицирана през 1990 г., в сила за Р България от 16.04.1991 г., обн. ДВ, бр. 6/1992 г.
- Конвенция за защита на световното културно и природно наследство, ратифицирана и влязла в сила за България през 1976 г.
- Конвенция за защита на мигриращите видове (Бонска), ратифицирана със закон - ДВ, бр. 69/1999 г., обн. в ДВ, бр. 16/2000 г., в сила от 01.11.1999 г.
- Закон за опазване на околната среда
- Закон за водите
- Закон за управление на отпадъците
- Закон за чистотата на атмосферния въздух
- Закон за почвите
- Закон за защита от шума в околната среда
- Закон за подземните богатства
- Закон за опазване на земеделските земи
- Закон за биологичното разнообразие
- Закон за лечебните растения
- Закон за защитените територии
- Закон за защита на растенията
- Закон за защита на животните
- Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати
- Закон за устройство на територията
- Закон за местните данъци и такси
- Закон за ратификация на Базелската Конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане
- Наредба №7 от 22 декември 2003 г. с посл. изм. ДВ. бр.21 от 1 Март 2013 г. за правила и нормативи за устройство на отделните територии и устройствени зони;
- Наредба №7 от 3 май 1999 г. за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух;

- Наредба №12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух, с посл. изм. и доп. ДВ бр.79 от 8 октомври 2019 г.;
- Наредба №11 от 14 май 2007 г. за норми за арсен, кадмий, живак, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух, доп. и изм. ДВ бр. 25/2017 г., в сила от 24.03.2017 г.;
- Наредба №1 от 10 октомври 2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води, с посл. изм. и доп. ДВ бр.102 от 23 Декември 2016 г.;
- Наредба №2 от 13 септември 2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, с посл. изм. и доп. ДВ бр.30 / 09.12.2011 г.;
- Наредба №3 от 16 октомври 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди;
- Наредба №1 от 11 април 2011 г. за мониторинг на водите, с посл. изм. и доп. ДВ бр.20 от 15 март 2016 г.;
- Наредба №6 от 9 ноември 2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти, с посл. изм. и доп. ДВ бр.24 от 23 март 2004 г.;
- Наредба №9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, с посл. изм. и доп. ДВ бр.6 от 16 януари 2018 г.;
- Наредба №2 от 8 юни 2011 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване, с посл. изм. и доп. ДВ бр.48 от 27 юни 2015 г.;
- Наредба №12 от 18 юни 2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, с посл. изм. и доп. ДВ бр.15 от 21 февруари 2012 г.;
- Наредба за ползването на повърхностните води, обн. ДВ бр. 100 от 16 декември 2016 г.
- Наредба №26 (посл. изм. ДВ. бр.30 от 22 Март 2002 г.) за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт;
- Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. (изм. и доп. ДВ. бр.30 от 31 Март 2020 г.) за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъци, вкл. информация от общините.;
- Наредба №2 от 23.07.2014 г. (изм. ДВ. бр.46 от 1 Юни 2018 г.) за класификацията на отпадъците. Наредбата въвежда европейската класификация на отпадъците, задължителна за прилагане и от общините.

- Наредба №4 от 5.04.2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.82 от 5 Октомври 2018 г.) за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци;
- Наредба № 6 Обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017 г.) за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.
- Наредба №7 от 24.08.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;
- Наредба №7 от 19.12.2013 год., посл. изм. и доп., ДВ бр. 7 от 20.01.2017 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци;
- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г.
- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г.;
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки Обн. ДВ. бр.85 от 6 Ноември 2012г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци Обн. ДВ. бр.29 от 30 Март 1999 г.;
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието Обн. ДВ. бр.63 от 12 Август 2016 г., изм. ДВ. бр.55 от 7 Юли 2017 г.;
- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти - 08.01.2013 г.;
- Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства, Обн. ДВ. бр.7 от 25 Януари 2013 г. (посл. изм. и доп. ДВ. бр.37 от 21 Април 2020 г.);
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, Обн. ДВ. бр.100 от 19 Ноември 2013 г., изм. ДВ. бр.30 от 15 Април 2016 г., изм. и доп. ДВ. бр.47 от 5 Юни 2018 г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;
- Наредба за батерии и акумулатори и за негодните за употреба батерии и акумулатори, Обн. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2013 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, Обн. ДВ. бр.73 от 25 Септември 2012 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;
- Наредба №3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите;
- Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия, обн. ДВ бр. 15 от 16 февруари 2007 г.;
- Наредба №4 от 12 януари 2009 г. за мониторинг на почвите;

- Наредба №2 от 20 януари 2004 г. за привалата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, обн. ДВ бр. 14 от 29 февруари 2004 г.;
- Наредба №5 от 19 юли 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки, посл. изм. ДВ бр.66 от 10.08. 2018 г.;
- Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии с посл. изм. ДВ бр.55 от 7 юли 2017 г.;
- Наредба №54 от 13 декември 2010 г. за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда, обн. ДВ бр.3 от 11 януари 2011 г.;
- Наредба №6 от 26 юни 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението, с посл. изм. и доп. ДВ. бр.26 от 29 Март 2019 г.;
- Наредба за изграждане, експлоатация и развитие на национална автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон в Република България, изм. ДВ бр.40 от 16 Май 2006 г.;
- Наредба за радиационна защита при дейности с източници на йонизиращи лъчения;
- Наредба №9 от 14 март 1991 г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти, изм. ДВ. бр.8 от 22 Януари 2002 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, Обн. ДВ. бр.25 от 18 Март 2003 г., посл. изм. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони Приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г., обн., ДВ, бр. 73 от 11.09.2007 г., в сила от 11.09.2007 г., посл. изм. и доп., бр. 94 от 30.11.2012 г., в сила от 30.11.2012 г.
- Указания на Министерството на околната среда и водите относно структурата и съдържанието на общинските програми за опазване на околната среда

СПИСЪК НА ЧЕСТО ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ВиК Водоснабдяване и канализация

ВЕИ Възобновяеми енергийни източници

ВЕЕС Висш експертен екологичен съвет

ГПСОВ Градски пречиствателни станции за отпадни води

ДБ Държавен бюджет

ДЛ Държавно лесничество

ЕРЕВВ Европейския регистър на емисиите на вредни вещества

ЕРИПЗ Европейски регистър за изпускане и пренос на замърсители

ЕО Екологична оценка

ЕС Европейски съюз

ЗБР Закон за биологичното разнообразие

ЗВ Закон за водите

ЗЗВВХВПЗ Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества, препарати и продукти

ЗООС Закон за опазване на околната среда

ЗЗТ Закон за защитени територии

ЗУО Закон за управление на отпадъците

ЗЧАВ Закон за чистотата на атмосферния въздух

ИАОС Изпълнителна агенция по околна среда

ИЕО Индивидуални емисионни ограничения

ИСПА Инструмент за структурни политики по присъединяването

ИУМПС Излезли от употреба моторни превозни средства

КАВ Качество на атмосферния въздух

КР Комплексни разрешителни

ЛУП Лесоустройствен план

МОСВ Министерство на околната среда и водите

НДНТ Най-добри налични техники

НПОБР Национален план за опазване на биологичното разнообразие

НПО Неправителствени организации

НПУДО Национална програма за управление на дейностите по отпадъците

НСОБР Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие

НСОСПД Национална стратегия по околна среда и План за действие

ОВОС Оценка на въздействието върху околната среда

ОБ Общински бюджет

ОПИК Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност”

ОПДУ Оперативна програма „Добро управление”

ПД План за действие

ПДК Пределно допустими концентрации

ПУДООС Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда

ПРСР Програма за развитие на селските райони

ПСПВ Пречиствателна станция за питейни води

РИОСВ Регионална инспекция за околна среда и води

СКОС Стандарти за качество на околната среда

СПРЗСР Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони

ТБО Твърди битови отпадъци

дка Декар

ха Хектар

t Тон